

การบริหารงานตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน
ส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดร้อยเอ็ด

ไพฑูริย์ กมลเลิศ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย
พุทธศักราช 2563

การบริหารงานตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน
ส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดร้อยเอ็ด

ไพฑูรย์ กมลเลิศ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
พุทธศักราช 2563

การบริหารงานตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน
ส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดร้อยเอ็ด

ไพฑูรย์ กมลเลิศ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

พุทธศักราช 2563

THE ADMINISTRATION BASED ON THE FOUR SUBLIME STATES OF
MIND OF EDUCATIONAL INSTITUTION ADMINISTRATORS
UNDER THE OFFICE OF NON-FORMAL AND INFORMAL
EDUCATION IN ROI ET PROVINCE

PHAITON KAMONLERT

A THESIS SUBMITTED IN PARTIAL FULFILLMENT OF THE REQUIREMENTS
FOR THE MASTER DEGREE OF EDUCATION
PROGRAM IN EDUCATIONAL ADMINISTRATION
FACULTY OF EDUCATION
MAHAMAKUT BUDDHIST UNIVERSITY

2020

หัวข้อวิทยานิพนธ์ : การบริหารงานตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัด
สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย
จังหวัดร้อยเอ็ด

ชื่อนักศึกษา : ไพฑูรย์ กมลเลิศ

ชื่อปริญญา : ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชา : การบริหารการศึกษา

ปีพุทธศักราช : 2563

อาจารย์ที่ปรึกษา : ดร.ธีรภัทร์ ถิ่นแสนดี

อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม : รศ.ดร.สุเทพ เมยไธสง

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย อนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

(พระมหาบุญนา จานวิโร, ผศ.ดร.)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์:

ประธานกรรมการ

(พระครูวิจิตรปัญญาภรณ์, ผศ.ดร.)

กรรมการ (อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก)

(ดร.ธีรภัทร์ ถิ่นแสนดี)

กรรมการ (อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม)

(รศ.ดร.สุเทพ เมยไธสง)

กรรมการ

(ดร.กตยากร ลดาวัลย์)

กรรมการ

(ดร.สัมฤทธิ์ กางเพ็ง)

ลิขสิทธิ์ของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย

Thesis Topic : The Administration Based on the Four Sublime States of Mind of Educational Institution Administrators under the Office of Non-Formal and Informal Education in Roi Et Province

Student's Name : Phaition Kamonlert

Degree Sought : Master of Education

Program : Educational Administration

Anno Domini : 2020

Advisor : Dr.Theeraphat Thinsandee

Co-Advisor : Assoc.Prof.Dr.Suthep Maythaisong

Accepted by the Faculty of Education, Mahamakut Buddhist University in Partial Fulfillment of the Requirements for the Degree of Master of Education (Educational Administration)

Dean of Faculty of Education

(Phramaha Boonna Thanaveero, Asst.Prof.Dr.)

Thesis Committee:

Chairman

(Phrakhr Vichitpanyaphorn, Asst.Prof.Dr.)

Member (Advisor)

(Dr.Theeraphat Thinsandee)

Member (Co-Advisor)

(Assoc.Prof.Dr.Suthep Maythaisong)

Member

(Dr.Kittayakorn Ladawan)

Member

(Dr.Samrit Kangpheng)

บทคัดย่อ

หัวข้อวิทยานิพนธ์ : การบริหารงานตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดร้อยเอ็ด

ชื่อนักศึกษา : ไพฑูรย์ กมลเลิศ

ชื่อปริญญา : ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชา : การบริหารการศึกษา

ปีพุทธศักราช : 2563

อาจารย์ที่ปรึกษา : ดร.ธีรภัทร์ ถิ่นแสนดี

อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม : รศ.ดร.สุเทพ เมย์ไธสง

วิทยานิพนธ์นี้มีวัตถุประสงค์ดังนี้ 1) เพื่อศึกษาการบริหารงานตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดร้อยเอ็ด 2) เพื่อเปรียบเทียบการบริหารงานตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดร้อยเอ็ด โดยจำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา และประสบการณ์ทำงาน 3) เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะแนวทางการบริหารงานตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดร้อยเอ็ด กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูผู้สอนสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 190 คน ได้จากการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง จากตารางเครจซี่ และมอร์แกน (Krejcie and Morgan) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม ส่วนประมาณค่า (Rating scale) แบ่งออกเป็น 5 ระดับ มีค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ทั้งฉบับเท่ากับ 0.95 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และสถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน ได้แก่ (t-test) การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One way ANOVA)

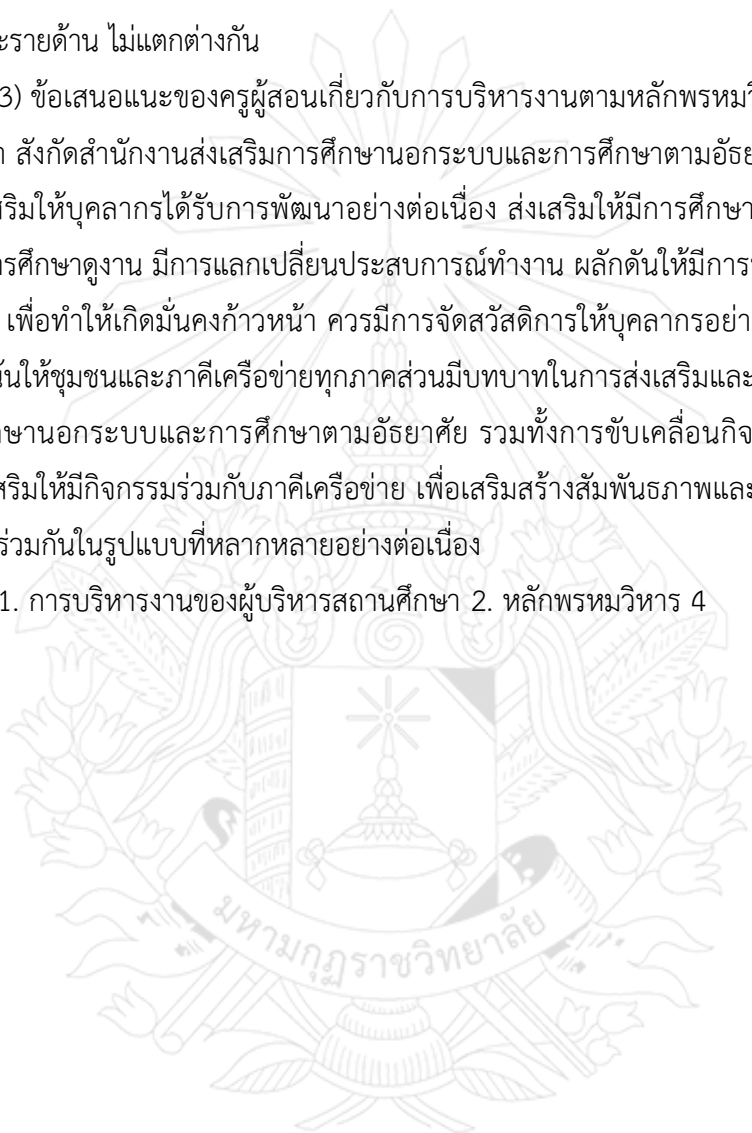
ผลการวิจัยพบว่า:

1) การบริหารงานตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวม อยู่ในระดับมากที่สุด ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย ได้แก่ กลุ่มอำนวยการ กลุ่มภาคีเครือข่ายและกิจการพิเศษ และกลุ่มการจัดการศึกษานอกระบบและจัดการศึกษาตามอัธยาศัย ตามลำดับ

2) ผลการเปรียบเทียบการบริหารงานตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา และประสบการณ์ทำงาน พบว่า ครูผู้สอนที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษาและ ประสบการณ์ทำงาน ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหาร สถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน

3) ข้อเสนอแนะของครูผู้สอนเกี่ยวกับการบริหารงานตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหาร สถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดร้อยเอ็ด ได้แก่ ส่งเสริมให้บุคลากรได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ส่งเสริมให้มีการศึกษาเพิ่มเติม การสัมมนา วิชาการ การศึกษาดูงาน มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ทำงาน ผลักดันให้มีการบรรจุบุคลากรให้เป็น ข้าราชการ เพื่อทำให้เกิดมั่นคงก้าวหน้า ควรมีการจัดสวัสดิการให้บุคลากรอย่างเหมาะสมมากยิ่งขึ้น ต่อไป มุ่งเน้นให้ชุมชนและภาคีเครือข่ายทุกภาคส่วนมีบทบาทในการส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินงาน การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย รวมทั้งการขับเคลื่อนกิจกรรมการเรียนรู้ของ ชุมชน ส่งเสริมให้มีกิจกรรมร่วมกับภาคีเครือข่าย เพื่อเสริมสร้างสัมพันธภาพและเพิ่มประสิทธิภาพใน การทำงานร่วมกันในรูปแบบที่หลากหลายอย่างต่อเนื่อง

คำสำคัญ 1. การบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา 2. หลักพรหมวิหาร 4

ABSTRACT

Thesis Topic : The Administration Based on the Four Sublime States of Mind of Educational Institution Administrators under the Office of Non-Formal and Informal Education in Roi Et Province

Student's Name : Phaitoon Kamonlert

Degree Sought : Master of Education

Program : Educational Administration

Anno Domini : 2020

Advisor : Dr.Theeraphat Thinsandee

Co-Advisor : Assoc.Prof.Dr.Suthep Maythaisong

The objectives of this thesis were 1) to study the teachers' opinions toward the administration based on the Four Sublime States of Mind of the administrators in the schools under the Roi Et Informal and Non-Formal Education Office, 2) to compare the teachers' opinions in mention classified by gender, age, education and working experiences and 3) to compile the related recommendations as suggested by the teachers in the said schools. The samples consisted of 190 teachers, the size of which was designed under the Krejcie and Morgan. The tool used in data collection was the five-rating scale questionnaire, with its reliability value at 0.95. The statistics used in data analysis were frequency, percentage, mean, standard deviation t-test and one-way ANOVA

The research results were found as follows:

1) The administration based on the Four Sublime States of Mind of the school administrators under the Roi Et Informal and Non-Formal Education Office according to the teachers' opinions was, in an overall aspect, found to stand at the highest level, with the aspect that showed the highest average was the director group, followed by the network and special activity group, and the informal and non-formal education group, respectively.

2) The comparison of the teachers' opinions relevant to the so-said administration of the school administrators as mentioned, classified by sex, age, education, and working experience, was found to show no statistically significant difference.

3) The recommendations as suggested by the respondents comprised the following: 1. Continuous development of personnel. 2. Promotion of further education among the staff members. 3. Regular organization of seminars, observation trips and exchange of working experience. 4. Taking it as top priority to recruit provisional employments. 5. Arrangement of welfare programs. 6. Enhancement of the communities and network partners to play a role in promoting and supporting the operation of informal and non-formal education. 7. Cooperation with network partners to drive community learning activities in order to strengthen relationships and increase efficiency in working together in various forms.

Keywords: 1. Administration of school administrators 2. The Four Sublime States of Mind

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จได้เนื่องจากบุคคลหลายฝ่ายที่ได้ช่วยเหลือในครั้งนี้ ผู้วิจัยใคร่ขอขอบคุณมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ซึ่งเป็นสถาบันที่ประสิทธิ์ประสาทความรู้ทางการศึกษา ด้านการบริหารการศึกษา ระดับปริญญาโท

ขอกราบขอบพระคุณรองอธิการบดี มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ที่ได้อำนวยความสะดวกในการศึกษาตลอดหลักสูตร ขอขอบคุณคณาจารย์ทุกท่านที่ได้อบรมสั่งสอนให้ความรู้ระดับมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ขอขอบคุณคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ทุกท่านที่ได้ให้คำแนะนำเกี่ยวกับความถูกต้องของเนื้อหาในเล่มวิทยานิพนธ์ด้วยดี

ขอขอบพระคุณ ดร.ธีรภัทร์ ถิ่นแสนดี และ รศ.ดร.สุเทพ เมย์ไธสง ที่ให้ความอนุเคราะห์รับเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก และอาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ที่ได้ให้คำปรึกษา ตลอดจนตรวจสอบข้อบกพร่องต่าง ๆ พร้อมทั้งให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแก้ไขเนื้อหาของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ จนสำเร็จลุล่วงได้เป็นอย่างดี

ขอขอบคุณเจ้าหน้าที่บัณฑิตวิทยาลัยทุกท่านที่ได้ให้ความสะดวกด้วยดีเสมอมา ตลอดจนเพื่อนนักศึกษาระดับปริญญาโททุกท่าน ที่คอยเป็นกำลังใจแก่ผู้วิจัยเสมอมา

ขอขอบคุณครอบครัว และญาติมิตรทุกท่านที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการศึกษาในครั้งนี้ ที่คอยห่วงใย ให้การสนับสนุนและเป็นกำลังใจตั้งแต่เริ่มเรียนจนถึงจบการศึกษา

คุณงามความดีและประโยชน์อันเกิดจากวิทยานิพนธ์เล่มนี้ ผู้วิจัยขอใช้เป็นเครื่องสักการบูชาคุณพระรัตนตรัย พระคุณของมารดา บิดา ครูอาจารย์ ที่ประสิทธิ์ประสาทความรู้ที่มีคุณค่ายิ่ง และขอแผ่คุณความดีนี้ให้แก่เพื่อนมนุษย์และสรรพสัตว์ทุกรูปทุกนาม พร้อมทั้งเจ้ากรรมนายเวรในทุกภพทุกชาติ ด้วยเทอญ

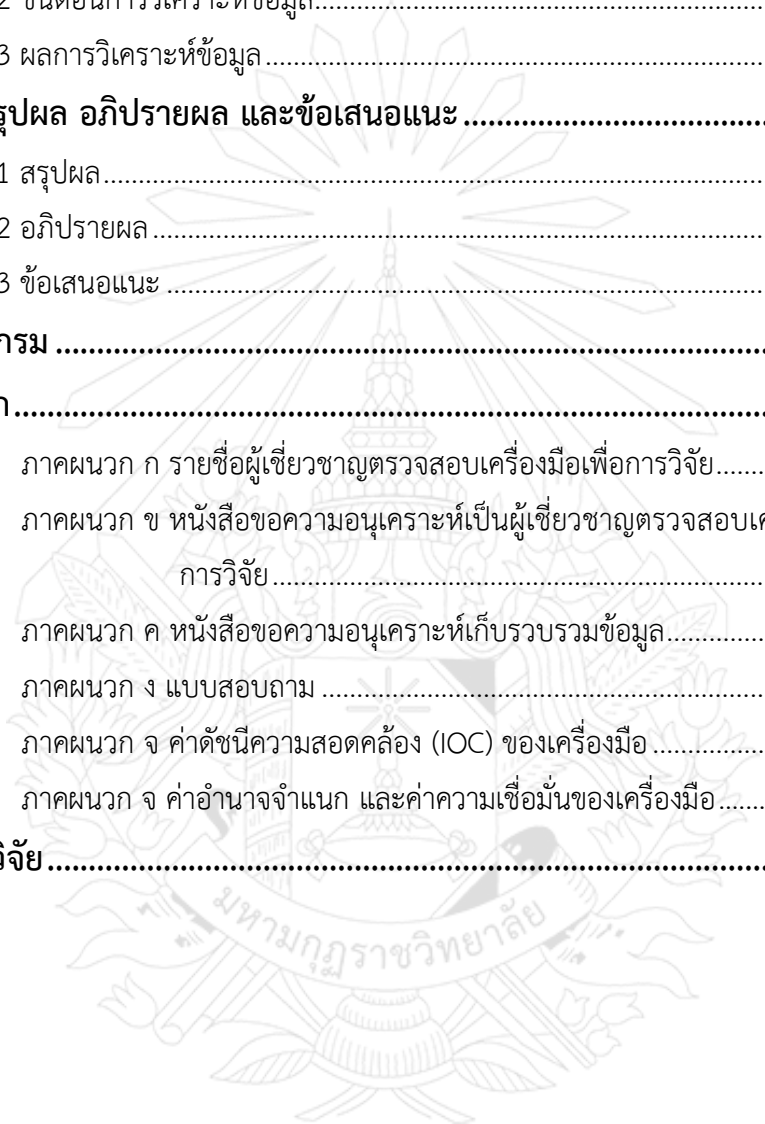
ไพฑูรย์ กมลเลิศ

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	จ
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ช
กิตติกรรมประกาศ.....	ฅ
สารบัญ.....	ญ
สารบัญตาราง.....	ฎ
สารบัญภาพ.....	ฏ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย	3
1.3 สมมติฐานในการวิจัย.....	4
1.4 ขอบเขตของการวิจัย	4
1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	5
1.6 คำนิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย	6
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	8
2.1 แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหาร	8
2.2 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษา.....	16
2.3 แนวคิดเกี่ยวกับหลักพรหมวิหาร 4.....	23
2.4 การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย	34
2.5 สภาพพื้นที่ที่ใช้ในการวิจัย	43
2.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	46
2.7 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	51
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	53
3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	53
3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	55
3.3 การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ	56
3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	57

3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล.....	58
3.6 สถิติที่ใช้ในการวิจัย	56
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	61
4.1 สัญลักษณ์ที่ใช้ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	61
4.2 ขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูล.....	61
4.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	61
5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	80
5.1 สรุปผล.....	80
5.2 อภิปรายผล	83
5.3 ข้อเสนอแนะ	87
บรรณานุกรม	89
ภาคผนวก.....	95
ภาคผนวก ก รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือเพื่อการวิจัย.....	96
ภาคผนวก ข หนังสือขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือเพื่อ การวิจัย.....	98
ภาคผนวก ค หนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูล.....	102
ภาคผนวก ง แบบสอบถาม	123
ภาคผนวก จ ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของเครื่องมือ.....	131
ภาคผนวก จ ค่าอำนาจจำแนก และค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือ.....	139
ประวัติผู้วิจัย.....	142

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
3.1	จำนวนครูผู้สอนที่เป็นประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	54
4.1	จำนวนและค่าร้อยละสถานภาพพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม	63
4.2	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการบริหารงานตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวม	64
4.3	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการบริหารงานตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดร้อยเอ็ด กลุ่มอำนวยการ.....	65
4.4	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการบริหารงานตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดร้อยเอ็ด กลุ่มการจัดการศึกษานอกระบบและจัดการศึกษาตามอัธยาศัย.....	68
4.5	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการบริหารงานตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดร้อยเอ็ด กลุ่มภาคีเครือข่ายและกิจการพิเศษ.....	71
4.6	ผลการเปรียบเทียบการบริหารงานตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกตามเพศ.....	73
4.7	ผลการเปรียบเทียบการบริหารงานตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกตามระดับการศึกษา	74
4.8	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการบริหารงานตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกตามอายุ.....	75
4.9	การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวของการบริหารงานตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกตามอายุ.....	76

4.10 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการบริหารงานตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกตามประเภทการทำงาน.....	77
4.11 การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวของการบริหารงานตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกตาม ประเภทการทำงาน.....	78

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
2.1	โครงสร้างการบริหารงานศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย อำเภอ	41
2.2	กรอบแนวคิดการวิจัย	52

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในปัจจุบันการบริหารการศึกษาไทยได้ก้าวไปสู่ยุคแห่งโลกาภิวัตน์ มีการปรับเปลี่ยนให้สอดคล้องกับกระแสของความเป็นโลกแห่งการศึกษาไร้พรมแดน ที่มีการสร้างเงื่อนไขการปรับเปลี่ยน การแข่งขัน เพื่อให้ทันต่อสังคมที่ดำเนินไปอย่างรวดเร็ว รุนแรงและหลากหลาย การที่ประเทศไทย กำลังก้าวสู่สังคมขนาดใหญ่ จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ประเทศไทยต้องพัฒนาขีดความสามารถในการ แข่งขันของประเทศ เพื่อที่จะสามารถอยู่รอดในสภาวะการณ์ปัจจุบันโดยเฉพาะอย่างยิ่ง คือ การพัฒนา คนต้องพัฒนาเด็กและเยาวชนไทยให้มีศักยภาพ พร้อมรับกับความเปลี่ยนแปลงของกระแสสังคมโลก ได้อย่างมั่นใจ ที่สำคัญคือทุกภาคส่วนในสังคมต้องประสานความร่วมมือขับเคลื่อนการศึกษาไทยให้ก้าว ไปสู่เวทีโลกได้อย่างมีประสิทธิภาพ และยั่งยืน เพราะฉะนั้นจึงเป็นโจทย์ที่สำคัญของการศึกษาและ ปฏิรูปการศึกษาของประเทศไทย การศึกษาต้องเดินหน้าสู่การสร้าง การพัฒนา เตรียมความพร้อมให้ สอดคล้องกับสังคมโลก โดยเฉพาะสังคมในศตวรรษที่ 21 ที่มีความก้าวหน้าทั้งในด้านเทคโนโลยี สารสนเทศและการสื่อสาร ที่ทำให้โลกทั้งโลกเชื่อมโยงและสื่อสารถึงกันได้อย่างรวดเร็ว จำเป็นต้อง สร้างและพัฒนาให้คนเป็นทรัพยากรมนุษย์ที่มีความสามารถ มีทักษะ ความถนัด ความชำนาญ พร้อม ที่จะขับเคลื่อนและยกระดับการพัฒนาประเทศสู่การเป็นประเทศที่พัฒนาในระดับที่สูงขึ้น

การบริหารสถานศึกษา เป็นภารกิจหลักของผู้บริหารที่จะต้องกำหนดแบบแผนวิธีการและ ขั้นตอนต่าง ๆ ในการปฏิบัติงานไว้อย่างเป็นระบบ เพราะถ้าระบบการบริหารงานไม่ดีจะกระทบ กระเทือนต่อส่วนอื่น ๆ ของหน่วยงาน นักบริหารที่ดีต้องรู้จักเลือกวิธีการบริหารที่เหมาะสม และมี ประสิทธิภาพ เพื่อที่จะให้งานนั้นบรรลุจุดหมายที่วางไว้ การบริหารงานนั้นจะต้องใช้ศาสตร์ และศิลป์ ทุกประการ เพราะว่าการดำเนินงานต่าง ๆ มิใช่เพียงกิจกรรมที่ผู้บริหารจะกระทำเพียงลำพัง คนเดียว แต่ยังมีผู้ร่วมงานอีกหลายคนที่มีส่วนทำให้งานนั้นประสบความสำเร็จ (ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์, 2553, หน้า 8)

พระไตรปิฎก กล่าวถึงองค์ประกอบของพรหมวิหาร มี 4 ประการ ดังนี้ 1. เมตตา ความรัก ใคร่ปรารถนาดี มิไม่ตรีต่อประชาชนหรือผู้ใต้ปกครองกล่าวคือ ปรารถนาให้เขาเหล่านั้นมีความสุข 2. กรุณา ความสงสาร คือช่วยเหลือให้พระภิกษุหรือประชาชนให้พ้นจากความทุกข์ ใฝ่ใจในอันจะ ปลดปล่อยบำบัดความเดือดร้อนของประชาชนรวมถึงสัตว์ทั้งหลายด้วย 3. มุทิตา ความพลอยยินดี

เมื่อภิกษุหรือประชาชนประสบความสำเร็จในหน้าที่การงานก็รู้สึกชื่นชมยินดีกับความสำเร็จของเขาเหล่านั้น 4. อุเบกขา ความวางใจเป็นกลางคืออันที่จะทำให้ดำรงอยู่ในธรรมตามที่พิจารณาเห็นด้วยปัญญา กล่าวคือมีจิตเรียบตรงเที่ยงธรรมดุจตราขึง ไม่เอนเอียงด้วยรักและชัง ไม่ซ้ำเติมเมื่อผู้อื่นประสบความสำเร็จทุกข์ พิจารณาเห็นการกระทำของเขาเหล่านั้นตามหลักแห่งกรรม คือการกระทำของเขาเองว่าเขาเป็นผู้กระทำขึ้น อันควรได้รับผลดีหรือชั่ว สมควรแก่เหตุอันตนประกอบ

ผู้บริหารจึงจำเป็นต้องใช้หลักธรรมดังกล่าว เพื่อให้การทำงานมีประสิทธิภาพ บางครั้งผู้บริหารอาจไม่ให้ความสำคัญต่อการใช้หลักธรรมในการบริหารจัดการ ส่งผลให้บุคลากรขาดขวัญกำลังใจ หรืออาจเพราะผู้บริหารไม่มีความรู้ความเข้าใจในหลักธรรมอย่างเพียงพอ ก็ส่งผลให้นำหลักธรรมไปปฏิบัติไม่ได้ผลเท่าที่ควร ผู้บริหารจึงต้องสร้างภาพพจน์ให้เป็นที่ศรัทธาและความเชื่อถือเป็นแนวทางในการบริหารจัดการ ซึ่งสิ่งที่จะต้องยึดถือปฏิบัติคือ การมีความรัก มีความสงสาร มีความชื่นชมยินดี และมีใจเป็นกลางไม่ลำเอียงทั้งรายบุคคลและคณะบุคคล ผู้บริหารที่ดีควรใช้พระคุณมากกว่าพระเดช

ภาวะผู้นำที่ทำให้การบริหารจัดการศึกษานอกระบบมีคุณภาพ (ชฎารัตน์ สุขศีล, 2551) คือ ภาวะผู้นำที่ทำให้ผู้รับบริการมีความพอใจ ผู้ร่วมงานพึงพอใจ โดยผู้นำมีความอดทน มีการตัดสินใจรวดเร็ว มีความเชื่อมั่นในตนเอง มีการปรับปรุงสภาพแวดล้อมให้ไปในทิศทางที่ดี มีเหตุผล มีความยุติธรรม มีคุณภาพ มีการตัดสินใจเหมาะสมกับสถานการณ์ มีความรู้ความสามารถที่จะให้คำแนะนำแก่ผู้ร่วมงานได้ และที่สำคัญคือผู้นำต้องไม่โทษเพื่อนร่วมงาน ไม่ตำหนิลูกน้อง ผู้นำต้องสามารถสร้างทีมงานไม่เกี่ยงงาน ให้มีความรับผิดชอบร่วมกัน มีความสามัคคี และผู้นำต้อง สามารถชี้แจงให้ลูกน้องมีความรู้ความเข้าใจในเนื้องานได้ถูกต้องตรงกัน มีใจเป็นผู้นำ ไม่ขี้ขลาด ไม่พองนาย สร้างสมานสามัคคี และทำงานไปในทิศทางเดียวกัน

มาตรา 4 ในพระราชบัญญัติส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พ.ศ. 2551 ระบุว่า “การศึกษานอกระบบ” หมายความว่า กิจกรรมการศึกษาที่มีกลุ่มเป้าหมายผู้รับบริการ และวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้ที่ชัดเจน มีรูปแบบ หลักสูตร วิธีการจัดและระยะเวลาเรียนหรือฝึกอบรมที่ยืดหยุ่นและหลากหลาย ตามสภาพความต้องการและศักยภาพในการเรียนรู้ของกลุ่มเป้าหมายนั้น และมีวิธีการวัดผลประเมินผลการเรียนรู้ที่มีมาตรฐานเพื่อรับคุณวุฒิทางการศึกษาหรือเพื่อจัดระดับผลการเรียนรู้ “การศึกษาตามอัธยาศัย” หมายความว่า กิจกรรมการเรียนรู้ในวิถี ชีวิตประจำวันของบุคคล ซึ่งบุคคลสามารถเลือกที่จะเรียนรู้ได้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต ตามความสนใจ ความต้องการ โอกาส ความพร้อม และศักยภาพในการเรียนรู้ของแต่ละบุคคล

สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดร้อยเอ็ด ซึ่งมีสถานศึกษาในสังกัด ทั้งหมด 20 อำเภอ มีนโยบายจัดและส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยที่มีคุณภาพ เพื่อยกระดับการศึกษา สร้างเสริมและปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม และความ

เป็นพลเมือง อันนำไปสู่การยกระดับคุณภาพชีวิตและเสริมสร้างความเข้มแข็งให้ชุมชน เพื่อพัฒนาไปสู่ความมั่นคงและยั่งยืนทางด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ และสิ่งแวดล้อม ผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดร้อยเอ็ด จึงต้องเป็นผู้ที่นำวิสัยทัศน์ มีความคิดสร้างสรรค์ โดยเฉพาะการนำความคิดใหม่ ๆ และความเชื่อในการเปลี่ยนแปลงอย่างสร้างสรรค์มาสู่สถานศึกษาให้มีคุณภาพ มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมในปัจจุบัน โดยการนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนามาเป็นแนวทางในการบริหาร คือ หลักพรหมวิหาร 4 มาใช้ในการบริหารงาน โดยเฉพาะการนำมาใช้เพื่อดูแลและปกครองผู้ใต้บังคับบัญชาในสถานศึกษา ให้สามารถปฏิบัติหน้าที่ภายใต้ความพึงพอใจจากการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา

จากเหตุผลที่กล่าวมาในข้างต้น ผู้วิจัยในฐานะเป็นบุคลากรทางการศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดร้อยเอ็ด จึงมีความสนใจที่จะศึกษาเรื่อง “การบริหารงานตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดร้อยเอ็ด” เพื่อนำผลที่ได้จากการวิจัยเป็น ข้อมูลให้ผู้ที่เกี่ยวข้องต่อการจัดการศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดร้อยเอ็ด ได้นำข้อมูลไปประกอบการวางแผน พัฒนาประสิทธิภาพ ประสิทธิผล ของการบริหารจัดการศึกษาให้แก่ผู้บริหารสถานศึกษาต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์การวิจัย

1.2.1 เพื่อศึกษาการบริหารงานตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดร้อยเอ็ด

1.2.2 เพื่อเปรียบเทียบการบริหารงานตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดร้อยเอ็ด โดยจำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา และประสบการณ์ทำงาน

1.2.3 เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะแนวทางการบริหารงานตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดร้อยเอ็ด

1.3 สมมติฐานการวิจัย

เพื่อให้การวิจัยครั้งนี้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ผู้วิจัยจึงได้ตั้งสมมติฐานของการวิจัยไว้ดังนี้ คือ

1.3.1 ครูผู้สอนที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดร้อยเอ็ด แตกต่างกัน

1.3.2 ครูผู้สอนที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดร้อยเอ็ด แตกต่างกัน

1.3.3 ครูผู้สอนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดร้อยเอ็ด แตกต่างกัน

1.3.4 ครูผู้สอนที่มีประสบการณ์ทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดร้อยเอ็ด แตกต่างกัน

1.4 ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยเรื่องการบริหารงานตามหลัก พรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดร้อยเอ็ด ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตไว้ดังนี้

1.4.1 ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ประกอบไปด้วย ครูผู้สอน สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดร้อยเอ็ด ปีการศึกษา 2562 รวม 20 อำเภอ ซึ่งมีจำนวน 379 คน

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูผู้สอน ในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดร้อยเอ็ด ซึ่งได้จากการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจากตารางเครจซี่ และมอร์แกน (Krejcie and Morgan : อ้างถึงใน บุญชม ศรีสะอาด, 2545, หน้า 43) ได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 190 คน ซึ่งได้มาโดยใช้วิธีการสุ่มแบบง่าย (Simple Random Sampling)

1.4.2 ขอบเขตด้านตัวแปร

ตัวแปรต้น คือ 1. เพศ 2. อายุ 3. ระดับการศึกษา 4. ประสบการณ์การทำงาน

ตัวแปรตาม คือ การบริหารงานตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดร้อยเอ็ด

1.4.3 ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้เพื่อศึกษาการบริหารงานตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดร้อยเอ็ด ดังนี้

1. แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหาร
2. หลักการบริหารสถานศึกษา
3. หลักธรรมพรหมวิหาร 4

1.4.4 ขอบเขตด้านสถานที่

สถานที่ในการดำเนินการวิจัย คือ ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย อำเภอ ในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 20 อำเภอ

1.4.5 ขอบเขตด้านระยะเวลา

ระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อทำการวิจัย ปีการศึกษา 2562

1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.5.1 จะทำให้ทราบถึงการบริหารงานตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดร้อยเอ็ด

1.5.2 จะทำให้ทราบถึงการเปรียบเทียบการบริหารงานตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดร้อยเอ็ด

1.5.3 จะทำให้ทราบถึงข้อเสนอแนะ แนวทางการบริหารงานตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดร้อยเอ็ด

1.6 คำนียามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย

การบริหารงานตามหลักพรหมวิหาร 4 หมายถึง กระบวนการที่ใช้ทั้งศาสตร์และศิลป์ที่จะทำให้งานต่าง ๆ ลุล่วงหรือสำเร็จ โดยใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุด ด้วยวิธีการดำเนินการตามกระบวนการบริหารงานตามหลักพรหมวิหาร 4 ประกอบด้วย เมตตา กรุณา มุทิตา และอุเบกขา ซึ่งผู้บริหารต้องอาศัยทั้งอำนาจหน้าที่ภาวะผู้นำ ทักษะ และความรู้ทางการบริหารมาดำเนินการให้บรรลุวัตถุประสงค์ และเป้าหมายที่ตั้งไว้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ซึ่งประกอบไปด้วย 3 กลุ่มงาน ได้แก่

1. กลุ่มอำนวยการ หมายถึง งานที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการเกี่ยวกับการบริหารงานธุรการและงานสารบรรณ การบริหารงานบุคคล การบริหารงานงบประมาณ การเงิน บัญชี งานพัสดุ และระบบควบคุมภายใน การประสานงานและให้บริการ สนับสนุน ส่งเสริม และกลุ่มและงานต่าง ๆ ในสถานศึกษา สามารถบริหารจัดการและดำเนินงานตามบทบาทภารกิจ อำนาจหน้าที่ ได้อย่างเรียบร้อย มีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล บนพื้นฐานของความถูกต้องและโปร่งใส

2. กลุ่มการจัดการศึกษานอกระบบและจัดการศึกษาตามอัธยาศัย หมายถึง งานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เป็นงานที่ปฏิบัติงานตามบทบาทภาระหน้าที่ ความรับผิดชอบของสถานศึกษา ครู และบุคลากรในสถานศึกษาและผู้ที่เกี่ยวข้อง อันส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียน ผู้รับบริการ ในเรื่องต่าง ๆ ซึ่งเป็นทั้งงานวิชาการและปฏิบัติการผสมผสานกัน

3. กลุ่มภาคีเครือข่ายและกิจการพิเศษ หมายถึง งานที่เกี่ยวข้องกับหน้าที่ความรับผิดชอบที่เกี่ยวกับงานธุรการ และงานประสานภาคีเครือข่าย เพื่อติดต่อประสานงานทุกฝ่ายระหว่างศูนย์ กศน. กับหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง และงานกิจการพิเศษ

พรหมวิหาร 4 (Four sublime states of mind) หมายถึง ธรรมของพรหมหรือของท่านผู้เป็นใหญ่ เป็นหลักธรรมประจำใจที่จะช่วยให้เราดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างประเสริฐและบริสุทธิ์ ประกอบด้วย

เมตตา (loving-kindness) หมายถึง ความปรารถนาให้ผู้อื่นได้รับสุข ความสุขเป็นสิ่งที่ทุกคนปรารถนา ความสุขเกิดขึ้นได้ทั้งกายและใจ (ปราศจากความพยาบาท) เช่น ในยามที่ผู้ใดบังคับบัญชามีความสุข หน้าที่การงานและชีวิตส่วนตัวดำเนินไปได้อย่างราบรื่น ผู้บริหารก็ควรสนับสนุน ส่งเสริมให้พวกเขาได้มีความสุขกับชีวิตอย่างยั่งยืน คอยหมั่นสังเกตและซักถามความเป็นอยู่ของผู้ใต้บังคับบัญชา จะทำให้พวกเขารู้สึกว่าหัวหน้าเอาใจใส่และห่วงใยพวกเขาจากใจจริง เกิดเป็นความสัมพันธ์ที่ดีที่จะช่วยส่งเสริมให้การบริหารเป็นไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ

กรุณา (compassion) หมายถึง ความปรารถนาให้ผู้อื่นพ้นทุกข์ (ปราศจากความโหดร้ายหรือความเบียดเบียน) เช่น ในยามที่ผู้ใดบังคับบัญชาประสบปัญหา ไม่ว่าจะปัญหาเรื่องงานหรือ

เรื่องส่วนตัว ผู้บริหารก็ควรจะยื่นมือเข้าไปให้ความช่วยเหลือตามความเหมาะสม เวลานี้เป็นเวลาที่เราต้องการการสนับสนุนมากที่สุด ซึ่งหลายครั้งสิ่งที่พวกเขาต้องการอาจเป็นแค่เพียงคำพูดที่สร้างแรงบันดาลใจหรือคำพูดที่ให้กำลังใจก็เป็นได้ สิ่งที่สำคัญคือ หัวหน้าจะต้องไม่ทอดทิ้งกันในวันที่พวกเขามีปัญหา

มูทิตา (sympathetic joy) หมายถึง ความยินดีเมื่อผู้อื่นได้ดี คำว่า ดีในที่นี้หมายถึงการมีความสุขหรือมีความสุขใจเกินกว่าหน้า ความยินดีเมื่อผู้อื่นได้ดีจึงหมายถึงความปรารถนาให้ผู้อื่นมีความสุข ความเจริญก้าวหน้ายิ่ง ๆ ขึ้น ไม่มีจิตใจริษยา ความริษยา (ปราศจากความริษยา) เช่นในนิยามที่ผู้ใต้บังคับบัญชาประสบความสำเร็จ ทำผลงานได้ดี ได้เลื่อนขั้นเลื่อนตำแหน่ง ผู้บริหารก็ควรแสดง ความยินดีด้วยจากใจจริง

อุเบกขา (equanimity) หมายถึง การวางเฉย การวางใจเป็นกลางเพราะพิจารณาเห็นว่า ใครทำดียอมได้ดี ใครทำชั่วยอมได้ชั่ว ตามกฎแห่งกรรม (ปราศจากความลำเอียง) เช่น ถ้าผู้ใต้บังคับบัญชาทำอะไรไม่ถูกต้อง หรือทำผิดกฎหมาย ผู้บริหารก็ไม่ควรยื่นมือเข้าไปช่วยเหลือ ควรปล่อยให้เขาได้รับผลจากการกระทำไปตามที่ควรจะเป็น

สถานศึกษาสังกัดสำนักส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดร้อยเอ็ด หมายถึง ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ (กศน.อำเภอ) จำนวน 20 แห่ง

ผู้บริหารศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ หมายถึง เป็นผู้บังคับบัญชาสูงสุดของข้าราชการ และบุคลากรทุกประเภทในอำเภอ

ครู หมายถึง ครูทุกประเภท ทุกตำแหน่ง ที่ปฏิบัติงานในศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ

เพศ หมายถึง เพศของครูทุกตำแหน่ง ที่ปฏิบัติงานในศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอที่ตอบแบบสอบถาม สำหรับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้แบ่งเป็น 2 เพศ คือ 1) เพศชาย 2) เพศหญิง

อายุ หมายถึง อายุของครูทุกตำแหน่ง ที่ปฏิบัติงานในศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอที่ตอบแบบสอบถาม สำหรับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้แบ่งเป็น 3 ช่วง คือ 1) อายุต่ำกว่า 30 ปี 2) อายุ 30 - 40 ปี 3) อายุ 41 ปี ขึ้นไป

ระดับการศึกษา หมายถึง ระดับการศึกษาของครูทุกตำแหน่ง ที่ปฏิบัติงานในศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอที่ตอบแบบสอบถาม สำหรับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้แบ่งเป็น 2 ช่วง คือ 1) ปริญญาตรี 2) สูงกว่าปริญญาตรี

ประสบการณ์การทำงาน หมายถึง ประสบการณ์การทำงานครูทุกตำแหน่ง ที่ปฏิบัติงานในศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอที่ตอบแบบสอบถาม สำหรับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้แบ่งเป็น 3 ช่วง คือ 1) ต่ำกว่า 5 ปี 2) 5 - 9 ปี 3) 10 ปี ขึ้นไป

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง การบริหารงานตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดร้อยเอ็ด ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าแนวคิดทฤษฎีจากตำรา บทความ หนังสือ เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แล้วนำเสนอตามลำดับ ดังนี้

- 2.1 แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหาร
- 2.2 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษา
- 2.3 แนวคิดเกี่ยวกับหลักพรหมวิหาร 4
- 2.4 การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย
- 2.5 สภาพพื้นที่ที่ใช้ในการวิจัย
- 2.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
- 2.7 กรอบแนวคิดในการวิจัย

2.1 แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหาร

ทฤษฎีการบริหารมีจุดเริ่มต้นและวิวัฒนาการมาหลายยุคหลายสมัย (พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์ 2551, หน้า 27-29) โดยเริ่มตั้งแต่ยุคการบริหารเชิงวิทยาศาสตร์ที่มุ่งประสิทธิภาพของงานจนมองเห็นคนเป็นเหมือนเครื่องจักร ต่อมาเป็นยุคการบริหารเชิงมนุษยสัมพันธ์ ซึ่งเริ่มให้ความสำคัญกับองค์ประกอบด้านความคิด อารมณ์ และความรู้สึกของคนในหน่วยงาน มีการเน้นการจูงใจคนให้ทำงาน และต่อมาก็ถึง ยุคการบริหารเชิงพฤติกรรมศาสตร์ ที่พยายามทำความเข้าใจพฤติกรรมของบุคลากรและองค์กรเพื่อใช้คนให้เกิดประโยชน์สูงสุด และยุคการบริหารเชิงระบบซึ่งเป็นวิธีการเชิงระบบที่คิดว่างานควรเริ่มจากความต้องการของงาน ปัญหาที่ต้องแก้ไข วิธีการแก้ปัญหา วิธีการประเมินผลงาน เสนอแนะแก้ไขปรับปรุงต่อไป

ซึ่งจะเห็นว่าแต่ละยุคสมัย มีจุดเน้นในการบริหารที่แตกต่างกัน ในแต่ละยุคสมัยดังกล่าวได้มีผู้เสนอแนวคิด ทฤษฎี การบริหารในแต่ละด้านไว้เป็นจำนวนมาก ดังนี้

2.1.1 ทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหาร

คริส อากีริส (Chris Argyris อังใน ภารตี อนันต์นาวิ, 2555 หน้า 15) กล่าวถึงทฤษฎีการบริหารแบบมีส่วนร่วมไว้ 3 ประการ คือ

1. ส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น คือ สมาชิกในองค์การย่อมมีความปรารถนาที่จะได้ร่วมแสดงความคิดเห็นในการบริหารในองค์การ การรับฟังความคิดเห็น ทำให้รู้สึกว่าได้มีส่วนร่วมในการบริหารองค์การแล้ว

2. การมีส่วนร่วมช่วยให้เกิดการยอมรับในเป้าหมาย คือเมื่อมีความร่วมมือเกิดขึ้นภายในองค์การ ทำให้สมาชิกทั้งหมดภายในองค์การมีเป้าหมายเดียวกัน เป็นการยินยอมพร้อมใจกันปฏิบัติซึ่งเป็นผลทางใจ อันนำไปสู่การปฏิบัติงานอย่างเต็มที่

3. การมีส่วนร่วมทำให้เกิดความสำนึกในหน้าที่ที่ตนรับผิดชอบ คือเป็นการกระตุ้นให้เกิดความสำนึกในหน้าที่ที่ตนรับผิดชอบในการปฏิบัติงานในองค์การ

(สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2545, หน้า 6-17) ได้กล่าวถึงแนวคิดทฤษฎีการบริหาร ดังนี้

1. ทฤษฎีจูงใจในการปฏิบัติงานของมาสโลว์ (Maslow) หมายถึง การเสริมสร้างขวัญและกำลังใจโดยการสร้างสิ่งจูงใจเพื่อดึงดูดให้บุคลากรที่มีความรู้ความสามารถเข้ารับราชการ และให้บุคลากรที่มีความสามารถอยู่ในหน่วยงานได้นาน ๆ ซึ่งสามารถดำเนินการได้หลายทาง การเสริมสร้างขวัญโดยกระบวนการบริหารและเทคนิคการบริหารบุคลากร มาสโลว์ (Maslow) ได้คิดทฤษฎีเกี่ยวกับการจูงใจ ซึ่งเป็นที่ยอมรับกันแพร่หลายสาระสำคัญของทฤษฎีนี้คือ มนุษย์มีความต้องการที่ไม่มีที่สิ้นสุด เมื่อความต้องการเดิมได้รับการตอบสนองแล้วจะมีความต้องการใหม่แทนความต้องการที่ได้รับการตอบสนองแล้วจะไม่เป็นสิ่งจูงใจให้แสดงพฤติกรรมอีกต่อไป และความต้องการที่ไม่ได้รับการตอบสนองเท่านั้นจะเป็นสิ่งจูงใจให้แสดงพฤติกรรมและความต้องการอยู่เสมอซึ่งมนุษย์มีลำดับขั้นตามความต้องการขั้นพื้นฐานจนถึงความต้องการขั้นสูงสุด 5 ประการ คือ ความต้องการทางกาย ความต้องการความมั่นคงปลอดภัย ความต้องการความรักความเป็นเจ้าของหรือความต้องการทางสังคม ความต้องการความสำเร็จ เกียรติยศชื่อเสียง และความต้องการความสำเร็จตามความรู้สึก นึกคิด

2. ทฤษฎีการจูงใจของเฮร์ซเบิร์ก (Herzberg) ซึ่งเฮร์ซเบิร์ก มีแนวคิดว่าคุณภาพที่มีผลต่อการทำงานมีองค์ประกอบที่สำคัญ 2 ประการ คือ องค์ประกอบค้ำจุนเป็นสิ่งป้องกันไม่ให้ ผู้ปฏิบัติงานเกิดความไม่พึงพอใจต่องาน ได้แก่ นโยบายและการบริหารงานของหน่วยงานการบังคับบัญชา การนิเทศ งาน เงินเดือนค่าจ้าง สัมพันธภาพระหว่างบุคลากรในการทำงาน สภาพการทำงาน และองค์ประกอบจูงใจ ซึ่งเป็นสิ่งปลุกเร้าให้บุคลากรทำงานด้วยความพึงพอใจ ได้แก่ ความสำเร็จของงาน การได้รับการยกย่องลักษณะของงานที่ทำทลายความสามารถ ความรับผิดชอบความ เจริญก้าวหน้าในการทำงาน

3. ทฤษฎีความสมดุลของไฮเดอร์ (Hider) ซึ่งไฮเดอร์ ได้ให้หลักการเกี่ยวกับการสร้างสัมพันธภาพที่ดีไว้ว่า “หากทราบว่าบุคลากรใดชอบสิ่งใดเราก็ตอบสิ่งนั้น โอกาสที่เราและเขาจะผูกมิตรกันก็มีมากขึ้น และหากทราบว่าบุคลากรใดไม่ชอบสิ่งใดเราก็ตอบสิ่งนั้นด้วย โอกาสที่เราและเขาจะผูกมิตรกันก็มีมากยิ่งขึ้น”

4. ทฤษฎีลิง 3 ตัว ของชงจื้อ ซึ่งได้อธิบายทฤษฎีลิง 3 ตัวนี้ว่า มีลักษณะเอามือปิดหู ปิดตา ปิดปาก โดยตัวที่ 1 เอามือปิดหู หมายถึง การควบคุมการฟังและการได้ยิน ตัวที่ 2 เอามือปิดตา หมายถึง ควบคุมการดูแลและการมองเห็น ส่วนตัวที่ 3 เอามือปิดปาก หมายถึง การควบคุมการพูด และการแสดงออก

5. ทฤษฎี X และ Y ของแมคเกรเกอร์ (McGregor) แมคเกรเกอร์คิดค้นทฤษฎี X และ Y ขึ้นมาโดยมีสมมติฐานที่ต่างกันดังนี้

5.1 ทฤษฎี X เกิดจากข้อสมมติฐานที่ว่า คนไม่ชอบทำงานและหลีกเลี่ยงความรับผิดชอบ ไม่ทะเยอทะยาน และไม่มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ชอบให้สั่งการ เห็นแก่ตัวมากกว่าองค์การ มักต่อต้านการเปลี่ยนแปลงเป็นคนโง่ และมักจะถูกหลอกได้ง่าย

5.2 ทฤษฎี Y เกิดจากข้อสมมติฐานที่ว่า คนจะให้ความร่วมมือให้การสนับสนุนร่วมรับผิดชอบ ชยันและไว้วางใจได้ มีความคิดริเริ่มในการทำงานถ้าได้รับการจูงใจอย่างถูกต้อง และมักจะพัฒนาวิธีการทำงานของตนเองอยู่เสมอ

6. ทฤษฎี Z ผู้คิดค้นทฤษฎีนี้ คือ อุชิ (Ouchi) แห่งมหาวิทยาลัยแคลิฟอร์เนียได้รวมเอาหลักการของทฤษฎี X และ Y เข้าด้วยกัน โดยมีแนวคิดว่าองค์การต้องมีกฎเกณฑ์ควบคุมมนุษย์ แต่มนุษย์ ก็รักความเป็นอิสระและมีความต้องการ ดังนั้นหน้าที่ของผู้บริหารจึงต้องปรับเป้าหมายขององค์การให้ สอดคล้องกับเป้าหมายของบุคลากรในองค์การ ในการบริหารตามทฤษฎี Z นี้ อุชิกำหนดให้มืองค์ประกอบที่สำคัญ 4 ประการ คือ การทำให้ปรัชญาที่กำหนดไว้บรรลุผลพัฒนาผู้ใต้บังคับบัญชาให้ทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ การให้ความไว้วางใจแก่ผู้ใต้บังคับบัญชาและการให้ผู้ใต้บังคับบัญชามีส่วนร่วมในการตัดสินใจ

กูลิค และเออร์วิค (Gulick and Urwick, 1957, p. 23 อ้างใน สันติ บุญภิรมย์, 2552, หน้า 113) ได้มีแนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการบริหารว่า กระบวนการบริหารกำหนดออกเป็น 7 ขั้นตอน เรียกว่า พอสต์คอร์บ (POSDCORB) ประกอบด้วย

1. การวางแผน (Planning) เป็นการวางแผนโครงการหรือโครงการซึ่งเป็นการเตรียมการก่อนลงมือปฏิบัติ เพื่อให้การดำเนินการสามารถบรรลุเป้าหมายที่วางไว้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. การจัดองค์การ (Organizing) เป็นการกำหนดโครงสร้างขององค์การ โดยพิจารณาให้เหมาะสมกับงาน เช่น การแบ่งงาน (Division of Work) เป็นกรม กอง หรือแผนก โดยอาศัยปริมาณงาน คุณภาพงาน หรือจัดตามลักษณะเฉพาะของงาน (Specialization)

3. การจัดบุคลากรปฏิบัติงาน (Staffing) เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการบริหารทรัพยากรมนุษย์ในองค์การนั่นเอง ทั้งนี้ก็เพื่อให้บุคลากรมาปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับการจัดแบ่งหน่วยงานที่กำหนดไว้

4. การอำนวยการ (Directing) เป็นภารกิจในการใช้ศิลปะในการบริหารงาน เช่น ภาวะผู้นำ (Leadership) มนุษยสัมพันธ์ (Human Relations) การจูงใจ (Motivation) และการตัดสินใจใจ (Decision making) เป็นต้น

5. การประสานงาน (Coordinating) เป็นการประสานให้ส่วนต่าง ๆ ของกระบวนการทำงาน มีความต่อเนื่องกัน เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปด้วยความเรียบร้อยและราบรื่น

6. การรายงาน (Reporting) เป็นกระบวนการและเทคนิคของการแจ้งให้ผู้บังคับบัญชา ตามชั้นได้ทราบถึงผลการปฏิบัติงาน โดยที่มีความสัมพันธ์กับการติดต่อสื่อสาร (Communication) ในองค์การอยู่ด้วย

7. การงบประมาณ (Budgeting) เป็นภารกิจที่เกี่ยวกับการวางแผนการทำบัญชีการควบคุมเกี่ยวกับการเงินและการคลัง

วิลเลียม บี แคสเทเตอร์ (William B. Castetter, 1976, p.30 อ้างใน จอมพงศ์ มงคลวนิช, 2556, หน้า 85-86) ได้เสนอกระบวนการบริหารไว้เป็นขั้น ๆ ดังต่อไปนี้

1. การวางแผนบุคลากร (Human Resource Planning) หรือการวางแผนกำลังคน (Man power Planning) ซึ่งจะเกี่ยวข้องกับงานหลักในเรื่องการคาดคะเนกำลังคน การทำโครงสร้างขององค์กร การเตรียมกำลังคนที่มีอยู่ การคาดคะเนการเปลี่ยนแปลงกำลังคนในปัจจุบัน การทำโปรแกรมสนับสนุนและเพิ่มพูนกำลังคน และการวางแผนควบคุมกำลังคน

2. การสรรหามบุคลากร (Recruitment of Personnel) ซึ่งได้แก่ การแสวงหาแหล่งกำลังคน การวางแผนนโยบายการสรรหา และการจัดกระบวนการสรรหา

3. การคัดเลือกบุคลากร (Selection of Personnel) ได้แก่ การรวบรวมรายละเอียดของผู้สมัคร การประเมินผลผู้สมัคร และการจัดกระบวนการคัดเลือกต่าง ๆ

4. การปฐมนิเทศและพัฒนาบุคลากรเข้าสู่หน่วยงาน (Induction of Personnel) ได้แก่ การปรับตัวเข้ากับองค์กรของบุคลากรใหม่ การปรับตัวเข้ากับระบบงาน การปรับตัวเข้ากับตำแหน่ง และการปรับตัวเข้ากับบุคลากรอื่น ๆ ในหน่วยงานรวมถึงวัฒนธรรมองค์กร

5. การประเมินค่าการปฏิบัติงานบุคลากร (Appraisal of Personnel Performance) ได้แก่ แผนการประเมินการปฏิบัติงานต่าง ๆ การวัดการประสานงาน การพิจารณาผลต่าง ๆ จากการประเมินค่า

6. การพัฒนาบุคลากร (Development of Personnel) ได้แก่ การฝึกงาน การศึกษา การพัฒนาวิชาชีพและการเรียนรู้

7. ผลตอบแทนให้กับบุคลากร (Compensation of Personnel) ได้แก่ เงินเดือน ค่าแรง รายได้ที่มีเงินเดือน เงินปันผล

8. สวัสดิการ (Security) การให้สวัสดิการด้านสุขภาพอนามัย ความปลอดภัยและบริการต่าง ๆ การจ้าง การป้องกัน การชู้เชิญ เพื่ออิสรภาพทางวิชาการ (Academic Freedom)

9. การให้บริการต่อเนื่องแก่บุคลากร (Continuity of Personnel Service) ได้แก่ การให้การศึกษาเพิ่มเติม การให้บริการชดเชย การให้ความรู้และบริการด้านสุขภาพ และความปลอดภัย รวมถึงการให้บริการหลังเกษียณด้วย

จากที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า ทฤษฎีการบริหารทั้งหลายมีความสำคัญ ช่วยอำนวยความสะดวกแก่ผู้ศึกษา และนำมาประยุกต์ใช้ทฤษฎีทั้งหลายนั้นมีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติในแง่ที่ว่า ทฤษฎีวางกรอบความคิดให้แก่ผู้ปฏิบัติ การนำเอาทฤษฎีมาใช้ช่วยให้แนวทางวิเคราะห์ผลที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัตินั้น ๆ และทฤษฎีช่วยในการตัดสินใจ

2.1.2 ความหมายของการบริหาร

การบริหาร (Administration) เป็นเรื่องที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการดำเนินงานขององค์กร เพราะเป็นเครื่องมือสำคัญที่จะชี้ให้เห็นความสำเร็จ หรือความล้มเหลว ความมีประสิทธิภาพ หรือความไร้ประสิทธิภาพของหน่วยงาน การบริหารเป็นเครื่องบ่งชี้ให้ทราบถึงความเจริญก้าวหน้าของสังคม ความก้าวหน้าของวิทยาการต่าง ๆ การบริหารเป็นมรรคที่สำคัญจะนำไปสู่ความก้าวหน้า การบริหารเป็นลักษณะการทำงานร่วมกันของกลุ่มบุคคลในองค์กรซึ่งมีการวินิจฉัยสั่งการ นักบริหารจะต้องคำนึงถึงปัจจัยสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ การวินิจฉัยสั่งการเป็นเครื่องแสดงให้ทราบถึงความสามารถของนักบริหารและความเจริญเติบโตของการบริหาร ชีวิตประจำวันของมนุษย์ไม่ว่าในครอบครัวหรือองค์กรโดยอ้อมเกี่ยวข้องกับการบริหารอยู่เสมอ ดังนั้น การบริหารจึงเป็นเรื่องที่น่าสนใจและจำเป็นต่อการที่จะดำรงชีวิตของมนุษย์ในสังคม มีนักบริหาร นักวิชาการ และนักศึกษามากมายหลายท่าน ได้ให้ความหมายของการบริหารไว้หลายทัศนะ ซึ่งพอสรุปได้ดังนี้

ธีระ รุญเจริญ (2550, หน้า 12) กล่าวว่า การบริหาร หมายถึง กระบวนการของสังคมอย่างหนึ่งที่เกิดขึ้นกับกลุ่มคนกลุ่มหนึ่งที่เข้ามารวมกันเพื่อกระทำกิจกรรมอย่างหนึ่งหรือหลายอย่าง เพื่อให้บรรลุถึงจุดหมายที่ได้กำหนดไว้

สุนทร โคตรบรรเทา (2551, หน้า 2) ได้ให้ความหมายว่า การบริหาร หมายถึง การทำให้คนสองคนขึ้นไป ร่วมกันทำงานให้บรรลุเป้าหมายหรือทำงานกับคนและโดยคน เพื่อให้บรรลุเป้าหมายขององค์กร

จันทรานี สงวนนาม (2553, หน้า 25) ให้ความหมายว่า การบริหารงานเป็นการทำงานร่วมกับคนและกลุ่มบุคคลซึ่งพร้อมด้วยปัจจัยทางบริหาร ได้แก่ เครื่องมือต่าง ๆ งบประมาณ เทคโนโลยี เพื่อนำองค์กรไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมาย

มาราณี สัสดีวงศ์ (2554, หน้า 11) ให้ความหมายการบริหารว่า หมายถึง กระบวนการที่ใช้ศาสตร์และศิลป์ของบุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป ได้ร่วมมือกันกำหนดหรือทำกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลาย ๆ อย่าง เพื่อให้เป็นตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้โดยใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างประหยัด และเกิดผลประโยชน์สูงสุดตามเป้าหมายขององค์กร

วชิรวัชร งามละม่อม (2559, หน้า 65) คำว่า “การบริหาร” (Administration) และ “การจัดการ” (Management) มีที่มาในเชิงพัฒนาการขององค์ความรู้ที่แตกต่างกัน แต่ปัจจุบันได้มีการกำหนดองค์ความรู้ทั้งสองด้านมาผสมผสาน และประยุกต์เข้ากับองค์กรรมสมัยใหม่ จึงทำให้ทั้งสองคำนี้มีความหมายเช่นเดียวกัน และสามารถใช้แทนกันได้ เพียงแต่ความนิยมคุ้นเคยหรือความนึกคิดเชิงภาษาที่แตกต่างกันไปบ้างเท่านั้น กล่าวคือ มีนัย (Sense) ที่แตกต่างกันในด้านต่อไปนี้

1. เกี่ยวกับประเภทขององค์กรและหน่วยงาน

คำว่า “การบริหาร” นิยมใช้ในหน่วยงานภาครัฐ หรือหน่วยงานราชการ ดังจะเห็นได้จากตำแหน่งบริหาร หรือนักบริหาร (Administration) มีการบัญญัติศัพท์สาขาวิชาที่ศึกษาด้านนี้ว่า “รัฐประศาสนศาสตร์” (Public Administration) ขณะที่คำว่าจัดการ มักหมายถึงการบริหารงานในองค์กรภาคเอกชน หรือธุรกิจมากกว่าการบริหารรัฐกิจ ดังจะพบเสมอว่าตำแหน่งสำคัญในองค์กรเอกชนใช้คำว่า “ผู้จัดการ” (Manager)

2. เกี่ยวกับระดับหรือขอบข่ายความรับผิดชอบของการดำเนินการ

การบริหารบางครั้งเป็นคำที่ผู้ใช้ให้ความหมายถึงการทำหน้าที่ในระดับนโยบาย คือการตัดสินใจให้แนวทาง และรับผิดชอบในผลที่เกิดขึ้นในภาพรวม ส่วนการจัดการเน้นการดำเนินงานในระดับปฏิบัติ (Policy Implementation) ซึ่งเป็นหน้าที่ที่ต้องรับผิดชอบรองลงมา หรือเป็นหน่วยงานระดับกลางหรือระดับล่าง ในทางวิชาการทั้งการบริหารและการจัดการ ไม่ได้มีความหมายแตกต่างกันคำว่าจัดการสามารถใช้ได้ในองค์กรภาครัฐ และใช้กับการดำเนินงานระดับนโยบายเช่นกัน ทั้งนี้เพราะแนวความคิดการจัดการสมัยใหม่ (Modern Management Thought) เน้นการผสมผสานองค์ความรู้ ทั้งศาสตร์การบริหาร ศาสตร์การจัดการ ตลอดจนพฤติกรรมศาสตร์ เข้าด้วยกันอย่างแยกไม่ออก

วิโรจน์ สารรัตนะ (2557, หน้า 5) การบริหาร (administration) มีลักษณะสำคัญคือเน้นหน้าที่เชิงนโยบาย เน้นการกำหนดจุดมุ่งหมายและแนวนโยบายหลัก ๆ เน้นการใช้สมองการคิด เน้นการตัดสินใจในภาพรวมขององค์กร เป็นการตัดสินใจที่เน้นปัจจัยภายนอกที่คำนึงถึงความเห็นสาธารณะ นโยบายของรัฐ ปัจจัยทางสังคม ศาสนา และอื่น ๆ เน้นทักษะเชิงมนทัศน์และทักษะเชิงมนุษยสัมพันธ์ ต้องการ ทักษะเชิงบริหารมากกว่าทักษะเชิงเทคนิค

จากที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า การบริหาร หมายถึง การดำเนินงานและการปฏิบัติงานของกลุ่มบุคคลโดยการใช้ศาสตร์และศิลป์ร่วมกันในการดำเนินกิจการ เพื่อให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพและบรรลุตาม วัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ โดยอาศัยกระบวนการที่เกี่ยวกับการวางแผน การจัดการองค์การ การนำการควบคุม และใช้ทรัพยากรทางการบริหารที่เป็นปัจจัยอย่างประหยัดและก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด

2.1.3 ความสำคัญและประโยชน์ของการบริหาร

องค์กรทุกองค์กรจะประสบความสำเร็จได้จะต้องมีการบริหารงานที่ดี แม้ในองค์กรจะมีบุคคล งบประมาณ วัสดุที่ดี แต่หากบริหารจัดการไม่ดีก็อาจทำให้องค์กรล้มเหลวได้ ได้มีนักวิชาการหลายท่านที่ได้อธิบายเกี่ยวกับความสำคัญและประโยชน์ของการบริหาร ดังนี้

สันติ บุญภิรมณ์ (2552, หน้า 43) กล่าวว่า การบริหารมีคุณค่าต่องานกิจกรรมหรือภารกิจที่จะต้องปฏิบัติให้บรรลุผลสำเร็จไปด้วยดี ทั้งประสิทธิภาพและประสิทธิผล ทั้งนี้การบริหารมีความสำคัญและมีประโยชน์อาจกล่าวไว้เป็นข้อ ๆ ดังนี้

1. ช่วยให้งานมีปฏิบัตินาน เนื่องจากการบริหารมีกิจกรรมหนึ่งที่สำคัญยิ่ง คือการตัดสินใจ
2. ช่วยก่อให้เกิดความร่วมมือร่วมใจกันของบุคคล เพื่อให้งานที่ปฏิบัติบรรลุไปตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่ได้กำหนดไว้
3. ช่วยในการปฏิบัติงานของบุคคลและกลุ่มบุคคลประสบความสำเร็จได้รวดเร็ว เนื่องจากการต้องมีการแบ่งงานกันทำและการทำงานประสานสัมพันธ์กัน
4. ช่วยให้เกิดประโยชน์กับตนเอง ผู้อื่น และสังคมโดยรวม เนื่องด้วยการบริหารเป็นกรรมวิธีที่บุคคลได้นำไปใช้ในทางการบริหาร
5. ช่วยให้เกิดการประหยัด เนื่องด้วยการปฏิบัติงานจะต้องมีปัจจัยต่างๆ เข้าไปสนับสนุน ช่วยให้งานได้ประสบความสำเร็จ สำหรับปัจจัยต่าง ๆ เช่น การใช้งบประมาณ แรงงาน วัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือ เวลา เป็นต้น เพราะก่อนจะใช้ต้องมีการวางแผนก่อนว่าจะใช้อย่างไร เท่าไร และในเวลาใดจึงเหมาะสม
6. ช่วยให้การปฏิบัติงานเกิดได้ทั้งประสิทธิภาพและประสิทธิผล หมายความว่า การทำงานที่มีประสิทธิภาพต้องเป็นการทำงานที่ลงทุนน้อยที่สุดในปัจจัยทางการบริหาร แต่ได้ผลตอบแทนสูงสุด และทุกคนที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการปฏิบัติมีความพึงพอใจมากที่สุด ส่วนการทำงานที่มีประสิทธิผลคือเมื่อมีการทำงานเสร็จแล้ว ผลงานปรากฏออกมาตรงตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่ได้กำหนดไว้
7. ช่วยก่อให้เกิดความเป็นธรรมและความสามัคคี เนื่องด้วยการบริหาร คือ การแบ่งงานกันทำตามความรู้ ความสามารถ ความถนัด และประสบการณ์ของแต่ละบุคคลที่มาช่วยกันทำงานมีการจัดสรรอย่างทั่วถึง ทั้งงานที่ได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติ และรวมถึงการจัดสรรผลประโยชน์อย่างทั่วถึงอีกด้วย ส่งผลให้เกิดความร่วมมือร่วมใจกันและไม่รู้สึกแตกแยกต่อกัน
8. ช่วยให้หน่วยงานหรือองค์กรมีความเจริญก้าวหน้าอย่างต่อเนื่อง เพราะการบริหารมีเทคนิคและวิธีการใหม่ ๆ อยู่เสมอ
9. ช่วยก่อให้เกิดผลประโยชน์ตามมา หมายความว่า การบริหารเป็นการปฏิบัติงาน (Implementation) ที่เกิดจากการกำหนดนโยบาย (Policy Determination) ของฝ่ายการเมือง หากการบริหารดำเนินการตอบสนองของฝ่ายการเมือง แล้วทางการเมืองให้การสนับสนุนด้านงบประมาณมากขึ้น จึงทำให้เกิดความคล่องตัวในการปฏิบัติงานทั้งในระบบบริหารและระบบปฏิบัติการ

มาราณีย์ สัสดีวงศ์ (2554, หน้า 11) กล่าวถึง การบริหารว่ามีลักษณะสำคัญ ดังต่อไปนี้

1. มีวัตถุประสงค์หรือจุดมุ่งหมาย
2. มีหลักเกณฑ์ในการดำเนินงาน
3. มุ่งสร้างผลงานให้เกิดขึ้น
4. ประกอบด้วยองค์ประกอบหลายๆ ด้านรวมกัน
5. ความสำเร็จของงานอยู่ที่ความร่วมมือแรงร่วมใจของสมาชิก
6. มีผลกระทบในวงกว้าง
7. มีการใช้เทคโนโลยีเป็นเครื่องเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผล
8. มีผู้นำกลุ่ม

อย่างไรก็ตาม การบริหารเป็นกระบวนการที่มีขั้นตอนในการปฏิบัติงานให้บรรลุผลสำเร็จ และเป็นเครื่องบ่งชี้ในการช่วยก่อให้เกิดการตัดสินใจในการปฏิบัติงาน การตัดสินใจเป็นการจุดประกายให้มีการเริ่มต้นในการปฏิบัติงาน พร้อมทั้งมีการดำเนินการตามลำดับเพื่อให้เป็นไปตามกระบวนการที่มีประสิทธิภาพ และบังเกิดประสิทธิภาพในงานนั้น เนื่องด้วยผู้ปฏิบัติงานได้มองเห็นคุณค่าของการบริหาร

จากที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า การบริหารมีความสำคัญและมีประโยชน์อย่างยิ่ง เพราะกระบวนการบริหาร เป็นการวางแผนการปฏิบัติงานในองค์กรเป็นลำดับขั้นตอน เพื่อให้การดำเนินงานมุ่งสู่เป้าหมายที่องค์กรวางไว้ ซึ่งประกอบด้วย การวางแผน การสรรหาและคัดเลือกบุคลากร การฝึกอบรมและพัฒนาบุคลากร การบริหารผลตอบแทนทั้งที่เป็นตัวเงินและไม่ใช่ว่าเงิน การประเมินผลการปฏิบัติงานบุคลากร และการธำรงรักษาบุคลากร

2.1.4 ทักษะในการบริหาร

ทักษะทางการบริหารมีความสำคัญต่อผู้บริหารในการดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมายโดยผันแปรไปตามระดับชั้นขององค์กร ทักษะในการบริหารในครั้งนี้ คือ ความสามารถในการนำความรู้ ความชำนาญมาปฏิบัติ แนวทางของแคทซ์ (Robert L. Katz, 1995, pp. 33-34, อ้างใน วราพร พรหมแก้วพันธ์, 2557, หน้า 14) ได้เสนอทักษะของผู้บริหารที่สำคัญ 3 ด้าน คือ

1. ทักษะในด้านการบริหาร (Technical Skill) บางครั้งเรียกว่า “เก่งงาน” หมายถึง จะต้องมีความรู้ในเรื่องวิธีการปฏิบัติงาน การใช้เครื่องมือเฉพาะเป็นอย่างดี เป็นผู้มีความชำนาญในงานเฉพาะสาขาอาชีพ เช่น วิศวกร ศัลยแพทย์ นักดนตรี นักบัญชี นักคอมพิวเตอร์ ผู้บริหารระดับล่าง ต้องมีความรู้ในเรื่องนี้เป็นอย่างดี เพื่อจะเป็นที่ปรึกษาให้คำแนะนำแก่ผู้ปฏิบัติได้

2. ทักษะในเรื่องคน (Human Skills) บางครั้งก็เรียกว่า “เก่งคน” หมายถึง ความสามารถในการทำงานร่วมกับผู้อื่นได้เป็นอย่างดี ถือเป็นผู้ที่มิมีมนุษยสัมพันธ์ มีความรู้ ความเข้าใจในเรื่องการจูงใจ การสั่งการ การประสานงาน ทั้งรายบุคคลและเป็นกลุ่ม ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความร่วมมือร่วมใจในการทำงาน ทักษะนี้มีความจำเป็นสำหรับผู้บริหารทั้ง 3 ระดับ

3. ทักษะในเรื่องความคิด (Conceptual Skill) บางครั้งเรียกว่า “เก่งคิด” หมายถึง เป็นผู้ที่มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการบริหารองค์กร สามารถมององค์กรในภาพรวม มีวิธีการตลอดจนแนวคิดในการพัฒนาให้องค์กรไปในทิศทางที่กำหนด หรือสามารถที่จะแก้ปัญหาขององค์กร ให้อยู่รอดเมื่อเกิดเหตุวิกฤติ อันเนื่องมาจากสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจ การเมืองและสังคมอันจะทำให้ให้องค์กรบรรลุเป้าหมายสุดท้าย

การบริหารเป็นสิ่งที่ต้องมีในตัวผู้บริหารทุกระดับ แต่จะมีมากน้อยเพียงใดนั้นขึ้นอยู่กับระดับและตำแหน่งที่ดำรงอยู่ในองค์กรนั้น ๆ ซึ่งทักษะแต่ละทักษะมีความสำคัญและจำเป็นสำหรับผู้บริหารในแต่ละระดับไม่เท่ากัน เช่น ทักษะด้านการปฏิบัติงานมีความจำเป็นสำหรับผู้บริหารระดับต้น และลดน้อยลงตามลำดับความสำคัญ ในผู้บริหารระดับกลางและผู้บริหารระดับสูง ส่วนทักษะในเรื่องความคิดจำเป็นสำหรับผู้บริหารระดับสูง ผู้บริหารระดับกลางและผู้บริหารระดับต้นลดลงตามลำดับ สำหรับทักษะเกี่ยวกับคนนั้นมีความจำเป็นทุกระดับ

จากที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า ทักษะในการบริหารผู้บริหารสามารถใช้ทักษะในการบริหารมาดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมาย โดยใช้ความสามารถในการนำความรู้ในเรื่องวิธีการปฏิบัติงาน ความสามารถในการทำงานร่วมกับผู้อื่นได้เป็นอย่างดี มีความเข้าใจเกี่ยวกับการบริหารองค์กรไปในทิศทางที่กำหนด อันจะทำให้ให้องค์กรบรรลุเป้าหมาย เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2.2 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษา

2.2.1 ความหมายการบริหารสถานศึกษา

โรงเรียนเป็นสถาบันทางการศึกษา เป็นสังคมเปิดที่ดำเนินการด้านการจัดการศึกษาให้กับสมาชิกในสังคม โดยมีหน้าที่ตามระบบโครงสร้างของสังคมในการพัฒนาคนให้มีคุณภาพ ตามความต้องการของสังคม โดยมีผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้กำกับดูแล และการดำเนินการโดยกำหนดนโยบาย เป้าหมาย และหลักการของสถานศึกษาร่วมกับองค์การที่เกี่ยวข้อง แล้วนำไปปฏิบัติตามรูปแบบต่อไป โดยมีนักการศึกษาได้ให้ความหมายของการบริหารสถานศึกษาไว้หลายแนวคิด ดังนี้

ทักษิณา เหลืองทวีผล (2551, หน้า 14) ให้ความหมายว่า การบริหารสถานศึกษา หมายถึง การดำเนินงานของสถานศึกษาให้บรรลุเป้าหมาย โดยมีกิจกรรมต่าง ๆ ที่บุคคลหลาย ๆ คนร่วมมือกันพัฒนา

มนทิพย์ ทรงกิตติพิศาล (2552, หน้า 33) กล่าวว่า การบริหารสถานศึกษา คือ การจัดการ ส่งเสริมช่วยเหลือกันของผู้ที่เกี่ยวข้องที่จะผลักดันให้แผนยุทธศาสตร์ของสถานศึกษาบรรลุตามวัตถุประสงค์ และเป้าหมายที่วางไว้

ธ สุนทรายุทธ ม.ป.ป. (2553, หน้า 1-3) ได้ให้ความหมายของผู้บริหารโรงเรียน คือ การประสานงานให้บุคคลในการปฏิบัติงานต่าง ๆ ไปด้วยดี บำรุงรักษาหน่วยงานให้ดำรงอยู่อย่างมั่นคงและมีความเจริญก้าวหน้ายิ่ง ๆ ขึ้นไป การบริหารการศึกษาเป็นวิชาชีพชั้นสูง (profession) เช่นเดียวกับวิชาชีพอื่น ตามปกติแล้ววิชาชีพชั้นสูงมักมีองค์ประกอบดังนี้ อาชีพนั้นต้องบริการแก่สังคมโดยไม่เข้าช้อนกับสาขาวิชาอื่น อาชีพนั้นต้องบริการแก่สังคมโดยวิธีแห่งปัญญา อาชีพนั้นต้องมีความเป็นอิสระในการดำเนินการที่เกี่ยวข้องกับอาชีพผู้ให้บริการ หรือสมาชิกของวิชาชีพชั้นสูงนั้นต้องได้รับการศึกษาระดับสูงผู้ให้วิชาชีพนั้นจะต้องมีความประพฤติ มีจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพต้องมีสถาบันอาชีพเป็นแหล่งกลางที่จะสร้างสรรค์จรรยาบรรณความมั่นคงแห่งวิชาชีพของสมาชิก

นพพงษ์ บุญจิตราดุล (2557, หน้า4) ได้ให้ความหมายการบริหารสถานศึกษาไว้ว่า หมายถึง กิจกรรมต่าง ๆ ที่บุคคลหลายคนร่วมมือกันดำเนินการเพื่อพัฒนาสมาชิกของสังคมใน ทุก ๆ ด้าน นับตั้งแต่บุคลิกภาพ ความรู้ความสามารถ พฤติกรรมและคุณธรรม เพื่อให้มีค่านิยมตรงกับความต้องการของสังคม โดยกระบวนการต่าง ๆ ที่อาศัยการควบคุมสิ่งแวดล้อมให้มีผลต่อบุคคลและอาศัยทรัพยากร ตลอดจนเทคนิคต่าง ๆ อย่างเหมาะสม เพื่อให้บุคคลพัฒนาไปตรงตามเป้าหมายของสังคมที่ตนดำเนินชีวิตอยู่

สมเดช สรวันตี (2553, หน้า 32) กล่าวว่า การบริหารสถานศึกษา หมายถึง หลักในการใช้ศาสตร์และศิลปะในการบริหารงานร่วมกัน เพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามวัตถุประสงค์ของกระบวนการเรียนรู้ และเกิดความเจริญงอกงามของบุคคลและสังคมแห่งการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องและยั่งยืนตลอดชีวิต

สิงห์ ยิ้มแย้ม (2550, หน้า 29-30) ได้กล่าวว่า ผู้บริหารโรงเรียนที่มีประสิทธิภาพจะต้องมีคุณลักษณะดังนี้ 1. มีภาวะผู้นำมีวิสัยทัศน์ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ใส่ใจความรู้สึกรู้สึกความเป็นอยู่ของผู้ใต้บังคับบัญชา เฉลียวฉลาด มีปฏิภาณไหวพริบ ใช้เหตุผลแก้ปัญหา 2. มีความรู้ความสามารถในวิชาชีพ การบริหารจัดการ การวางแผน การตัดสินใจการ วินิจฉัยสั่งการ การจัดโครงสร้างองค์การ การจัด กระบวนการเรียนรู้ การนิเทศกำกับติดตาม การวัด ประเมินผล มีความรู้ความสามารถด้านสื่อเทคโนโลยี และนวัตกรรมทางการศึกษา 3. มีทักษะด้านสังคม มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี เห็นอกเห็นใจเอื้ออาทรต่อผู้อื่น มีน้ำใจสามารถแก้ปัญหาความขัดแย้ง 4. มีบุคลิกภาพดี สุขภาพแข็งแรงสมบูรณ์ มีการแสดงออก เหมาะสมตามกาลเทศะ 5. มีคุณธรรม จริยธรรม เป็นแบบอย่างที่ดีของสังคม มีความซื่อสัตย์สุจริต เสียสละ มีวินัย ยุติธรรม

จากความหมายของการบริหารการศึกษาดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า การบริหารสถานศึกษา หมายถึง กระบวนการวางแผน การจัดการ และการควบคุมงานทุกอย่างภายในโรงเรียน เพื่อให้บรรลุตามเป้าหมาย ภารกิจ และวัตถุประสงค์ของหลักสูตร พัฒนาศักยภาพนักเรียนให้มีคุณภาพทั้งความรู้ ความคิด ความสามารถ และความเป็นคนดี ออกสู่สังคมอย่างมีคุณภาพ

2.2.2 ขอบข่ายของการบริหารสถานศึกษา

การบริหารสถานศึกษาเป็นบริบทที่เกี่ยวกับการบริหาร และจัดการด้านการศึกษาเล่าเรียนให้แก่เด็กและเยาวชน ซึ่งเป็นการจัดกิจกรรมที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง และได้รับการสนับสนุนส่งเสริมจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง เพราะขอบข่ายของการบริหารสถานศึกษาหรือโรงเรียนนั้นจะต้องกระทำอย่างเป็นระบบและได้มาตรฐาน ดังนั้นจึงมีหน่วยงานและนักวิชาการหลายท่านได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับขอบข่ายของการบริหารงานสถานศึกษา หรือโรงเรียนไว้ ดังต่อไปนี้

คิมบรอจท์ และนันเนอริ (Kimbrough and Nunnery, 1976, p.164, อ้างใน อุบล เพียรพิทักษ์, 2548, หน้า 14) ได้แบ่งงานบริหารสถานศึกษาเป็น 8 งานด้วยกัน ได้แก่

1. งานบริหารหลักสูตรและการสอน
2. งานบริหารเศรษฐกิจการศึกษา
3. งานธุรการ
4. งานบริหารบุคคล
5. งานฝ่ายกิจการนักเรียน
6. งานสภาวะผู้นำในด้านความสัมพันธ์กับชุมชน
7. งานด้านการประเมินการวิจัย
8. งานสร้างความเชื่อถือจากประชาชน

แคมป์เบลล์ และคนอื่น ๆ (Campbell and Others, 1970, p.165 อ้างใน ปกรณ์กฤชอินทร์มงคล, 2550, หน้า 15) ได้ทำการศึกษาถึงงานบริหารสถานศึกษาไว้และมีความเห็นว่างานการบริหารสถานศึกษามีงานสำคัญ ๆ อยู่ 6 ประการ ได้แก่

1. งานด้านหลักสูตรและการสอน
2. งานบริหารบุคคล
3. งานกิจการฝ่ายนักเรียน
4. งานอาคารสถานที่
5. งานงบประมาณและธุรการ
6. งานสัมพันธ์ชุมชน

เซอร์จิโอแวนนี และคนอื่น ๆ (Sergiovanni and Oters, 1980, p.260 อ้างใน มนทิพย์ทรงกิติพิศาล, 2552, หน้า 32) ได้เสนอแนะว่า งานบริหารสถานศึกษา ควรประกอบไปด้วยงานสำคัญ 8 ประการ ได้แก่

1. งานสัมพันธ์กับชุมชน
2. งานกิจกรรมนักเรียน
3. งานหลักสูตรการสอน

4. งานบริหารบุคคล
5. งานอาคารสถานที่
6. งานธุรการ
7. งานพัฒนาบุคลากร
8. งานประเมินผล

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 ได้กำหนดสาระสำคัญไว้ในมาตรา 39 ว่า ให้กระทรวงกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา โดยแบ่งขอบข่ายงานบริหารสถานศึกษาไว้ 4 ด้าน (สำนักนายกรัฐมนตรี สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2553, หน้า 33-38) ได้แก่

- 1) การบริหารวิชาการ ประกอบด้วย
  - (1) การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา
  - (2) การพัฒนากระบวนการเรียนรู้
  - (3) การวัดผล การประเมินผล และเทียบโอนผลการเรียน
  - (4) การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา
  - (5) การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา
  - (6) การพัฒนาแหล่งการเรียนรู้
  - (7) การนิเทศการศึกษา
  - (8) การแนะแนวการศึกษา
  - (9) การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา
  - (10) การส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน
  - (11) การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาอื่น
  - (12) การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัวยุ วังค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา
- 2) การบริหารงบประมาณ ประกอบด้วย
  - (1) การจัดทำและเสนอขอของบประมาณ
  - (2) การจัดสรรงบประมาณ
  - (3) การตรวจสอบ การติดตาม ประเมินผลและรายงานผลการใช้เงิน
  - (4) การระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา
  - (5) การบริหารการเงิน
  - (6) การบริหารบัญชี
  - (7) การบริหารพัสดุและทรัพย์สิน

3) การบริหารงานบุคคล ประกอบด้วย

- (1) การวางแผนอัตรากำลังและกำหนดตำแหน่ง
- (2) การสรรหาและการบรรจุแต่งตั้ง
- (3) การเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการ
- (4) วินัยและการรักษาวินัย
- (5) การออกจากราชการ

4) การบริหารทั่วไป ประกอบด้วย

- (1) การดำเนินการธุรการ
- (2) งานเลขานุการคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
- (3) งานพัฒนาระบบเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศ
- (4) การประสานและพัฒนาเครือข่ายการศึกษา
- (5) การจัดระบบการบริหารและพัฒนาองค์การ
- (6) งานเทคโนโลยีสารสนเทศ
- (7) การส่งเสริมสนับสนุนด้านวิชาการ งบประมาณ บุคลากรและบริหารทั่วไป
- (8) การดูแลอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม
- (9) การจัดทำสำมนักเรียน
- (10) การรับนักเรียน
- (11) การส่งเสริมและประสานงานการศึกษาในระบบ นอกระบบ และตามอัธยาศัย
- (12) การส่งเสริมงานกิจการนักเรียน
- (13) การประชาสัมพันธ์งานการศึกษา
- (14) การส่งเสริมสนับสนุนและประสานงานการศึกษาของบุคคล ชุมชน องค์กร หน่วยงาน และสถาบันสังคมอื่นที่จัดการศึกษา
- (15) การจัดระบบการควบคุมในหน่วยงาน
- (16) งานบริการสาธารณะ
- (17) งานที่ไม่ได้ระบุไว้ในงานอื่น

จากที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า การบริหารสถานศึกษา หมายถึง กระบวนการในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ภายในสถานศึกษา เพื่อส่งเสริมพัฒนาเด็กและเยาวชนให้มีความรู้ ความสามารถ ตลอดจนจัดประสบการณ์ให้มีทักษะ มีคุณธรรม สามารถนำไปปฏิบัติในการดำรงชีวิตประจำวันได้อย่างมีความสุข โดยมีผู้บริหารสถานศึกษา ผู้ที่เกี่ยวข้องปฏิบัติภารกิจอย่างเป็นระบบ และเทคนิคต่าง ๆ อย่างเหมาะสม เพื่อให้เยาวชนพัฒนาไปตรงตามเป้าหมายของการศึกษา

2.2.3 ความสำคัญของการบริหารสถานศึกษา

กระทรวงศึกษาธิการ ได้ให้ความหมายของความสำคัญของการบริหารสถานศึกษาว่า สถานศึกษามีสิทธิหน้าที่หรืออำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบที่กำหนดไว้ในกฎหมาย คือ เป็นส่วนราชการที่มีสภาพเป็นนิติบุคคลตามกฎหมายว่าด้วยการบริหารราชการ มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกายและจิตใจ สติปัญญา ความรู้และมีคุณธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ นอกจากนี้จะมีอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบให้ถือปฏิบัติแล้ว จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการดำเนินกิจการหรือบริหารงานวิชาการให้มีประสิทธิภาพโดยยึดหลักการบริหารโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐาน และหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี ที่ยึดหลักนิติธรรมหลักคุณธรรม หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบต่อสังคม และหลักความคุ้มค่า เป็นเครื่องมือในการนำวิสัยทัศน์และนโยบายไปสู่การปฏิบัติ

ศิริพงษ์ เสาภายน (2548, หน้า14) กล่าวว่า ความสำคัญของการบริหารสถานศึกษา มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อคุณภาพของผลิตทางการศึกษา และต่อการพัฒนาการทุก ๆ ด้านของมนุษย์ที่เป็นทรัพยากรยากรที่สำคัญของชาติ เพราะถ้าหากไม่มีการบริหารแล้วการดำเนินงานของสถานศึกษา อาจจะต้องพบกับอุปสรรคมากมาย จนไม่สามารถดำเนินงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ได้

ศิริพร เมฆวิทยา (2548) ได้ให้ความหมายของความสำคัญของการบริหารสถานศึกษาว่า สถาบันหรือสถานศึกษามีบทบาทต่อการพัฒนาคนให้เป็นผู้ที่มีความรู้ ความคิด มีบุคลิกลักษณะและพฤติกรรมที่ดีงาม โดยเฉพาะโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการประถมแห่งชาติ ที่เรียกกันทั่วไปว่า โรงเรียนประถมศึกษา ซึ่งถือว่าเป็นโรงเรียนของชุมชนและเป็นศูนย์กลางการพัฒนาชุมชนกระจายอยู่ในทุกท้องถิ่น ทั่วประเทศ มีบทบาทหน้าที่ ที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาลูกหลานของชุมชนให้เป็นผู้มีความรู้ ความคิด ทักษะในการทำงาน มีบุคลิกลักษณะที่ดีงาม สอดคล้องกับความต้องการของชุมชนและประเทศชาติ

สุนทร คชสิงห์ (2548) ได้ให้ความหมายของความสำคัญของการบริหารสถานศึกษา ว่าการบริหารสถานศึกษาจะประสบผลสำเร็จและบรรลุวัตถุประสงค์ที่วางไว้ทุกฝ่ายไม่ว่าจะเป็นบุคลากรในสถานศึกษาผู้บริหารระดับสูงและผู้ปกครองต้องร่วมมือกันผนึกกำลังอย่างมั่นคง และมีความตั้งใจที่แน่วแน่ ซึ่งได้กำหนดกระบวนการที่เป็นสาระสำคัญของกระบวนการบริหารต้องประกอบด้วย 1) การศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหาและความต้องการ 2) การวางแผน 3) การดำเนินงานตามแผน 4) การประเมินผล หากกระบวนการบริหารงานดำเนินการอย่างเป็นระบบเป็นขั้นตอนตามกระบวนการที่ถูกต้องมีการดำเนินการที่ต่อเนื่อง สิ่งนี้จำทำให้การบริหารการศึกษาประสบผลสำเร็จและบรรลุเป้าหมายที่วางไว้ทุกประการ

ทวีศักดิ์ บังคม (2550) ได้ให้ความหมายของความสำคัญของการบริหารสถานศึกษาว่า โรงเรียนเป็นสถานศึกษาที่มีความสำคัญที่สุดเนื่องจากหน้าที่หลักของโรงเรียน คือ การจัดการเรียน

การสอน เพื่อให้ผู้เรียนบรรลุจุดมุ่งหมายของหลักสูตร และสามารถดำรงชีวิตให้อยู่ในสังคมได้อย่างมีคุณภาพ บุคคลที่มีหน้าที่รับผิดชอบในด้านการเรียนการสอน ได้แก่ ผู้บริหาร ผู้ช่วยผู้บริหาร หัวหน้าหมวดวิชา หัวหน้างาน และครูอาจารย์ที่มีหน้าที่ในการสอน และสนับสนุนการสอน

สรุปได้ว่า ความสำคัญของการบริหารสถานศึกษาจะเกี่ยวข้องกับทุกฝ่ายไม่ว่าจะเป็นบุคลากรในสถานศึกษา ผู้บริหารระดับสูง และผู้ปกครอง มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาคนให้เป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถ มีความคิด มีบุคลิกลักษณะและพฤติกรรมที่ดีงาม และมีความสำคัญต่อการพัฒนาลูกหลานของชุมชนให้เป็นผู้มีทักษะในการทำงาน สอดคล้องกับความต้องการของชุมชนและประเทศชาติ ยึดหลักการบริการ โดยใช้สถานศึกษาเป็นฐานและหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดีที่ ยึดทั้งหลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบต่อสังคม และหลักความคุ้มค่า

2.3 แนวคิดเกี่ยวกับหลักพรหมวิหาร 4

การศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าหาข้อมูลแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับหลักพรหมวิหาร 4 ซึ่งสามารถอธิบายได้ ดังต่อไปนี้

2.3.1 ความหมายของพรหมวิหาร 4

พระไตรปิฎกให้ความหมายของ พรหมวิหาร 4 ว่าหมายถึง ธรรมเครื่องอยู่อย่างประเสริฐ ธรรมประจำใจอันประเสริฐ หลักความประพฤติที่ประเสริฐบริสุทธิ์ หลักธรรมข้อนี้ขึ้นว่าเป็นสิ่งสำคัญสำหรับ ผู้ใหญ่หรือผู้ปกครองที่จำเป็นจะต้องประพฤติปฏิบัติ มี 4 ประการดังนี้

1. เมตตา ความรักใคร่ปรารถนาดี มีไมตรีต่อประชาชนหรือผู้ใต้ปกครอง กล่าวคือปรารถนาให้ เขาเหล่านั้นมีความสุข
2. กรุณา ความสงสาร คือ ช่วยเหลือให้ประชาชนหรือผู้ใต้ปกครองให้พ้นจากทุกข์ ใฝ่ใจในอันจะปลดเปลื้องบำบัดความเดือดร้อนของปวงประชารวมถึงสัตว์ทั้งปวงด้วย
3. มุทิตา ความเบิกบานพลอยยินดี เมื่อประชาชนหรือผู้ใต้ปกครองประสบความสำเร็จในหน้าที่การงานก็รู้สึกยินดีกับความสำเร็จของเขาเหล่านั้น
4. อุเบกขา ความวางใจเป็นกลาง คือ อันที่จะทำให้การดำรงอยู่ในธรรมตามที่พิจารณาเห็นด้วยปัญญา กล่าวคือ มีจิตเรียบตรงเที่ยงธรรมดุจตราขึง ไม่เอนเอียงด้วยรักและชัง ไม่เข้าเติมเมื่อผู้อื่นประสบความสำเร็จทุกข์ พิจารณาเห็นการกระทำของเขาเหล่านั้นตามหลักแห่งกรรม คือ การกระทำของเขาเอง ว่าเขาเป็นผู้กระทำขึ้นอันควรได้รับผลดีหรือชั่วสมควรแก่เหตุอันตนประกอบ

ความหมายของคำว่าพรหม คือ ผู้ประเสริฐ พรหมมีวิมานอยู่ส่วนหนึ่งต่างหากจากพวกเทพ ไม่มีคูครองเหมือนพวกเทพ พวกพรหมมีถิ่นที่อยู่เป็นต้นวงศ์ของพวกเขา ทางพุทธศาสนาก็มีเรื่อง

เกี่ยวกับพรหมอยู่หลายที่ ผู้บำเพ็ญตนได้มานสมาบัติก็ว่าตายไปเป็นพรหม ส่วนใหญ่พระพุทธเจ้ามุ่งให้ทุกคนประพฤติธรรมที่จะทำให้เป็นพรหมมากกว่าคำว่าวิหารธรรม คือ ธรรมเป็นเครื่องอยู่ หมายถึง เอาใจเข้าหาธรรมะ หรือเอาธรรมะเข้ามาไว้ที่ใจพุท้ง่าย ๆ ก็คือ ทั้งเนื้อทั้งตัวมีธรรมะพรหมวิหาร 4 หมายถึง คุณธรรมสำหรับเป็นที่อยู่ของจิตใจแห่งพรหม คือ ผู้ใหญ่หรือผู้ประเสริฐ เป็นธรรมเป็นที่อยู่ ซึ่งมีทั้งความดีและความสุข โดยให้ผู้ปฏิบัตินำไปใช้ดังนี้ ขั้นแรกให้ปฏิบัติด้วยจิตคิดเกื้อกูลแผ่ออกไปในสัตว์บุคคลทั้งหลาย คือ เมตตาซึ่งมีอาการเป็นความคิดเกื้อกูล ต่อจากนั้นเมื่อได้เห็นหรือได้ยินหรือได้คิดว่าเขามีความทุกข์เดือดร้อนก็ปฏิบัติช่วยบำบัดทุกข์ให้ คือ กรุณาซึ่งมีอาการช่วยบำบัดทุกข์ จากนั้นครั้งใดเห็นเขามีสุข ไม่ทุกข์ ก็พลอยยินดีบันเทิงใจ คือ มุทิตา ซึ่งมีอาการพลอยยินดีและเมื่อไม่มีกิจที่ควรจะทำ ต่อไปก็อุเบกขา คือ อยู่วเฉย ๆ มีผู้ให้ความหมายของคำว่าพรหมวิหารธรรมไว้หลากหลาย ดังที่ ดาวรุ่ง สวัสดิวัฑฒ์ (2556) กล่าวว่าพรหมวิหาร คือ หลักธรรมของท่านผู้เป็นใหญ่ และอีกแนวคิดหนึ่งทีบอกว่า “ใครก็ได้” ซึ่งสามารถสรุปความได้ว่านักบริหารจะต้องมีพรหมวิหารธรรม คือ ธรรมสำหรับผู้ใหญ่ 4 ประการ เพราะเมตตาจะทำให้ผู้บริหารรู้จักมองแง่ดีของเพื่อนร่วมงาน และจดจำไว้เพื่อจะได้ใช้คนให้เหมาะสมกับลักษณะที่ติของเขา กรุณาจะทำให้ผู้บริหารเปิดใจกว้างรับฟังปัญหาของคนอื่น มุทิตาจะทำให้ผู้บริหารส่งเสริมให้คนทำงานมีโอกาสพัฒนาความรู้ความสามารถจนได้เลื่อนตำแหน่งสูงขึ้น และอุเบกขาจะทำให้ผู้บริหารมีความเป็นธรรมในการให้รางวัลและโทษโดยรู้เท่าทันคนร่วมงานทุกคน สรุปแล้วพรหมวิหาร คือหลักธรรมสำหรับผู้ที่มีใจเป็นพรหม เป็นบุคคลประเสริฐ ในฐานะผู้ให้ที่ให้ความรัก ความสงสาร ความยินดี และการวางเฉย กับผู้อื่นที่หมายถึงคนทุก ๆ ระดับ เพื่อสร้างสันติสุขแก่สังคม

พรหมวิหาร 4 หมายถึง คุณธรรมสำหรับเป็นที่อยู่ของจิตใจแห่งพรหม คือผู้ใหญ่หรือผู้ประเสริฐ เป็นธรรมเป็นที่อยู่ซึ่งมีทั้งความดีและความสุข โดยให้ผู้ปฏิบัตินำไปใช้ดังนี้ ขั้นแรกให้ปฏิบัติด้วยจิตคิดเกื้อกูลแผ่ออกไปในสัตว์บุคคลทั้งหลาย คือ เมตตาซึ่งมีอาการเป็นความคิดเกื้อกูล ต่อจากนั้นเมื่อได้เห็นหรือได้ยินหรือได้คิดว่าเขามีความทุกข์เดือดร้อนก็ปฏิบัติช่วยบำบัดทุกข์ให้ คือ กรุณาซึ่งมีอาการช่วยบำบัดทุกข์ จากนั้นครั้งใดเห็นเขามีสุขไม่ทุกข์ ก็พลอยยินดีบันเทิงใจ คือ มุทิตา ซึ่งมีอาการพลอยยินดีและเมื่อไม่มีกิจที่ควรจะทำต่อไปก็อุเบกขา คือ อยู่วเฉย ๆ (สมเด็จพระญาณสังวร, 2543)

พระมานิต เตชวโร (อดุลนวก) (2550) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “รัฐศาสตร์แนวพุทธ : พรหมวิหาร 4 กับนักปกครอง” จากการศึกษาวิจัยดังกล่าว สรุปได้ว่า พรหมวิหาร 4 เป็นหลักธรรมสำหรับผู้ใหญ่ ผู้นำหรือนักปกครอง ถ้านักปกครองปฏิบัติตามยอมไม่ได้รับความเคารพยกย่องสรรเสริญ และเป็นที่รักที่พอใจของประชาชน แต่หากนักปกครองไม่ปฏิบัติตามหลักพรหมวิหาร ปัญหาจะเกิดขึ้นในการบริหาร และการปกครอง ทำให้ผู้ใต้บังคับบัญชาหรือประชาชนเกลียดชัง เพราะว่าหลักการปกครอง ตามหลัก รัฐศาสตร์ในทางพระพุทธศาสนา มิได้มุ่งเน้นที่ระบบแต่เน้นที่ตัวนักปกครอง เมื่อนักปกครอง มี

คุณธรรม จริยธรรมในการบริหารและการปกครองแล้ว่อมทำให้รัฐ และประชาชนมีความสุขและชีวิตที่ดีได้ไม่ว่ารัฐนั้นจะอยู่ในระบบการปกครองแบบใดก็ตาม

พระมหาบุญมี มาลาวชิโร (2553) ได้กล่าวถึง พรหมวิหารอันประกอบด้วยองค์ 4 ไว้ว่า

1. เมตตา ความปรารถนาให้เขามีความสุข ผู้บริหารจะต้องมีความหวังดีต่อผู้อื่น อยากให้ผู้อื่นได้รับความสุข สิ่งนี้เป็นพลังอันยิ่งใหญ่ที่จะผลักดันให้ผู้บริหารได้สร้างคุณงามความดีต่าง ๆ ต่อผู้อื่น ความเมตตาจึงเป็นพื้นฐานสำคัญอย่างยิ่งของความดีงามทั้งหลาย

2. กรุณา ความสงสารคิดจะช่วยให้พ้นทุกข์ ผู้บริหารจะต้องหาทางคิดช่วยเหลือผู้อื่นที่กำลังตกอยู่ในความทุกข์ยากลำบากให้พ้นจากความทุกข์ไม่หนึ่งเฉยตาย ต้องมีจิตใจที่อยากจะช่วยเหลือช่วยแก้ปัญหาต่างๆ ให้ผ่านพ้นไปได้ หากผู้บริหารเมินเฉยไม่ใส่ใจใยดี ความรู้สึกที่ไม่ดีจะเกิดขึ้นกับผู้ที่บังคับบัญชา

3. มุทิตา ความพลอยยินดีเมื่อผู้อื่นได้ดี ผู้บริหารเมื่อเห็นผู้อื่นอยู่ดีมีความสุขก็ต้องมีความชื่นชมชื่นเบิกบานใจด้วยเห็นผู้ที่บังคับบัญชาประสบความสำเร็จเจริญก้าวหน้ายิ่งขึ้นไป ก็ต้องยินดีบันเทิงใจไปกับเขา พร้อมทั้งจะส่งเสริมสนับสนุน ไม่กีดกันริษยา

4. อุเบกขา ความวางใจเป็นกลางไม่เอนเอียงด้วยชอบหรือชัง ผู้บริหารต้องรู้จักวางใจเฉยได้ในเรื่องที่ควรเฉยในเรื่องที่ควรปล่อยวาง ไม่ยินดียินร้าย หากเรื่องนั้นผู้บริหารใช้ปัญญาพิจารณาแล้วว่าเป็นผลอันเกิดขึ้นอันสมควรแก่เหตุ และรู้ว่าพึงปฏิบัติไปตามธรรมหรือตามสมควรแก่เหตุนั้น

กิตติทัศน์ ผกาทอง (2551, หน้า171-172) ได้กล่าวว่า พรหมวิหาร 4 คือ หลักธรรม สำหรับการดำรงตนของผู้นำ ซึ่งโบราณเปรียบผู้นำดุจพรหม คือบุคคลผู้ยิ่งใหญ่และมีอำนาจ ประกอบด้วย

1. เมตตา หมายถึง การมีจิตที่เป็นกุศลเปี่ยมด้วยความรัก ไม่ผูกโกรธ และพยายามต่อเพื่อนร่วมงานหรือผู้ที่บังคับบัญชา

2. กรุณา หมายถึง มีจิตคิดจะช่วยเหลือและปลดเปลื้องความทุกข์ตลอดเวลา เป็นคนอาสาช่วยแบ่งเบาภาระอย่างสม่ำเสมอ

3. มุทิตา หมายถึง อัจฉริยะไมตรีจิตที่ทั้งดงามและผ่องใส ยินดีในความสุขและความสมหวังของผู้อื่น แม้นมีทุกข์หรือประสบเคราะห์กรรมก็ไม่คิดจะซ้ำเติม หรือเยาะเย้ยให้ต้องเจ็บช้ำน้ำใจ

4. อุเบกขา หมายถึง การประพฤติกปฏิบัติที่เที่ยงตรงและเป็นกลาง ไม่เอนเอียงด้วยความรักและความชัง คำนึงถึงผลของการกระทำของสัตว์ทั้งหลายที่ทำได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว เป็นที่ตั้ง เรียกว่า “ค่าของคนที่ผลของการกระทำ” ไม่ลุแก่อำนาจไม่เหิมเกริมซ้ำเติมผู้อื่น เพราะตนอยู่ในฐานะที่ได้เปรียบ

กิตติ นรินทร์พานิช (2554, หน้า 96) พรหมวิหาร วิหาร แปลว่า ที่อยู่ พรหม แปลว่าประเสริฐ คำว่า พรหมวิหาร หมายความว่า เอาใจจับอยู่ในอารมณ์แห่งความประเสริฐหรือเอาใจไปซึ่งไว้ในความดีที่สุดซึ่งมีคุณธรรม 4 ประการ คือ เมตตา กรุณา มุทิตา อุเบกขา โดยไม่หวังผลตอบแทนใด ๆ

1. เมตตา แปลว่า ความรัก หมายถึง รักที่มุ่งเพื่อปรารถนาดี ความสุขที่เขามีเรา รักผู้อื่นเสมอด้วยรักตนเอง

2. กรุณา แปลว่า ความสงสาร หมายถึง ความปรานี ปรารถนาให้ผู้อื่นพ้นทุกข์ ซึ่งช่องบอกทางให้พ้นทุกข์

3. มุทิตา แปลว่า มีจิตอ่อนโยน หมายถึง จิตที่ไม่มีความอิจฉาริษยาเจือปนมีอารมณ์สดชื่นแจ่มใสตลอดเวลา

4. อุเบกขา แปลว่า ความวางเฉย นั่นคือมีการวางเฉยต่ออารมณ์ที่มากระทบความวางเฉยในพรหมวิหารนี้ หมายถึง เฉยโดยธรรม คือทรงความยุติธรรมไม่ลำเอียงต่อผู้ใดผู้หนึ่งใช้อธิปไตย 4 บาทแห่งความสำเร็จ มีฉันทะ ความพอใจในการทำงานที่ตนทำอยู่ มีวิริยะ ความเพียรไม่ทอดทิ้งงาน จิตตะ เอาใจใส่จดจ่อในงาน วิมังสา ตรวจสอบข้อบกพร่องของงาน รู้จักคิดเป็น ทำเป็นแก้ปัญหาเป็นมีความคิดสร้างสรรค์ รู้จักเสริมเติมแต่งตัดต่อลำดับงานก่อนหลังบริหารเวลาได้อย่างเหมาะสม จะประสบความสำเร็จโดยเห็นดเห็น้อยน้อยลง รู้จักใช้ทรัพยากรที่มีอยู่รักษาและพัฒนามูลค่าของทรัพย์สิน

สุริย์ มีผลกิจ (2550, หน้า 172) ได้กล่าวถึง หลักการบริหารการศึกษาแนวพุทธศาสตร์ตามหลักพรหมวิหารธรรม (ธรรมอันเป็นอยู่ของผู้ใหญ่) ว่า พรหมวิหารธรรม คือหลักธรรมของพระพรหมธรรมที่สามารถทำให้มนุษย์เป็นพรหม อันประกอบด้วยคุณธรรม 4 ประการ คือ

1. เมตตา ความรัก ความปรารถนาดีอยากให้ผู้อื่นมีความสุข
2. กรุณา ความสงสาร คิดช่วยเพื่อนมนุษย์และสัตว์ทั้งหลายให้พ้นจากความทุกข์
3. มุทิตา ความยินดีด้วย พลอยยินดี ในเมื่อผู้อื่นมีความสุข
4. อุเบกขา ความวางใจเป็นกลาง มีจิตเที่ยงธรรมดุจตราขึง

ศุภชัย เมืองรักษ์ (2551) ให้ความหมายพรหมวิหาร 4 ว่าหมายถึง ธรรมเครื่องอยู่อย่างประเสริฐ ธรรมประจำใจอันประเสริฐ หลักความประพฤติที่ประเสริฐบริสุทธิ์ ธรรมที่ต้องมีไว้เป็นหัวใจและกำกับความประพฤติ จึงจะชื่อว่าดำเนินชีวิตหมดจด และปฏิบัติตนต่อมนุษย์สัตว์ทั้งหลายโดยชอบ ประกอบด้วยหลัก 4 ประการคือ

1. เมตตา หมายถึง ความรักใคร่ ปรารถนาดีอยากให้เขามีความสุข มีจิตอันแผ่ไมตรีและคิดทำประโยชน์แก่มนุษย์สัตว์ทั่วหน้า

2. กรุณา หมายถึง ความสงสาร คิดช่วยให้พ้นทุกข์ ใฝ่ใจในอันจะปลดเปลื้องบำบัดความทุกข์ยากเดือดร้อนของปวงสัตว์

3. มุทิตา หมายถึง ความยินดี ในเมื่อผู้อื่นอยู่ดีมีสุข มีจิตผ่องใสบันเทิงกอบปรีย์ด้วยอาการแช่มชื่นเบิกบานอยู่เสมอ ต่อสัตว์ทั้งหลายผู้ดำรงในปกติสุข พลอยยินดีด้วยเมื่อเขาได้ดีมีสุข เจริญอกงามยิ่งขึ้นไป

4. อุเบกขา หมายถึง ความวางใจเป็นกลาง อันจะให้ดำรงอยู่ในธรรมตามที่พิจารณาเห็นด้วยปัญญา คือมีจิตเรียบตรงเที่ยงธรรมดุจตราขึง ไม่เอนเอียงด้วยรักและชัง พิจารณาเห็นกรรมที่สัตว์

ทั้งหลายกระทำแล้วอันควรได้รับผลดีหรือชั่ว สมควรแก่เหตุ พร้อมทั้งจะวินิจฉัยและปฏิบัติไปตามธรรม รวมทั้งรู้จักวางเฉยสงบใจมองดู ในเมื่อมีมีกิจที่ควรทำเพราะเขารับผิดชอบตนได้ดีแล้ว เขาสมควรรับผิดชอบตนเอง หรือเขาควรได้รับผลอันสมควรกับความรับผิดชอบของตน

พ. รัตนลักข์ (2551, หน้า 41-73) หลักธรรมเป็นคำสอนของพระพุทธเจ้า นับถึงปัจจุบัน หลักธรรมยังคงทันสมัยอยู่เสมอ สามารถนำไปประยุกต์ใช้เพื่อเป็นเครื่องดำเนินชีวิตและแนวทางในการบริหารงานได้อย่างดี ที่เป็นเช่นนี้ก็เพราะหลักธรรมดังกล่าวเป็นความจริงที่สามารถพิสูจน์ได้ เรียกว่า “สัจธรรม” ปฏิบัติได้เห็นผลอย่างแท้จริงอยู่ที่เราจะสามารถนำหลักธรรมข้อใดมาใช้ให้เหมาะสมกับตัวเรามากที่สุด สำหรับผู้บริหารก็ต้องมีหลักธรรมสำหรับยึดถือและปฏิบัติมากมาย ซึ่งในที่นี้ขอนำเสนอหลักธรรมคำสอนที่สำคัญสำหรับผู้บริหารยึดถือและปฏิบัติ ดังนี้

คนที่เป็นผู้ใหญ่ ผู้นำ เป็นผู้ปกครอง เป็นผู้บริหาร จะเป็นคนที่ต้องมีความรับผิดชอบสูง ไม่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตัวและพวกพ้อง ต้องคอยสอดส่องเอาใจใส่ดูแลทุกข์ของผู้ที่อยู่ในปกครอง คุณธรรมสำหรับผู้ใหญ่ หรือ “พรหมวิหารธรรม” อธิบายโดยสังเขปได้ ดังต่อไปนี้

1. เมตตา คือมีความรักความจริงใจผู้ใหญ่ออกเป็นผู้ที่มีความรักความจริงใจ ซึ่งนับว่าเป็นสิ่งที่มีความสำคัญอย่างมาก ผู้ใหญ่ที่มีความรักความจริงใจต่อผู้น้อย ย่อมสามารถมัดใจ ผู้น้อยเอาไว้ได้

2. กรุณา คือ เห็นใจ เข้าใจ ให้คำแนะนำ ผู้ใหญ่ต้องมีความเข้าใจ เห็นใจ ต้อง “อ่านใจ” ผู้น้อยออก ต้องรู้นิสัยใจคอ และต้องให้คำแนะนำให้คำปรึกษาในปัญหาต่าง ๆ ไม่ใช่ว่ามีปัญหาเกิดขึ้นก็จะใช้กฎระเบียบมาตัดสินโดยไม่คำนึงถึงหลักศีลธรรม

3. มุทิตา คือ พลอยชื่นชมยินดีและสนับสนุน ผู้ใหญ่ต้องสนับสนุนยกย่องเชิดชู เมื่อผู้น้อยทำดีมีผลงานผู้ใหญ่ต้องยึดเอาหลัก “ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว” ซึ่งเป็นสัจธรรมไม่มีวันตายมาใช้ เมื่อผู้น้อยทำดีก็ต้องเชิดชูเพื่อเป็นกำลังใจ ให้กำลังใจแก่ผู้ที่ทำผลงานได้ดีและเป็นการกระตุ้นให้คนอื่น ๆ ทำดี แต่ถ้าผู้น้อยทำไม่ดี ผู้ใหญ่ต้องตักเตือนแนะนำ ดังสุภาษิตที่ว่า “ชมคนที่ควรชม ยกย่องคนที่ควรยกย่อง”

4. อุเบกขา คือ เอาใจใส่สอดส่องดูแล ผู้ใหญ่ต้องคอยเอาใจใส่ คอยดูแลให้คำแนะนำปรึกษาแก่ผู้น้อย ประการสำคัญผู้ใหญ่ต้องมีความสามารถในการจัดแบ่งงานให้เหมาะสมกับคน ใครเหมาะกับงานประเภทไหนก็จัดให้ทำงานประเภทนั้น และหมั่นตรวจสอบ ตรวจสอบไม่ปล่อยให้ผู้น้อยทำงานหรือเป็นอยู่ตามลำพัง

นี่คือหัวใจสำคัญของผู้ที่ได้ชื่อว่า “เป็นผู้ใหญ่” คุณธรรมทั้ง 4 ประการนี้ เป็นเครื่องชี้วัดระดับจิตใจของคน ผู้ที่ยึดมั่นในคุณธรรมทั้ง 4 ประการนี้ และใช้คุณธรรมทั้ง 4 ประการนี้ปกครองดูแลผู้น้อยย่อมได้ชื่อว่า “เป็นผู้ใหญ่” เป็นที่พึ่ง เป็นที่ปรึกษาของผู้น้อย และผู้ที่มีพรหม วิหารธรรมทั้ง 4 ประการในจิตสันดาน ใครเข้าไปใกล้ย่อมได้รับความรู้สึกอบอุ่นและปลอดภัย ผู้ที่ขาดคุณธรรม 4 ประการนี้ แม้จะมีตำแหน่งหน้าที่ มียศถาบรรดาศักดิ์ใหญ่โต ก็ไม่ชื่อว่า “เป็นผู้ใหญ่” ย่อมไม่เป็นที่รัก

เคารพของผู้น้อย เป็นที่พึง เป็นที่ปรึกษาให้ผู้น้อยไม่ได้ เป็นที่หวาดระแวงของผู้น้อย ทั้งผู้น้อยไม่ได้รับความอบอุ่นความปลอดภัยอีกด้วย

พระครูปลัดไพฑูริย์ เมธิโก (มหาบุญ) (2557) ได้กล่าวว่า การนำพรหมวิหารธรรมมี 4 ประการคือ เมตตา กรุณา มุทิตา อุเบกขา นั้นนำไปปรับใช้การนำไปใช้ผู้ใช้จะต้องพิจารณาก่อนเสมอว่า ผิดหรือถูก แนวทางนั้นจึงจะทำให้ก่อเกิดประโยชน์และเป็นไปตามแนวปฏิบัติวัตถุประสงค์ในทางที่ก่อความสันติสุขแก่ตนเองและสังคมอย่างมีประสิทธิภาพและเห็นผลได้อย่างแท้จริง

เมตตา คือ ปทัฏฐานของการใช้เมตตาพรหมวิหารที่ถูกต้อง เพราะเมื่อใช้ไม่เหมาะสมย่อมนำให้เกิดโทษได้ เมื่อเป็นเช่นนี้การให้ความรัก ความปรารถนาดีแก่บุคคลใด การสร้างความพร้อมที่ถูกต้องคือการสร้างที่มีจุดเริ่มต้นที่ตัวเรานั้นเอง และเมื่อบุคคลสามารถพัฒนาตนเองให้เต็มไปด้วยเมตตาแล้ว นั่นก็หมายความว่า บุคคลมีธรรมของผู้ใหญ่ ที่ใหญ่ในคุณงามความดีซึ่งผู้ใหญ่ในที่นี้ ไม่ใช่ใหญ่อย่างเข้าใจกันอย่างสามัญ แต่ใหญ่อย่างประเสริฐ คือมีจิตใจกว้างขวาง หรือยิ่งใหญ่ด้วยคุณธรรม ความดีงาม และเมื่อมีการใช้ออกไปย่อมก่อให้เกิดสันติสุข ความปรองดองความสามัคคีความมีเอกภาพในสังคม

กรุณา คือ ความมีเอื้อโย อยากจะช่วยเหลือ ปรารถนาให้ผู้อื่นได้รับความสุข ปราศจากซึ่งความทุกข์แก่คนหรือสรรพสัตว์ทั้งหลาย มีความสงสารเมื่อเห็นผู้อื่นประสบเคราะห์กรรม ทั้งผู้ปฏิบัติจะเต็ม เปี่ยมไปด้วยความมีน้ำใจไม่ตรีต่อเพื่อนมนุษย์ด้วยการใช้กรุณา

มุทิตา คือ คุณงามความดี ความสำเร็จในด้านต่าง ๆ ของผู้อื่น พลอยยินดีเมื่อเขาได้รับความชมเชยโดยไม่มี ความริษยาแต่อย่างใด ปราศจากความอิจฉา เป็นลักษณะที่เต็มเปี่ยมไปด้วยเมตริจิตปรากฏผลเป็นรูปธรรม

อุเบกขา คือ ความวางเฉย ไม่ยินร้าย ยินดีตามความรู้สึก และเป็นความวางเฉยอย่างเป็นกลาง ความยุติธรรม ความเที่ยงธรรม ซึ่งจะต้องปฏิบัติให้ได้อย่างสม่ำเสมอ ไม่เอนเอียงเข้าข้างฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง จนทำให้อีกฝ่ายได้รับความเดือดร้อน เช่นนี้ถือว่าเป็นการปฏิบัติอย่างไม่เป็นธรรม

พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต) (2549) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของพรหมวิหาร 4 ประการไว้ว่า

1. เมตตา คือ ความรัก ความหวังดี ที่ปรารถนาให้ผู้อื่นมีความสุข นักบริหารจะต้องมีความรักและความหวังดีแก่เพื่อนร่วมงาน ความรักจะเกิดได้ถ้านักบริหารรู้จักมองแง่ดีหรือส่วนดีของเพื่อนร่วมงาน

2. กรุณา คือ ความสงสารเห็นใจ ปรารถนาให้ผู้อื่นพ้นทุกข์ เมื่อเพื่อนร่วมงานประสบเคราะห์กรรม นักบริหารต้องมีความสงสาร ห่วงใจ และคิดหาทางช่วยให้เขาพ้นทุกข์นั้นความสงสารจะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อนักบริหารเปิดใจกว้าง รับฟังความคิดเห็นของคนอื่น

3. มุทิตา คือ ความรู้สึกพลอยชื่นชมยินดีเมื่อผู้อื่นได้ดีมีสุข นักบริหารต้องมีความรัก ต้องส่งเสริมให้คนทำงานมีโอกาสพัฒนาความรู้ ความสามารถ จนได้เลื่อนตำแหน่งสูงขึ้นโดยไม่กลัวว่าลูกน้องจะขึ้นมาทาบทามมี เขาไม่กีดกันใคร แต่เปิดโอกาสให้ทุกคนได้ทำงานแสดงความสามารถเต็มที่ และพลอยชื่นชมยินดีในความก้าวหน้าของคนร่วมงาน มุทิตาจะทำลายความริษยาในใจนักบริหารยุติธรรมในการให้รางวัลและลงโทษ ข้อสำคัญคือนักบริหารต้องรู้เท่าทันคนร่วมงานทุกคน

4. อุเบกขา คือ ความรู้สึกวางเฉยเป็นกลางไม่ลำเอียงเข้าข้างคนใดคนหนึ่งนั่นคือความ นักบริหารที่ไม่รู้เท่าทันเพื่อนร่วมงาน ไม่รู้เท่าทันสถานการณ์อาจวางเฉยได้เหมือนกัน แต่การวางเฉยเช่นนั้น เรียกว่า “อัญญาอุเบกขา” คือวางเฉยเพราะโง่ ซึ่งไม่ใช่สิ่งที่ดี

พระธรรมกิตติวงศ์ (ทองดี สุรเตโช) (2541) ให้ความหมายพรหมวิหาร 4 ไว้ว่าบุคคลผู้มีความคุณธรรมครบถ้วนบริบูรณ์เท่านั้นอันพรหมวิหารธรรมนั้นมี 4 ประการ คือ

1. เมตตา ความจริงใจ ความรัก ความปรารถนาดีต่อผู้อื่น ไม่มีเล่ห์เหลี่ยม ดูได้จากสีหน้าที่บ่งบอก คือ ยิ้มแย้มแจ่มใส และดูจากการกระทำที่มุ่งหวังให้ผู้อื่นมีดียิ่ง ๆ ขึ้นไป

2. กรุณา ความสงสาร ความเห็นอกเห็นใจต่อเพื่อนมนุษย์ร่วมโลก ยามเห็นผู้อื่นมีความลำบาก ก็ทนอยู่ไม่ได้ ต้องแสดงออกมามีการเข้าช่วยเหลือเจือจุนด้วยความเต็มใจเสมอ ในทำนองสุขที่สุดด้วยตัวเอง

3. มุทิตา ความชื่นชมยินดีในความสำเร็จสมหวังของผู้อื่น ไม่แสดงความอิจฉาริษยาด้วยการทอดูเห็นคนที่เขาได้ดีกว่าตัว ดูได้จากการไปแสดงไมตรีต่อบุคคลอื่นหรือชื่นชมต่อความสำเร็จของผู้อื่นโดยไม่ต้องบังคับใจ

4. อุเบกขา ความวางเฉยในเมื่อไม่อาจจะช่วยเหลือเขาได้ไม่ทับถมซ้ำเติม และเมื่อผู้อื่นผิดพลาดหรือได้รับความวิบัติไม่แสดงอาการสมน้ำหน้าเมื่อเขาพลาด เป็นต้น

พระเทพวิสุทธิกวี (พิจิตร ฐิตวณฺโณ) (2543, หน้า 121-156) ได้กล่าวถึงพรหมวิหาร 4 ในหนังสือการพัฒนาจิต สามารถสรุปความได้ว่า พรหมวิหาร 4 เป็นธรรมสำหรับมนุษย์ผู้มีจิตใจประเสริฐ ทุกคน เป็นธรรมสำหรับผู้ใหญ่ เป็นธรรมสำหรับบิดามารดา เป็นธรรมสำหรับพระพรหม เป็นสัญลักษณ์ของ พระพุทธศาสนาและเป็นกรรมฐาน การเจริญหรือการบำเพ็ญพรหมวิหาร 4 แม้ในกรณีที่ผู้ปฏิบัติไม่ อาจบรรลุถึงขั้นอัปนาสมาธิ หรือชั้นฌาน ก็สามารถนำความสุข ความสงบมาให้แก่ผู้บำเพ็ญได้มาก รวมทั้งทำสังคมส่วนรวมให้สงบสุขด้วย

พระมหาสมชาย สิริจนฺโท (ห่านนท์) (2548, หน้า 41) ได้ให้ความหมายของหลักพรหมวิหาร 4 ว่า การเจริญจิตภาวนาโดยธรรมที่แผ่ออกไปในสรรพสัตว์ทั้งหลายโดยมีสติอย่างสม่ำเสมอ ไม่ประมาท ไม่จำกัดขอบเขต โดยมากเรียกว่า พรหมวิหาร 4 แปลว่า ธรรมเป็นเครื่องอยู่อย่างประเสริฐหรือคุณธรรมประจำตัวของท่านผู้มีจิตใจกว้างขวางยิ่งใหญ่

อุทิศ การเพียร (2558, หน้า 49-50) พรหมวิหาร 4 เป็นหลักธรรมประจำใจเพื่อให้ตนดำรงชีวิตได้อย่างประเสริฐและบริสุทธิ์แจ่มใสเช่นพรหม เป็นแนวธรรมปฏิบัติของผู้บริหาร ผู้ปกครอง และการอยู่ร่วมกับผู้อื่นประกอบด้วยหลักปฏิบัติ 4 ประการ คือ

1. เมตตา (Loving-kindness) คือ ความรักใคร่ปรารถนาดีอยากให้เขามีความสุข มีจิตอันแผ่ไมตรี และคิดทำประโยชน์แก่มนุษย์สัตว์ทั่วหน้า
2. กรุณา (Compassion) คือ ความสงสาร คิดช่วยให้พ้นทุกข์ ใฝ่ใจในอันจะปลดเปลื้องบำบัดความทุกข์ยากเดือดร้อนของปวงสัตว์
3. มุทิตา (Sympathetic joy) คือ ความยินดี ในเมื่อผู้อื่นอยู่ดีมีสุข มีจิตผ่องใสบันเทิง กอปรด้วยอาการแช่มชื่นเบิกบานอยู่เสมอต่อสัตว์ทั้งหลาย ผู้ดำรงในปกติสุขพลอยยินดีด้วยเมื่อเขาได้ดีมีสุข เจริญงอกงามยิ่งขึ้นไป
4. อุเบกขา (Equanimity) คือ ความวางใจเป็นกลาง อันจะให้ดำรงอยู่ในธรรมตามที่พิจารณาเห็นด้วยปัญญา กล่าวคือ มีจิตเรียบตรงเที่ยงธรรมดุจตราขึง ไม่เอนเอียงด้วยรักและชังพิจารณาเห็นกรรมที่สัตว์ทั้งหลายกระทำแล้ว อันควรได้รับผลดีหรือชั่ว สมควรแก่เหตุอันตนประกอบพร้อมที่จะวินิจฉัยและปฏิบัติไปตามธรรม รวมทั้งรู้จักวางเฉยสงบใจมองดู ในเมื่อไม่มีกิจที่ควรทำเพราะเขารับผิดชอบตนได้ดีแล้ว เขาสมควรรับผิดชอบตนเอง หรือเขาควรได้รับผลอันสมกับที่รับผิดชอบของตน

จากที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า พรหมวิหาร หมายถึง ธรรมของพรหมหรือของท่านผู้เป็นใหญ่พรหมวิหารเป็น หลักธรรมสำหรับทุกคน เป็นหลักธรรมประจำใจที่จะช่วยให้เราดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างประเสริฐและบริสุทธิ์หลักธรรมนี้ประกอบด้วย 1) เมตตา ความปรารถนาให้ผู้อื่นได้รับสุข 2) กรุณา ความปรารถนาให้ผู้อื่นพ้นทุกข์ 3) มุทิตา ความยินดีเมื่อผู้อื่นได้ดีและ 4) อุเบกขาการรู้จักวางเฉย พรหมวิหาร 4 เป็นธรรมประจำใจของผู้ประเสริฐหรือผู้มีจิตใจยิ่งใหญ่กว้างขวาง เป็นหลักธรรมสำหรับการดำรงตนของผู้นำ ซึ่งโบราณเปรียบผู้นำดุจพรหม คือ บุคคลผู้ยิ่งใหญ่และมีอำนาจ เป็นธรรมเครื่องอยู่อย่างประเสริฐ ธรรมประจำใจอันประเสริฐหลักความประพฤติที่ประเสริฐบริสุทธิ์ ธรรมที่ต้องมีไว้เป็นหลักใจและกำกับความประพฤติ จึงชื่อว่าดำเนินชีวิตหมดจดและปฏิบัติตนต่อมนุษย์สัตว์ทั้งหลายโดยชอบ

2.3.2 องค์ประกอบของพรหมวิหาร 4

องค์ประกอบของหลักพรหมวิหาร 4 ตามพระไตรปิฎก ได้แก่ เมตตา กรุณา มุทิตา และอุเบกขา ซึ่งมีผู้ให้คำนิยาม และแนวคิดเกี่ยวกับหลักพรหมวิหาร 4 ทั้ง 4 ด้าน ไว้ดังนี้

1. เมตตา คือ ภาวะของจิตที่มีเอื้อโยไมตรีจิตคิดเกื้อกูลด้วยประโยชน์ปราศจากอาฆาตพยาบาท เกรียดโกรธแค้น แสดงออกทางสีหน้าและสายตาที่สงบแช่มชื่น มองด้วยสายตาดำอันแสดงถึงใจที่เอิบอาบด้วยความปรารถนาดีให้มีความสุข ปราศจากความมั่งร้ายที่เป็นภัยเวรทั้งปวง เมตตา

สำเร็จของผู้อื่น แต่เต็มไปด้วยความยึดมั่นถือมั่นในประโยชน์ของตนที่ได้รับจากความสำเร็จ นั้น ๆ ด้วย ดังนั้น มูทิตา จึงเป็นความพลอยยินดีในความสุกจากความสำเร็จของผู้อื่น ๆ โดยปราศจากความ อิจฉาริษยาและเปี่ยมล้นด้วยไมตรี

4. คำว่าอุเบกขา ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2542) อธิบายไว้ว่าเป็นคำภาษาบาลี แปลว่าความวางเฉย ความวางตัวเป็นกลาง ความวางใจเฉยอยู่ พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตโต) (2551) กล่าวว่าอุเบกขาความวางใจเป็นกลางอันจะทำให้ดำรงอยู่ในธรรมที่พิจารณาเห็นด้วยปัญญา คือ มีจิตเรียบตรงเที่ยงธรรมดุจตราขึง ไม่เอนเอียงด้วยรักและชังพิจารณาเห็นกรรมที่สัตว์ทั้งหลายกระทำ แล้วอันควรได้รับผลดีหรือชั่ว สมควรแก่เหตุอันตนประกอบ พร้อมทั้งจะวินิจฉัยและปฏิบัติไปตามธรรม รวมทั้งรู้จักวางเฉยสงบใจมองในเมื่อไม่มีกิจควรทำ เพราะว่าเขารับผิดชอบของตน ในคัมภีร์อรรถกถา ได้ให้คำจำกัดความว่าอุเบกขามีอันเป็นไปโดยอาการเป็นกลาง ๆ ในสัตว์ทั้งหลายเป็นลักษณะ มีอันเห็นภาวะสม่าเสมอกันในสัตว์ทั้งหลายเป็นกิจ มีอันสงบความเสียใจและความดีใจ อุเบกขาจึงหมายถึงความวางเฉย คือ ไม่พยายามไขว่คว้าชวนชวยให้เขามีความสุข และไม่พยายามจะช่วยเหลือเขาให้พ้นจากทุกข์ และไม่มี ความพลอยยินดีกับผู้อื่นโดยการมองสถานการณ์ต่าง ๆ ด้วยปัญญา ดังว่า “กัมมุนา วัตตติโลโก” สัตว์โลกย่อมเป็นไปตามกรรม นั่นคือ ตั้งสติ ทำความเข้าใจว่าคนทุกคนมีกรรมเป็นของตน ถ้าหากว่าทำกรรมดีก็จะได้ผลดีตอบแทน ถ้าหากว่าทำกรรมชั่วก็จะได้ผลชั่วตอบแทน ไม่มีทางหนีหนีกรรมของตน เพราะว่ากรรมจะติดตามตนไปเหมือนล้อเกวียนหมุนไปตามรอยเท้าโคหรือเวลาที่เรามีความสุขไปพลูแล้วไม่จำเป็นต้องช่วยเหลืออีก เป็นต้น ดังนั้น อุเบกขาจึงเป็นความวางเฉยไม่ยินดีในร้าย และเป็นกลางต่ออารมณ์ โดยการกระทำใจว่าสัตว์เป็นผู้มีกรรมเป็นของ ๆ ตน

จากที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า องค์ประกอบของพรหมวิหาร 4 ที่เริ่มต้นจากเมตตาและเรียงลำดับไปตามกรุณา มูทิตา และลงท้ายที่อุเบกขา ด้วยเหตุผลว่าเมตตามีความเกื้อกูลแก่สัตว์เป็นลักษณะอยู่แล้ว ต่อมาเมื่อเราได้เห็นหรือได้รับรู้ว่า มีผู้ได้รับทุกข์ ถ้าหากว่าเราปรารถนาที่จะเกื้อกูลแล้วขจัดนำทุกข์ออกจากเขานั้นคือ ความกรุณา ต่อจากนั้นเมื่อเราได้รับรู้หรือเห็นผู้อื่นได้ตีมีความสุขโดยปราศจากทุกข์แล้วมีความรู้สึกปราบปลื้มยินดีด้วยเรียกว่ามูทิตา และสุดท้ายด้วยปัญญาเมื่อเราพิจารณาเห็นแล้วเราจะรู้ว่าเรื่องใดที่เราควรวางเฉย และหยุดที่จะเข้าไปร่วมรับรู้ในความรู้สึกของผู้อื่น เพราะเหตุดังนี้ พระพุทธองค์จึงตรัสเมตตาไว้ก่อนด้วยอำนาจการมุ่งเกื้อกูลและจบด้วยอุเบกขา ดังนั้น ผู้บริหารจึงต้องมีความเป็นกลาง เป็นธรรม วางตัวเป็นกลาง ผู้ที่สามารถวางตัวได้สงบ เยือกเย็นสามารถเป็นที่พึ่งให้กับผู้ได้บังคับบัญชาได้ทุกคน

2.3.3 ประโยชน์ของหลักพรหมวิหาร 4

พิสิฐ เจริญสุข (2543, หน้า 123) ได้กล่าวไว้ว่า พรหมวิหารธรรม คือธรรมเป็นหลักประจำใจ กำกับพฤติกรรมคนในองค์กร ในสังคมให้เป็นไปโดยชอบธรรมถูกต้องทำนองคลองธรรมก่อให้เกิดอานิสงส์นันทนาการโดยเฉพาะเมตตาธรรม ซึ่งได้รวบรวมไว้ 11 ประการดังนี้

1. ยามตื่นก็เป็นสุข
2. ยามหลับก็เป็นสุข
3. ยามฝันก็ฝันดี ไม่มีฝันร้าย
4. เป็นที่รักของคนทั้งปวง
5. เป็นที่รักของสัตว์โลกทั้งมวล
6. เทพยินดีคุ้มครองรักษา
7. ภัยพิบัติ ศาสตร์ราหู ยาพิษ ไม่แผ้วพานกล้ากราย
8. มีจิตที่มั่นคงมีเสถียรภาพ
9. ผ่องพรรณผ่องใส ใบหน้าอิมเอิบ
10. เมื่อเวลาสิ้นใจก็มีสติ

ไสว มาลาทอง (2542 หน้า 139-148) กล่าวว่า พรหมวิหารธรรมประกอบด้วย 4 ประการ ได้แก่

1. เมตตา แปลว่า ความรักความปรารถนาดี มีไมตรีจิต คิดช่วยเหลือให้ทุกคนในโลกนี้ ประสบประโยชน์และความสุขโดยทั่วกัน จุดมุ่งหมายที่แท้จริงของเมตตานี้ขึ้นอยู่กับจิตใจของเราเองเป็นสำคัญ คือฝึกจิตให้มีความเอื้อเฟื้อ มีเมตตาอารีย์ต่อสรรพสัตว์ทั่วหน้าไม่ว่าประเภทใด สัตว์ทุกประเภทมีความรักในชีวิตของตนเสมอเหมือนกันหมด สัตว์ทุกประเภทมีความรักความสุขเกลียดทุกข์เท่าเทียมกันไม่มียกเว้น

2. กรุณา แปลว่า ความสงสาร คือ คิดจะช่วยเหลือผู้อื่นให้พ้นจากความทุกข์เดือดร้อน ได้แก่ การใฝ่ใจที่จะปลดเปลื้องบำบัดความทุกข์ยากเดือดร้อนของคนและสัตว์ทั้งปวง การปฏิบัติเกี่ยวกับกรุณานี้เริ่มด้วยการปลูกฝังความสงสาร ผู้ได้รับความลำบากเกิดขึ้นในใจเมื่อมีคุณธรรม คือ กรุณาในใจแล้วการแสดงออกย่อมจะเกิดขึ้นตามแต่เหตุการณ์นั้น เช่นการช่วยเหลือคนเจ็บ ช่วยเหลือคนกำพร้าอนาถา ช่วยเหลือคนขาดแคลน

3. มุทิตา ได้แก่ ความชื่นบาน กล่าวคือ ความพลอยยินดีด้วยในเมื่อเห็นผู้อื่นได้ดีชื่อ มุทิตา นี้เป็นหลักธรรมของผู้มีลักษณะใจกว้างขวาง ยินดีต่อความยินดีของผู้อื่น นับได้ว่าเป็นการกระทำบุญหรือ ความดีอย่างหนึ่งตัวอย่างเช่น นักกีฬาแข่งขันกีฬาเมื่อฝ่ายตรงข้ามชนะก็แสดงออกซึ่งความยินดีที่ชนะไม่โอ้อวดริษยาหรือกลั่นแกล้ง คุณธรรมข้อนี้ยังหมายถึงการให้การสนับสนุนแก่ผู้สร้างประดิษฐ์สิ่งต่าง ๆ เพื่อประโยชน์แก่สังคมด้วย

4. อุเบกขา ได้แก่ การวางใจเป็นกลาง โดยพิจารณาข้อเท็จจริงกล่าวคือ ในการตัดสินเรื่องใด ๆ จะต้องพิจารณาใคร่ครวญด้วยปัญญา มีเหตุผลอย่างถูกต้อง ด้วยความเที่ยงธรรมสามารถใช้สติปัญญาพิจารณาข้อเท็จจริงอย่างถูกต้องประกอบด้วยเหตุผล แล้วปฏิบัติลงไปด้วยความเอื้อเฟื้อสุขุมรอบคอบ สามารถดำรงมั่นรักษาความถูกต้องหรือความยุติธรรมไว้ได้

จากที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า ประโยชน์ของการนำหลักการพรหมวิหารธรรม 4 มาประยุกต์ใช้ในการบริหารการศึกษาจะส่งผลให้หน่วยงานหรือองค์กรนั้น ๆ ทำงานและอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข เกิดขวัญและแรงจูงใจในการทำงานอย่างดียิ่งและดำเนินไปด้วยดี ดังนั้นเพื่อให้สามารถครองใจคนในการปฏิบัติงานใด ๆ ผู้บริหารจึงต้องมีทั้ง ความเมตตา กรุณา มุทิตา และอุเบกขาอย่างครบถ้วน อันจะนำไปสู่การทำงานให้เกิดผลสำเร็จตามเป้าหมายที่ตั้งเอาไว้ต่อไป

2.4 การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

ในการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ได้เกิดขึ้นเนื่องจากได้มีการออกกฎกระทรวงและประกาศใช้ พระราชบัญญัติส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พ.ศ. 2551 ในราชกิจจานุเบกษา ตอนที่ 41 ก วันที่ 3 มีนาคม 2551 เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัตินี้ เพราะว่าการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเป็นการศึกษาตลอดชีวิต เพื่อให้สามารถพัฒนาการศึกษาและคุณภาพชีวิตของประชาชนได้อย่างต่อเนื่อง เป็นการดำเนินการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยที่มีกฎหมายรองรับ

2.4.1 ความหมายของการศึกษานอกระบบ

วรวัฒน์ อภินันท์กุล, (2551, หน้า 8-9) ได้กล่าวว่า การศึกษานอกระบบ เป็นการศึกษา รูปแบบหนึ่งที่จะช่วยให้บุคคลได้เรียนรู้ตลอดชีวิต หรือเป็นส่วนประกอบส่วนหนึ่งของการศึกษาตลอดชีวิตในประเทศไทย กลุ่มเป้าหมายของการศึกษานอกระบบจะเป็นเช่นเดียวกับประเทศกำลังพัฒนาทั้งหลาย กิจกรรมการศึกษานอกระบบจัดขึ้นเพื่อเสริมเติมเต็ม คู่ขนาน และต่อเนื่องจากการศึกษาในระบบโรงเรียน เพื่อเป็นการให้โอกาสที่สองแก่ผู้ที่ไม่มีโอกาสเข้าเรียนในระบบโรงเรียนหรือผู้ที่ได้เข้าเรียนบ้างในระดับพื้นฐานแต่ไม่ได้ศึกษาต่อ นอกจากนั้นยังให้โอกาสแก่ผู้ที่ทำงานแล้วและต้องการความรู้เพิ่มเติม ตลอดจนให้การศึกษาแก่ผู้สูงอายุ และยังให้การศึกษาแก่เด็กก่อนวัยเรียนที่อยู่ในพื้นที่ที่ไม่มีบริการจากการศึกษาในระบบโรงเรียนอีกด้วย กลุ่มเป้าหมายการศึกษานอกระบบในประเทศไทย ประกอบด้วยกลุ่มต่าง ๆ ได้แก่ กลุ่มที่ 1 เด็กแรกเกิด การให้การศึกษานอกระบบแก่กลุ่มนี้มีได้ให้แก่กลุ่มเป้าหมายโดยตรง แต่จะเป็นการจัดการศึกษาสำหรับพ่อแม่ ซึ่งทำหน้าที่เลี้ยงดูเด็กแรกเกิด กลุ่มที่ 2 เด็กก่อนวัยเรียน เป็นการจัดการศึกษาในลักษณะของศูนย์เด็กเล็กให้แก่เด็กระดับปฐมวัย ซึ่งอยู่ในพื้นที่ที่ไม่มีโรงเรียนอนุบาลหรือโรงเรียนที่เปิดสอนชั้นเด็กเล็ก กลุ่มที่ 3 เยาวชนในวัยเรียน ได้แก่ ผู้เรียนไม่จบแต่ออกกลางคัน และผู้ที่จบการศึกษาเพียงระดับต้น ๆ ไม่มีโอกาสศึกษาต่อแต่ต้องเข้าสู่ตลาดแรงงาน กลุ่มที่ 4 ผู้ใหญ่ในวัยทำงาน ได้แก่ ผู้เพิ่งจะเริ่มทำงาน หรือทำงานมานานแล้ว และมีการศึกษาน้อยจำเป็นต้องได้รับความรู้เพิ่มเติม กลุ่มที่ 5 กลุ่มผู้สูงอายุ เป็นผู้ที่อยู่ในวัย 60 ปี ขึ้นไป ซึ่งอาจจะพักจากงานแล้วหรือบางกลุ่มอาจมีความจำเป็นต้องหาเลี้ยงชีพอยู่นอกจากจะแบ่งกลุ่ม

เป้าหมายตามช่วงอายุแล้ว นักการศึกษานอกระบบและหน่วยงานที่จัดการศึกษานอกระบบยังแบ่งประเภทของกลุ่มเป้าหมายของการศึกษานอกระบบในลักษณะอื่น ๆ อีก เช่น แบ่งตามที่อยู่อาศัย เป็นผู้ที่อยู่ในชนบท อยู่ในชุมชนแออัด อยู่บริเวณชายแดน หรือแบ่งตามลักษณะเฉพาะ เช่น กลุ่มสตรี กลุ่มเยาวชน กลุ่มผู้สูงอายุ ฯลฯ

สุมาลี สังข์ศรี (2551, หน้า 7) ได้กล่าวว่า การศึกษานอกระบบหรือการศึกษานอกโรงเรียนแต่เดิมนิยมเรียกว่า การศึกษาผู้ใหญ่ (Adult Education) เพราะแต่เดิมนั้นจัดให้แก่ผู้ใหญ่ที่ไม่มีโอกาสได้ศึกษาเมื่ออยู่ในวัยเรียน แต่ปัจจุบันการศึกษานอกระบบเป็นเรื่องของประสบการณ์และกิจกรรมทางการศึกษาทุกรูปแบบที่จัดให้แก่ประชาชนที่อยู่นอกระบบโรงเรียนทั้งหมด ซึ่งครอบคลุมตั้งแต่ประชากรก่อนวัยเรียน ประชากรที่อยู่ในวัยเรียน แต่พลาดโอกาสเข้าศึกษาในระดับต่าง ๆ และประชากรที่มีอายุพ้นวัยเรียนในระบบโรงเรียนไปแล้วที่ต้องการความรู้เพิ่มเติม เช่น ประชากรวัยแรงงาน จนถึงผู้สูงอายุ โดยไม่จำกัดวัย เพศ พื้นฐานการศึกษา อาชีพ ประสบการณ์ ความสนใจ ฯลฯ

ความหมายการศึกษานอกระบบ ตามมาตรา 15 ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ได้ให้คำนิยามการศึกษานอกระบบไว้ในหมวด 3 ระบบการศึกษา มาตรา 15 (2) “การศึกษานอกระบบ” เป็นการศึกษาที่มีความยืดหยุ่นในการกำหนดจุดมุ่งหมาย รูปแบบ วิธีการจัดการศึกษา ระยะเวลาของการศึกษา การวัดและประเมินผลซึ่งเป็นเงื่อนไขสำคัญของความสำเร็จการศึกษา โดยเนื้อหาและหลักสูตรจะต้องมีความเหมาะสม และสอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของบุคคลแต่ละกลุ่ม (ทวีป อภิลิทธิ์, 2554, หน้า 4)

ความหมาย การศึกษานอกระบบ ตามมาตรา 4 ในพระราชบัญญัติส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พ.ศ.2551 “การศึกษานอกระบบ” หมายถึง กิจกรรมการศึกษาที่มีกลุ่มเป้าหมายผู้รับบริการและวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้ที่ชัดเจน มีรูปแบบ หลักสูตร วิธีการจัดและระยะเวลาเรียนหรือฝึกอบรมที่ยืดหยุ่นและหลากหลายตามสภาพความต้องการตามศักยภาพในการเรียนรู้ของกลุ่มเป้าหมายนั้นและมีวิธีการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ที่มีมาตรฐานเพื่อรับคุณวุฒิทางการศึกษา หรือเพื่อจัดระดับผลการเรียนรู้

จากที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า การศึกษานอกระบบ หมายถึง กิจกรรมการศึกษาที่มีกลุ่มเป้าหมายผู้รับบริการและวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้ที่ชัดเจน มีรูปแบบ หลักสูตร วิธีการจัดและระยะเวลาเรียนหรือฝึกอบรมที่ยืดหยุ่นและหลากหลายตามสภาพความต้องการศักยภาพในการเรียนรู้ของกลุ่มเป้าหมายนั้น มีวิธีการวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ที่มีมาตรฐานเพื่อรับคุณวุฒิทางการศึกษา หรือเพื่อจัดระดับผลการเรียนรู้

2.4.2 แนวคิดของงานการศึกษานอกระบบ

ทองอยู่ แก้วไทรฮะ (2554, หน้า 28) ได้กล่าวว่า แนวคิดของงานการศึกษานอกระบบนั้นได้เริ่มนำมาใช้ครั้งแรกตั้งแต่มีการจัดตั้งกรมการศึกษานอกโรงเรียน เมื่อปี พ.ศ.2522 คนแรกที

นำมาใช้ในเรื่อง ปรัชญาคิดเป็น คือ ดร.โกวิท วรพิพัฒน์ อธิการบดีกรมการศึกษานอกโรงเรียน เป็นผู้คิดค้นคำนี้ขึ้นมาเป็นคำที่คนไทยหลายคนคุ้นหู “คิดเป็น” ท่านได้เขียนไว้ว่า คนเราโดยทั่วไปต้องการหรือปรารถนาอะไรความต้องการหรือความปรารถนาของแต่ละบุคคลมักไม่เหมือนกัน บางคนต้องการมีที่ปลูกบ้าน มีที่ทำกินเป็นของตนเอง บางคนต้องการมีรถยนต์คันโต ๆ บางคนต้องการเป็นคนมีหน้ามีตา มีชื่อเสียงในสังคม และบางคนต้องการหลบหนีสังคมไปอยู่อย่างเงียบ ๆ ในป่าดง ดังนั้นความต้องการในแง่ของแต่ละบุคคลจะรู้สึกว่าคุณคนที่มีความต้องการหรือปรารถนาที่ไม่เหมือนกันนั้น แต่มีจุดรวมของความต้องการเหมือนกันคือทุกคนต้องการความสุข คนเราแต่ละคนจะมีความสุขที่สุดเมื่อตนเองและสังคม สิ่งแวดล้อมประสมกลมกลืนกันอย่างราบรื่น ทั้งทางด้านวัตถุ กาย และใจ ปรัชญาคิดเป็นเป็นความต้องการพื้นฐานของการเรียนของมวลชน คือต้องการในการฝึกให้บุคคลซึ่งอยู่ในส่วนต่าง ๆ ของประเทศ มีอาชีพ มีปัญหาต่างกันได้รับการเรียนให้เป็นผู้ที่เรียกได้ว่า “คิดเป็น” ทั้งนี้ได้หมายความว่าถ้าคนเราไม่ได้รับการศึกษาเลยแล้วจะเป็นคนคิดไม่เป็น ถือว่ามนุษย์ทุกคนที่ไม่เป็นผู้ผิดปกติแล้วเป็นผู้คิดเป็นทั้งสิ้น แต่เนื่องจากความสะดวกสบายตามธรรมชาติบางที่ทำให้ไม่ได้ใช้ความคิดไปบ้างว่าจะทำอะไร ตามเขย่งอย่างผู้อื่นจนเป็นนิสัยจนกระทั่งลืมคิดไปบ้าง และหรือสิ่งแวดล้อมเปลี่ยนแปลงรวดเร็วเกินไปบ้างเหล่านี้เป็นต้น สิ่งเหล่านี้ทำให้รัฐมีหน้าที่จัดให้การศึกษาเพื่อมวลชนให้ทุกคนได้รับการฝึกให้ใช้ความคิดจนเป็นคนคิดเป็น

2.4.3 รูปแบบกิจกรรมการศึกษานอกระบบ

วรวัฒน์ อภินันท์กุล (2551, หน้า 7-9) ได้กล่าวว่า กิจกรรมการศึกษานอกระบบที่มีอยู่ในปัจจุบันสามารถจำแนกได้เป็น 3 กลุ่มหลัก ได้แก่ กลุ่มที่ 1 การศึกษานอกระบบประเภทการศึกษาพื้นฐาน เป็นกิจกรรมที่จัดขึ้นเพื่อให้กลุ่มเป้าหมายมีความรู้พื้นฐานที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต ความรู้ในการอ่านเขียน การคำนวณเบื้องต้น การติดต่อสื่อสาร ความรู้ด้านสังคมสิ่งแวดล้อม ซึ่งจะเป็นพื้นฐานการดำรงชีวิตหรือการศึกษาต่อกิจกรรมในกลุ่มนี้ เช่น การสอนอ่านเขียน มีทั้งการสอนอ่านเขียนสำหรับประชาชนชาวไทยมุสลิมใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ และการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญระดับประถม มัธยมศึกษา และมัธยมปลาย ซึ่งเทียบเท่าศึกษาในระบบโรงเรียนระดับชั้นประถม มัธยมศึกษา และมัธยมปลาย ทุกระดับมีวิธีเรียนให้เลือกได้ 3 วิธี คือ แบบชั้นเรียน แบบเรียนด้วยตนเอง และแบบทางไกล กลุ่มที่ 2 การศึกษานอกระบบประเภทการให้ความรู้และทักษะอาชีพ เป็นการให้ความรู้ทางด้านวิชาชีพสาขาต่างๆ เพื่อเพิ่มพูนรายได้วิชาชีพที่เปิดสอนมีมากมายหลายสาขา ทั้งด้านเกษตรกรรมอุตสาหกรรม คหกรรม ศิลปกรรม หัตถกรรม พาณิชยกรรม เช่น ช่างไฟฟ้า ช่างซ่อมวิทยุ-โทรทัศน์ ช่างแอร์ พิมพ์ดีด คอมพิวเตอร์ ช่างยนต์ ตัดเย็บเสื้อผ้า อาหาร ขนม การเลี้ยงปลา การทำนา กุ้ง การทำเครื่องจักสาน ฯลฯ โดยการฝึกอาชีพระยะสั้น เป็นการให้ความรู้ทักษะวิชาชีพเบื้องต้น หรือให้ทักษะขั้นพื้นฐานในวิชาชีพสาขาต่าง ๆ มีหลายหน่วยงานทั้งภาครัฐ เอกชน สมาคม มูลนิธิ เช่น สถาบันพัฒนาฝีมือแรงงาน กรมอาชีวศึกษา วิทยาลัยสารพัดช่าง กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม โรงเรียนฝึก

อาชีพของเอกชน กรมการศึกษานอกโรงเรียน เป็นต้น และกลุ่มที่ 3 การศึกษานอกระบบประเภทให้ความรู้ทั่วไปและข่าวสารข้อมูลที่เป็นปัจจุบัน เป็นการให้ความรู้และข้อมูลข่าวสารที่มีประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต ได้แก่ ความรู้ด้านสุขภาพ กฎหมาย ศาสนา สิ่งแวดล้อม การเมือง เศรษฐกิจ ฯลฯ กิจกรรมในกลุ่มนี้ ได้แก่ การเชิญวิทยากรมาให้ความรู้ การให้ความรู้ข่าวสารผ่านสื่อประเภทต่าง ๆ การจัดตั้งที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน ห้องสมุดประชาชน ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน การจัดตั้งแหล่งความรู้ในลักษณะต่าง ๆ ผู้ที่จัดกิจกรรมทั้ง 3 กลุ่มนี้มีมากมาย นอกจากหน่วยงานการศึกษานอกโรงเรียนแล้วยังมีหน่วยงานของรัฐหลายหน่วยงาน หน่วยงานเอกชน สมาคม มูลนิธิ องค์กรในท้องถิ่น สถานประกอบการกรรมการชุมชน ฯลฯ

2.4.4 ความหมายการศึกษาตามอัธยาศัย

ชลธิชา เอี่ยมศิริ (2552, หน้า33) ได้กล่าวว่า การศึกษาตามอัธยาศัย หมายถึง การสอนที่ให้โอกาสและทางเลือก เพื่อการศึกษาหาความรู้ด้วยตนเองให้แก่ประชาชนทั่วไป ให้ได้รับการศึกษาเพิ่มเติมความรู้ให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลก ก่อให้เกิดโลกทัศน์ที่กว้างขึ้น สามารถใช้เป็นข้อมูลในการปรับปรุงชีวิตให้ก้าวหน้า และดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข การศึกษาตามอัธยาศัยเกิดขึ้นตามวิถีชีวิตที่เป็นการเรียนรู้จากประสบการณ์ จากการทำงาน จากสื่อ จากบุคคล จากครอบครัว จากชุมชน และจากแหล่งความรู้ ซึ่งสามารถเรียนได้ตลอดเวลาและเกิดขึ้นได้ในทุกช่วงวัยของชีวิต

อุดม เขยกิจวงศ์ อ้างถึง คุมส์ (2551, หน้า 58-59) ได้กล่าวว่า การศึกษาตามอัธยาศัย หมายถึง กระบวนการศึกษาตลอดชีวิตที่ทุกคนได้รับ และสะสมความรู้ ทักษะ เจตคติ และการรู้แจ้งจากประสบการณ์ประจำวัน และการสัมผัสกับสิ่งแวดล้อมทั้งที่บ้าน ที่ทำงาน และสนามเด็กเล่นจากตัวอย่าง และเจตคติของสมาชิกครอบครัวและเพื่อนจากการเดินทาง การอ่านหนังสือพิมพ์และหนังสืออื่น ๆ หรือโดยการฟังวิทยุ หรือการดูภาพยนตร์ หรือโทรทัศน์ ตามปกติแล้วการศึกษาตามอัธยาศัยไม่มีการจัด ไม่มีระบบและบางครั้งไม่ได้ตั้งใจ แต่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ไปตลอดชีวิตของแต่ละคนอยู่อย่างมาก แม้แต่ผู้ที่มีการศึกษาในโรงเรียนมาแล้วก็ตาม

ทวีป อภิสัทธ์ (2554, หน้า 9) ได้กล่าวว่า การศึกษาตามอัธยาศัย (Informal Education) หมายถึง การศึกษาที่เกิดขึ้นตามวิถีชีวิตที่ผู้เรียนเรียนรู้ด้วยตนเอง ตามความสนใจ ศักยภาพ ความพร้อม และโอกาส โดยศึกษาจากประสบการณ์การทำงาน บุคคล ครอบครัว สื่อมวลชน ชุมชน แหล่งความรู้ต่าง ๆ เพื่อเพิ่มพูนความรู้ ทักษะ ความบันเทิงและการพัฒนาคุณภาพชีวิต โดยมีลักษณะที่สำคัญคือไม่มีหลักสูตร ไม่มีเวลาเรียนที่แน่นอน ไม่จำกัดอายุ ไม่มีการลงทะเบียน ไม่มีการสอบ ไม่มีการรับประกาศนียบัตร มีหรือไม่มีสถานศึกษาที่แน่นอน เรียนที่ไหนก็ได้ สามารถเรียนได้ตลอดเวลาและเกิดขึ้นในทุกช่วงวัยตลอดชีวิต

จากที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า การศึกษาตามอัธยาศัย หมายถึง กิจกรรมการเรียนรู้ในชีวิตประจำวันของบุคคล ซึ่งบุคคลสามารถเลือกที่จะเรียนรู้ได้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิตตามความสนใจ ความพร้อม โอกาส และศักยภาพในการเรียนรู้ของแต่ละบุคคล

2.4.5 แนวคิดของงานการศึกษาตามอัธยาศัย

อุดม เขยกิจวงศ์ (2551, หน้า 83-85) ได้กล่าวไว้ว่า การจัดการศึกษาตามอัธยาศัยไม่ใช่ของใหม่ หรือเป็นการศึกษารูปแบบใหม่ แต่เป็นการศึกษาที่มีมาแต่ในอดีต ตั้งแต่มีมนุษย์เกิดขึ้นมาในโลก ตั้งแต่มนุษย์อยู่ในถ้ำ ใช้ชีวิตอยู่ตามเผ่าพันธุ์ เป็นการเรียนรู้จากธรรมชาติ การรู้จักหนีภัย ธรรมชาติและศัตรู การเรียนรู้วิธีล่าสัตว์ ยิงนกตกปลาเป็นอาหาร การเรียนรู้วิธีปลูกพืชผักและเลี้ยงสัตว์ และการทำสวนครัวจากพ่อแม่ และสมาชิกอื่นในครอบครัว ในสังคมเกษตรกรรม การศึกษาในโรงเรียนยังไม่เจริญและทั่วถึง เช่น ในประเทศด้อยพัฒนาและประเทศกำลังพัฒนาทั้งหลาย คนส่วนใหญ่จะได้รับการศึกษาในรูปแบบของการศึกษาตามอัธยาศัยค่อนข้างมาก เด็กเล็กไม่ว่าชายหรือหญิง เรียนรู้ภาษาของตน เรียนรู้มารยาทสังคมและการคบค้าสมาคมกับผู้อื่น และเรียนรู้การเอาตัวรอดและการดำรงชีวิตที่ปลอดภัยและเป็นสุขจากพ่อแม่และสมาชิกอื่นในครอบครัว เมื่ออายุมากขึ้นเข้าสู่วัยเด็กตอนต้น เด็กผู้ชายเรียนรู้อาชีพของผู้ชายจากพ่อหรือพี่ชาย ชาวชนบทจะเรียนรู้การหาเลี้ยงชีพ การล่าสัตว์ การตกปลา และทำเครื่องมือ หาลา ล่าสัตว์และของใช้จำเป็นในบ้านอื่น ๆ ส่วนลูกผู้หญิงจะเรียนเกี่ยวกับการปรุงอาหาร การถนอมอาหารจากพ่อแม่ การรู้จักเลี้ยงน้อง การเย็บปักถักร้อย และเหตุการณ์ในครัวเรือน เช่นการปั่นฝ้าย สาวไหม ทอผ้า การประดิษฐ์ลวดลายผ้า นอกจากนี้สมาชิกในครอบครัวทั้งชายและหญิงจะต้องเรียนรู้เกี่ยวกับอาชีพของครอบครัว เช่น การทำไร่ ทำนา จักสานช่างเหล็ก ช่างไม้ อาชีพหัตถกรรมในครัวเรือนต่าง ๆ จากครอบครัวและเครือญาติ

พรพิพัฒน์ ชื่อสัตย์ (2555, หน้า14) ได้กล่าวว่า การศึกษาตามอัธยาศัยเป็นการศึกษาที่มีวิธีการเรียนรู้ในหลายรูปแบบ โดยที่แต่ละบุคคลนั้นสามารถเลือกที่จะเรียนรู้ได้ตลอดชีวิต ตามความต้องการ และความจำเป็นของตัวผู้เรียนเอง

จากที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า แนวคิดของงานการศึกษาตามอัธยาศัยเป็นการศึกษารูปแบบหนึ่งของมนุษย์ที่ได้เรียนรู้ตั้งแต่เกิดจนตาย และเป็นการเรียนรู้ที่ได้จากสภาพแวดล้อม ประสบการณ์และการศึกษาค้นคว้าจากสื่อต่าง ๆ ซึ่งเป็นแหล่งเรียนรู้ที่อยู่รอบตัวเรา และเป็นการเรียนรู้ที่ไม่จำกัดสถานที่ เวลา เพศ อายุ ระดับการศึกษา ผู้เรียนมีความพึงพอใจที่จะเรียนอะไรก็ได้ที่ตนเองสนใจและไม่มีกฎหมายบังคับให้เรียน

2.4.6 รูปแบบในการดำเนินกิจกรรมการศึกษาตามอัธยาศัย

การจัดการศึกษาตามอัธยาศัยไม่มีรูปแบบการศึกษา หรือการเรียนรู้ที่ตายตัว ไม่มีหลักสูตรเป็นตัวกำหนดกรอบกิจกรรม หรือขอบข่ายสาระการเรียนรู้ การเรียนรู้ขึ้นอยู่กับความต้องการ และแรงจูงใจใฝ่รู้ของแต่ละบุคคล อย่างไรก็ตาม เราสามารถจัดกิจกรรมเพื่อเสริมให้เกิดการเรียนรู้ตามอัธยาศัย ได้ดังนี้

1. จัดกิจกรรมในแหล่งการเรียนรู้ประเภทต่าง ๆ เช่น ห้องสมุดประชาชน การเรียนรู้ด้วยระบบคอมพิวเตอร์ออนไลน์ พิพิธภัณฑ์ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้จากภูมิปัญญาชาวบ้าน การจัดกลุ่มเสวนา หรือการอภิปราย กิจกรรมทางศาสนาและวัฒนธรรม กิจกรรมส่งเสริมการอ่านการเผยแพร่ข่าวสารข้อมูลและความรู้ต่างๆ ฯลฯ

2. ส่งเสริมสนับสนุนและพัฒนาการจัดการศึกษาตามอัธยาศัย ได้แก่ สนับสนุนสื่อแก่หน่วยงานและแหล่งความรู้ต่าง ๆ

3. ส่งเสริมให้หน่วยงานเครือข่ายจัดการศึกษาตามอัธยาศัย เช่นห้องสมุดในสถานที่ราชการ สถานประกอบการ ฯลฯ

4. ส่งเสริม สนับสนุนการพัฒนากลุ่มต่างๆ ตามความต้องการและความสนใจ เช่น กลุ่มดนตรี กลุ่มสิ่งแวดล้อม พัฒนาชุมชน ฯลฯ

อุดม เขยกิจวงศ์ (2551, หน้า 105) ได้กล่าวว่า รูปแบบการเรียนรู้ตามอัธยาศัย มี 2 รูปแบบ คือ การเรียนรู้ด้วยตนเองโดยการค้นคว้าจากแหล่งความรู้ สื่อต่าง ๆ และภูมิปัญญาท้องถิ่นและอีกรูปแบบหนึ่งคือการเรียนรู้จากการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่มีการจัดขึ้นโดยมีหลักสูตร รูปแบบจุดประสงค์แต่ผู้เรียนจะเกิดการเรียนรู้หรือไม่ขึ้นอยู่กับความสนใจและความต้องการของผู้เรียนเอง และหากผู้เรียนต้องการนำความรู้ขึ้นไปเทียบโอนกับในระบบโรงเรียนก็สามารถทำได้

จากที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า รูปแบบการเรียนรู้ในลักษณะการศึกษาตามอัธยาศัย คือ การเรียนรู้ด้วยตนเองจากการปฏิบัติและศึกษาจากสื่อสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ และสื่อรูปแบบที่ไม่ใช่สิ่งพิมพ์ หรืออาจจะเรียนรู้โดยการเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมตามความต้องการและความสมัครใจ

2.4.7 อำนาจและหน้าที่ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

ภารกิจในการบริหารสถานศึกษา ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 39 และกฎกระทรวงว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา พ.ศ.2550 ให้กระทรวงศึกษาธิการ กระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา ทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารงานทั่วไป ไปยังสถานศึกษาโดยตรง ตลอดจนพระราชบัญญัติส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พ.ศ. 2551 ได้กำหนดอำนาจและหน้าที่ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ และศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขต ดังนี้

- 1) จัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย
- 2) ส่งเสริม สนับสนุน และประสานภาคีเครือข่าย เพื่อการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย
- 3) ดำเนินการตามนโยบายพิเศษของรัฐบาลและงานเสริมสร้างความมั่นคงของชาติ

4) จัด ส่งเสริม สนับสนุนและประสานงานการจัดการศึกษาตามโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำรินในพื้นที่

5) จัด ส่งเสริม สนับสนุน พัฒนาแหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่น

6) วิจัยและพัฒนาคุณภาพหลักสูตร สื่อ กระบวนการเรียนรู้ และมาตรฐานการศึกษานอกระบบ

7) ดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน การเทียบโอนความรู้แลประสบการณ์

8) กำกับ ดูแล ตรวจสอบ นิเทศภายใน ติดตามประเมินผลและรายงานผลการดำเนินงานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

9) พัฒนาคู และบุคลากรทางการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

10) ระดมทรัพยากรเพื่อใช้ในการจัดและพัฒนาการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

11) ดำเนินการประกันคุณภาพภายใน ให้สอดคล้องกับระบบ หลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนด

12) ปฏิบัติงานอื่นๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย

จากกฎหมายและข้อกำหนดบทบาท อำนาจ และหน้าที่ดังกล่าว จึงทำให้ดังกล่าวของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ/เขต มีสถานภาพเป็นสถานศึกษาที่ต้องดำเนินการจัดการบริหารสถานศึกษาให้เป็นไปตามภารกิจดังกล่าว จึงต้องทำหน้าที่เป็นสถานศึกษาในการส่งเสริม สนับสนุน ประสานงานและจัดการนอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ร่วมกับภาคีเครือข่าย จึงมีภารกิจโครงสร้างการบริหารงานสถานศึกษา กศน.อำเภอ/เขต ดังแสดงในแผนภาพ ที่ 2.1

โครงสร้างการบริหารงานศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ

ภาพที่ 2.1 โครงสร้างการบริหารงานศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ *ที่มว.* จาก แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2562 ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอปทุมราชวงศา จังหวัดอำนาจเจริญ, (หน้า 7).

สถานศึกษาต่าง ๆ ในสังกัด สำนักงาน กศน.จึงได้กำหนดกรอบการบริหารจัดการสถานศึกษาตามโครงสร้าง เพื่อให้สถานศึกษาสร้างระบบการบริหารจัดการที่เชื่อมโยงแผนปฏิบัติงาน กระบวนการตัวชี้วัดและกิจกรรมต่างๆของสถานศึกษาให้บรรลุผลลัพธ์ของสถานศึกษา ซึ่งมีการแบ่งตามหน้าที่เพื่อให้บุคลากรในองค์กรสามารถทำงานหลาย ๆ ด้าน (Multi Function) เพื่อเพิ่ม ประสิทธิภาพการทำงานให้แก่ผู้ปฏิบัติงานให้สามารถทำงานได้หลายหน้าที่ ซึ่งเป็นขอบข่ายและภารกิจการบริหารและจัดการศึกษาดังต่อไปนี้ คือ

1. กลุ่มอำนวยการ เป็นงานที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการเกี่ยวกับการบริหารงานธุรการและงานสารบรรณ การบริหารงานบุคคล การบริหารงานงบประมาณ การเงิน บัญชี งานพัสดุ และระบบควบคุมภายใน การประสานงานและให้บริการ สนับสนุน ส่งเสริม และกลุ่มและงานต่าง ๆ ในสถานศึกษา สามารถบริหารจัดการและดำเนินงานตามบทบาทภารกิจ อำนาจ หน้าที่ ได้อย่างเรียบร้อยมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล บนพื้นฐานของความถูกต้องและโปร่งใส ซึ่งมีขอบข่ายของงานดังนี้ คือ

- 1) งานธุรการและงานสารบรรณ
- 2) งานบุคลากร,สวัสดิการ
- 3) งานอาคารสถานที่และยานพาหนะ
- 4) งานการเงิน,บัญชี
- 5) งานพัสดุ
- 6) งานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา
- 7) งานแผนงานและโครงการ
- 8) งานข้อมูลสารสนเทศ
- 9) งานประชาสัมพันธ์
- 10) งานเลขานุการคณะกรรมการสถานศึกษา
- 11) งานนิเทศติดตามและประเมินผล

2. กลุ่มการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เป็นงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เป็นงานที่ปฏิบัติงานตามบทบาทภาระหน้าที่ ความรับผิดชอบของสถานศึกษา ครู และบุคลากรในสถานศึกษาและผู้ที่เกี่ยวข้อง อันส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียน/ผู้รับบริการ ในเรื่องต่าง ๆ ซึ่งเป็นทั้งงานวิชาการและปฏิบัติการผสมผสานกัน โดยมีขอบข่ายงาน ดังนี้

- 1) งานส่งเสริมการเรียนรู้
- 2) งานการศึกษาขั้นพื้นฐาน (THI/EP)
- 3) งานปวช.กศน.
- 4) งานการศึกษาต่อเนื่อง

- (1) งานการศึกษาหลักสูตรระยะสั้น
- (2) งานการศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะชีวิต
- (3) งานการศึกษาเพื่อพัฒนาสังคมและชุมชน
- (4) งานการศึกษาตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง
- 5) งานเทียบระดับการศึกษา
- 6) งานการศึกษาตามอัธยาศัย
- (1) งานห้องสมุดประชาชน
- (2) งานส่งเสริมและพัฒนาแหล่งเรียนรู้/ภูมิปัญญา
- (3) งานบ้านหนังสืออัจฉริยะ กศน.
- 7) งานศูนย์ให้คำปรึกษา (Advice center)
- 8) งานพัฒนาสื่อ, หลักสูตร, นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา

3. กลุ่มภาคีเครือข่ายและกิจการพิเศษ เป็นงานที่เกี่ยวข้องกับหน้าที่ความรับผิดชอบที่เกี่ยวข้องกับงานธุรการ และงานประสานภาคีเครือข่าย เพื่อติดต่อประสานงานทุกฝ่ายระหว่างศูนย์ กศน. กับหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง และงานกิจการพิเศษมีหน้าที่ความรับผิดชอบ ดังนี้

- 1) งานประสานส่งเสริมภาคีเครือข่าย
- 2) งาน กศน.ตำบล
  - (1) งานศูนย์ข้อมูลข่าวสารของชุมชน
- 3) งานกิจการพิเศษ
  - (1) งานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ
  - (2) งานป้องกันแก้ไขปัญหายาเสพติด/โรคเอดส์
  - (3) งานกิจกรรมลูกเสือและยุวกาชาด
  - (4) งานส่งเสริมประชาธิปไตย
  - (5) งานสร้างเสริมคุณธรรม จริยธรรม
  - (6) งานสนับสนุน ส่งเสริม นโยบายสำนักงาน กศน.จังหวัด/อำเภอ

2.5 สภาพพื้นที่ที่ใช้ในการวิจัย

2.5.1 บริบทและความเป็นมาของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดร้อยเอ็ด

สำนักงาน กศน.จังหวัดร้อยเอ็ด ตั้งอยู่ถนนรัชชูปการ อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด ได้รับประกาศจัดตั้งให้เป็นศูนย์การศึกษาประชาชนจังหวัดร้อยเอ็ด เมื่อวันที่ 1 พฤษภาคม 2523

สังกัดกรมการศึกษานอกโรงเรียน กระทรวงศึกษาธิการ โดยรวมเอาโรงเรียนฝึกฝนอาชีพเคลื่อนที่ 42 และห้องสมุดประชาชนจังหวัด/อำเภอ ในเขตจังหวัดร้อยเอ็ด เข้าเป็นหน่วยงานเดียวกัน โดยมี นายชาติชาติรี โยสีดา เป็นผู้บริหารคนแรก

ต่อมาในปี พ.ศ.2524 ได้เปลี่ยนชื่อจาก “ศูนย์การศึกษาประชาชนจังหวัดร้อยเอ็ด” เป็น “ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดร้อยเอ็ด” มีโครงสร้างฝ่ายการศึกษาทางวิทยุและไปรษณีย์ ฝ่ายจัดการศึกษาสายอาชีพ ฝ่ายการศึกษามวลชน และฝ่ายพัฒนาและฝึกอบรม มีการพัฒนาปรับปรุงขยายงานการศึกษานอกโรงเรียน อย่างทั่วถึง ครอบคลุมทั้งจังหวัด ซึ่งได้จัดโครงสร้างการบริหารงานตามแนวคิดการปฏิบัติระบบบริหาร (Re-engineering) เป็น 3 กลุ่มงาน คือ กลุ่มอำนวยการ ทำหน้าที่อำนวยการด้านบุคลากร อาคารสถานที่ สิ่งอำนวยความสะดวกในการบริหารทั่วไป กลุ่มแผนงาน และกลุ่มส่งเสริมคุณภาพการศึกษา ทำหน้าที่กำหนดนโยบาย แผนงาน โครงการ

วันที่ 27 สิงหาคม 2536 กรมการศึกษานอกโรงเรียน ได้ประกาศจัดตั้งศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ/กิ่งอำเภอ เป็นสถานศึกษา โดยการกำกับดูแลของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด ซึ่งมีหน้าที่บริหารและจัดการงานการศึกษานอกโรงเรียนในเขตอำเภอ และกิ่งอำเภอ ในจังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 19 แห่ง ต่อมาวันที่ 14 พฤศจิกายน 2550 กระทรวงศึกษาธิการ ได้ประกาศจัดตั้งศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอเพิ่มจำนวน 1 แห่ง คือ ศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอทุ่งเขาหลวง รวมเป็น 20 แห่ง และประกาศเปลี่ยนชื่อสถานศึกษาจาก ศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ/กิ่งอำเภอ เป็น “ศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ” ทุกแห่งทั่วประเทศ และทั้งนี้ยังมีห้องสมุดประชาชนจังหวัด จำนวน 1 แห่ง ห้องสมุดประชาชน “เฉลิมราชกุมารี” จำนวน 1 แห่ง และห้องสมุดประชาชนอำเภอ จำนวน 18 แห่ง

วันที่ 4 มีนาคม 2551 พระราชบัญญัติส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พ.ศ.2551 ประกาศใช้ มีผลทำให้ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดร้อยเอ็ด เปลี่ยนชื่อเป็น “สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดร้อยเอ็ด” (สำนักงาน กศน.จังหวัดร้อยเอ็ด) มีฐานะเป็นหน่วยงานทางการศึกษา และศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ เปลี่ยนชื่อเป็น “ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ” (กศน.อำเภอ) มีฐานะเป็นสถานศึกษา โดยมีหน้าที่ส่งเสริมสนับสนุน ประสานภาคีเครือข่าย พัฒนาแหล่งเรียนรู้ และภูมิปัญญาท้องถิ่นในการจัดกระบวนการเรียนการสอน

ปรัชญา

“ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง คิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น”

วิสัยทัศน์

คนร้อยเอ็ดได้รับโอกาสทางการศึกษาและการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ สามารถดำรงชีวิตที่เหมาะสมกับช่วงวัย สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และมีทักษะที่จำเป็นในโลกศตวรรษที่ 21

พันธกิจ

1. จัดและส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยที่มีคุณภาพ เพื่อยกระดับการศึกษา พัฒนาทักษะการเรียนรู้ของประชากรทุกกลุ่มเป้าหมายให้เหมาะสมทุกช่วงวัย และพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงบริบททางสังคม และสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต

2. ส่งเสริม สนับสนุน และประสานภาคีเครือข่าย ในการมีส่วนร่วมจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย และการเรียนรู้ตลอดชีวิต รวมทั้งการดำเนินกิจกรรมของศูนย์การเรียนรู้ และแหล่งการเรียนรู้ในรูปแบบต่างๆ

3. ส่งเสริมและพัฒนาเทคโนโลยีทางการศึกษา และเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ให้เกิดประสิทธิภาพในการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยให้กับประชาชนอย่างทั่วถึง

4. พัฒนาหลักสูตร รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ สื่อ และนวัตกรรม การวัดและประเมินผลในทุกรูปแบบ ให้สอดคล้องกับบริบทในปัจจุบัน

5. พัฒนาศูนย์การเรียนรู้และระบบการบริหารจัดการให้มีประสิทธิภาพ เพื่อบูรณาการการจัดการศึกษาและการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ โดยยึดหลักธรรมาภิบาล

ปัจจุบันบทบาทหน้าที่ที่สำคัญของสำนักงาน กศน.จังหวัดร้อยเอ็ด คือ การจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยให้กับกลุ่มเป้าหมายที่อยู่นอกระบบโรงเรียน ส่งเสริม สนับสนุน ให้องค์กร องค์กร ทั้งภาครัฐ และเอกชน จัดการศึกษานอกโรงเรียน และกำกับดูแลติดตามผลการดำเนินงานของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ ในสังกัด จำนวน 20 แห่ง ดังนี้

ที่	สถานศึกษา	อำเภอ
1.	ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอเมืองร้อยเอ็ด	เมืองร้อยเอ็ด
2.	ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอศรีสมเด็จ	ศรีสมเด็จ
3.	ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอจังหาร	จังหาร
4.	ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอธวัชบุรี	ธวัชบุรี
5.	ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอทุ่งเขาหลวง	ทุ่งเขาหลวง
6.	ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภออาจสามารถ	อาจสามารถ
7.	ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอพนมไพร	พนมไพร
8.	ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอหนองฮี	หนองฮี
9.	ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอโพนทราย	โพนทราย
10.	ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอสว่างแดนดิน	สว่างแดนดิน
11.	ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอเกษตรวิสัย	เกษตรวิสัย

ที่	สถานศึกษา	อำเภอ
12.	ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอปทุมรัตต์	ปทุมรัตต์
13.	ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอเชียงขวัญ	เชียงขวัญ
14.	ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอโพนทอง	โพนทอง
15.	ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอหนองพอก	หนองพอก
16.	ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอเมยวดี	เมยวดี
17.	ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอโพธิ์ชัย	โพธิ์ชัย
18.	ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอเมืองสรวง	เมืองสรวง
19.	ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอเสลภูมิ	เสลภูมิ
20.	ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอจตุรพักตรพิมาน	จตุรพักตรพิมาน

2.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.6.1 งานวิจัยในประเทศ

พระมหาสมภาร สารทโร (วรรณพราหมณ์) (2559, หน้า ก) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การส่งเสริมการบริหารสถานศึกษาตามหลักพรหมวิหาร 4 ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอวังสามหมอ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศุทรธานี เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า 1) การส่งเสริมการบริหารสถานศึกษาตามหลักพรหมวิหาร 4 ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอวังสามหมอ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศุทรธานี เขต 2 โดยภาพรวมและรายด้านมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีการปฏิบัติสูงสุด คือ ด้านการบริหารสถานศึกษาตามหลักมูทิตา รองลงมา คือ ด้านการบริหารสถานศึกษาตามหลักกรุณา และด้านการบริหารสถานศึกษาตามหลักอุเบกขา ตามลำดับ ส่วนด้านที่มีระดับปฏิบัติต่ำสุด คือ ด้านการบริหารสถานศึกษาตามหลักเมตตา 2) การเปรียบเทียบระดับการส่งเสริมการบริหารสถานศึกษาตามหลักพรหมวิหาร 4 ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอวังสามหมอ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศุทรธานี เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า ผู้บริหารและครูผู้สอนระหว่างเพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่ง ประสบการณ์การทำงาน ขนาดโรงเรียนต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารสถานศึกษาตามหลักพรหมวิหาร 4 แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 รวมทั้งปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะแนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักพรหมวิหาร 4 ได้แก่ ผู้บริหารควรเผยแพร่ผลการปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องของบุคลากรให้ปฏิบัติอย่างทั่วถึง ควรพิจารณาจัดบุคลากรเข้าปฏิบัติงานด้วยความเที่ยงธรรมต่อหน่วยงานและบุคคลที่เกี่ยวข้อง เปิดโอกาสให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการวางแผนงาน บริหารบุคลากร

ปฏิบัติตนให้เป็นตัวอย่างที่ดีต่อผู้ร่วมงานในการพัฒนาบุคลากรเพื่อผลการทำงานที่มีประสิทธิภาพอย่างแท้จริงของการพัฒนาบุคลากร และควรวางแผนบุคลากรด้วยความเป็นธรรม ต่อทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องในการปฏิบัติงานทุก ๆ ด้าน

ณัฐพัทธ์ หินไชยศรี (2557, หน้า ก) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “การใช้หลักพรหมวิหาร 4 ในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารตามการรับรู้ของครู ศึกษานิเทศก์โรงเรียนศรีวิกรม์และวิทยาลัยเทคโนโลยีศรีวิกรม์บริหารธุรกิจ” ผลการวิจัยพบว่า 1) การใช้หลักพรหมวิหาร 4 ในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารตามการรับรู้ของครูภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านมุทิตา รองลงมาคือ ด้านกรุณา ด้านเมตตาและลำดับสุดท้ายคือ ด้านอุเบกขา 2) ครูโรงเรียนศรีวิกรม์และครูวิทยาลัยเทคโนโลยีศรีวิกรม์บริหารธุรกิจ มีการรับรู้ต่อการใช้หลักพรหมวิหาร 4 ในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารแตกต่างกัน โดยครูวิทยาลัยเทคโนโลยีศรีวิกรม์บริหารธุรกิจ มีการรับรู้ต่อการใช้หลักพรหมวิหาร 4 ในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสูงกว่าครูโรงเรียนศรีวิกรม์

ทิพยาพัทธ์ คลังแสง (2556, หน้า 105-106) ได้กล่าวถึง การบริหารบุคลากรตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหาร ไว้ ในการบริหารงานตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้อำนวยการสถานศึกษาในโรงเรียนสังกัดเทศบาลนคร นครสวรรค์ ไว้ว่า จากแบบสอบถามกลุ่มตัวอย่าง 183 คน พบว่า ส่วนมากเป็นเพศชายจำนวน 92 คน คิดเป็นร้อยละ 50.30 มีอายุ ส่วนมากระหว่าง 31 - 40 ปี จำนวน 96 คน คิดเป็นร้อยละ 52.50 และมีระดับการศึกษาส่วนมากระดับปริญญาตรี จำนวน 92 คน คิดเป็นร้อยละ 50.30 มีประสบการณ์ทำงาน 1 - 5 เป็นจำนวน 102 คน คิดเป็นร้อยละ 55.70 จำนวนพนักงานครูเทศบาลที่สุ่มตัวอย่างมาจากขนาด ของโรงเรียนเทศบาลนครสวรรค์ พบว่าอยู่ในระดับโรงเรียนขนาดใหญ่ จำนวน 126 คน คิดเป็นร้อยละ 68.90 รองลงมาเป็นโรงเรียนขนาดกลาง จำนวน 57 คน คิดเป็นร้อยละ 31.10

พระมหาบุญญวัฒน์ ปญญาวุฑฒ (อ่อนดี) (2557, หน้า ก) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “การศึกษาการบริหารงานบุคลากรตามหลักพรหมวิหาร 4 โรงเรียนประถมศึกษา เขตบางกอกใหญ่ กรุงเทพมหานคร” ผลการวิจัยพบว่าบุคลากรมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานบุคลากรตามหลักพรหมวิหาร 4 โรงเรียนประถมศึกษาทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ด้านเมตตาอยู่ในระดับมาก ด้านกรุณา ด้านมุทิตา และด้านอุเบกขา ตามลำดับ แนวทางการบริหารงานบุคลากรตามหลักพรหมวิหาร 4 โรงเรียนประถมศึกษาพบว่า ด้านเมตตา ผู้บริหารควรมีเมตตาที่เป็นการแสดงถึงความรักความปรารถนาดีต่อบุคลากรทุกคนอย่างทั่วถึง, ด้านกรุณา ผู้บริหารควรให้ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อบุคลากรทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน, ด้านมุทิตา ผู้บริหารควรมีทัศนคติที่ดีต่อบุคลากรยินดีในความสำเร็จของบุคลากรอย่างจริงใจ และด้านอุเบกขา ผู้บริหารวางตัวเป็นกลางในทุกๆสถานการณ์ สอบถามถึงความจริงจากหลายฝ่ายก่อนตัดสินใจฝ่ายนั้นถูกหรือผิด

พระอดิศักดิ์ สารโท (เดือนสั้นเทียะ) (2556, หน้า ก) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “การบริหารงานบุคคลตามหลักพรหมวิหาร 4 โรงเรียนประถมศึกษา อำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา” ผลการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นต่อการบริหารงานบุคคลตามหลักพรหมวิหาร 4 โรงเรียนประถมศึกษา อำเภอวังน้อยจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ของผู้บริหารและครูผู้สอน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการจัดบุคลากรเข้าปฏิบัติงาน ด้านการวางแผนกำลัง บุคคล ส่วนด้านการพัฒนาบุคลากรและด้านการประเมินผลการปฏิบัติงานมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับเดียวกัน และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ การบำรุงรักษาบุคลากร ตามลำดับ และการเปรียบเทียบการบริหารงานบุคคลตามหลักพรหมวิหาร 4 โรงเรียนประถมศึกษา อำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า ผู้บริหารและครูผู้สอนระหว่างเพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่ง ประสบการณ์การทำงาน ขนาดโรงเรียนต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานบุคคลตามหลักพรหมวิหาร 4 แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 รวมทั้งปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะแนวทางการบริหารงานบุคคลตามหลักพรหมวิหาร 4 โรงเรียนประถมศึกษา อำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ได้แก่ ผู้บริหารควรเผยแพร่ผลการปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องของบุคลากรให้ปฏิบัติอย่างทั่วถึง ควรพิจารณาการจัดบุคลากรเข้าปฏิบัติงานด้วยความเที่ยงธรรม ต่อหน่วยงานและบุคคลที่เกี่ยวข้องเปิดโอกาสให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการวางแผนงาน บริหารบุคลากร ปฏิบัติตนให้เป็นตัวอย่างที่ดีต่อผู้ร่วมงานในการพัฒนา

นฤมล พลเชื้อ (2559, หน้า ก) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “การบริหารงานบุคคลตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดร้อยเอ็ด” ผลการวิจัยพบว่า ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 216 คน เป็นเพศหญิง จำนวน 135 คน คิดเป็นร้อยละ 62.50 และเพศชาย จำนวน 61 คน คิดเป็นร้อยละ 37.50 มีอายุ 36-45 ปี จำนวน 87 คน คิดเป็นร้อยละ 40.28 รองลงมาคืออายุ 46 ปี ขึ้นไป จำนวน 76 คน คิดเป็นร้อยละ 35.18 และอายุไม่เกิน 35 ปี จำนวน 53 คน คิดเป็นร้อยละ 24.54 มีประสบการณ์ในการทำงาน 11-20 ปี จำนวน 82 คน คิดเป็นร้อยละ 37.96 รองลงมาคือ 21 ปีขึ้นไป จำนวน 74 คน คิดเป็นร้อยละ 34.26 และ 1-10 ปี จำนวน 60 คน คิดเป็นร้อยละ 27.78 ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของบุคลากรต่อการการบริหารงานบุคคลตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านอยู่ในระดับมากทั้งหกด้าน เรียงจากด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดไปหาต่ำสุด ได้แก่ ด้านหลักนิติธรรม ด้านหลักคุณธรรม ด้านหลักความมีส่วนร่วม ด้านหลักความโปร่งใส ด้านหลักความคุ้มค่า และด้านหลักความรับผิดชอบ ตามลำดับ ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของบุคลากรต่อการการบริหารงานบุคคลตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า

บุคลากรที่มีเพศ อายุ และประสบการณ์ในการทำงานต่างกันมีความเห็นต่อการบริหารงานบุคคลตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการบริหารงานบุคคลตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดร้อยเอ็ด เรียงลำดับตามความถี่สูงไปหาต่ำสามอันดับแรกได้แก่ ผู้บริหารงานควรมีกระบวนการคัดเลือกบุคลากรเข้ามาทำงานที่เหมาะสม โปร่งใส มากยิ่งขึ้น บุคลากรควรมีโอกาสแสดงความคิดเห็นต่อกระบวนการพิจารณาความดี ความชอบที่เหมาะสมกับหน่วยงานมากยิ่งขึ้น และผู้บริหารควรมียึดหลักคุณธรรม มีความซื่อสัตย์ สุจริต ให้การสนับสนุนการพัฒนาบุคลากรอย่างทั่วถึง มากยิ่งขึ้น

2.6.2 งานวิจัยต่างประเทศ

Nyanatiloka (1988, pp. 52-2) ได้กล่าวไว้ในผลงาน Buddhist Dictionary : Manual of Buddhist Terms and Doctrines ว่าหลักธรรมข้อนี้มีไว้สำหรับการบริหารจัดการ หรือการปกครององค์กร หรือหน่วยงานไม่ว่าจะเป็นหน่วยงานไหนหรือองค์กรไหนก็ตาม เมื่อมีการดำเนินการบริหารการจัดการแล้วย่อมหลีกเลี่ยงไม่พ้นที่จะต้องนำหลักการหรือหลักธรรมนี้ไปปรับประยุกต์ใช้ เพราะถือว่าเป็นหลักธรรมสำคัญสำหรับการจัดการองค์กรทางด้านจิตใจกล่าวคือ การกระทำของผู้บริหารจะสามารถยึดโยง จิตใจของผู้ใต้บังคับบัญชาได้ จะต้องเป็นหลักเมตตา กรุณา มุทิตา และอุเบกขานี้เท่านั้น

Ven. Dr.Sri K.Dhammanad (2005, pp. 23-35) ได้กล่าวไว้ในผลงานเรื่อง Buddhism as Religions เกี่ยวกับหลักธรรมของผู้ปกครองบ้านเมืองและเพื่อการดำเนินชีวิตของตนเอง เหตุที่กล่าวเช่นนั้นก็เพราะว่าหลักพรหมวิหารธรรม 4 ประการได้แก่ 1) หลักความมีเมตตา 2) หลักความมีกรุณา 3) หลักความมีมุทิตา และ 4) หลักความมีอุเบกขานี้ถือว่าเป็นหลักธรรมที่สำคัญสำหรับค้ำยันความเที่ยงตรงของการปกครองเริ่มจากการปกครองในระดับครอบครัว คือพ่อแม่และไต่ระดับเรื่อยไปจนถึงระดับชุมชนสังคมและประเทศชาติ รวมกระทั่งระดับสากลคือระดับโลกการดำเนินการปกครองผู้ปกครองจะต้องไม่ลุแก่อำนาจ ซึ่งการไม่แก่อำนาจก็จะต้องเริ่มต้นด้วยการมีเมตตาต่อผู้น้อยและค่อย ๆ พัฒนาไปสู่การมีกรุณา มุทิตาและอุเบกขาด้วย ซึ่งถือว่าพรหมวิหารธรรมนี้ทำให้พระพุทธศาสนาเด่นขึ้นมาได้ เพราะเป็นการเน้นย้ำใน เรื่องการปกครองดูแลเอาใจใส่คนการรู้จักเห็นใจผู้คนหรือการเข้ามายุ่งก่อนที่เขาจะดำเนินการปกครองได้ประสบความสำเร็จ

Ven.Piyadassi thera (2001) ได้กล่าวไว้ในผลงานเรื่อง The Buddha, His Life and His Teaching ว่าการดำเนินชีวิตที่ไม่ผิดหลักนั้นก็คือการดำเนินชีวิตที่มีมาตรฐาน โดยมาตรฐานที่วานั้นก็คือ มาตรฐานของการอยู่ร่วมกันและประสานประโยชน์กันระหว่างผู้คน ในสังคมพระพุทธศาสนา ได้ระบุถึงหลักแห่งการประสานประโยชน์ของคนในสังคมไว้ว่า จะต้องมีการคำนึงถึงสภาพจิตใจความนึกคิดของคนอื่นโดยไม่คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลชนชั้นและชาติตระกูล โดยหลักธรรม

ดังกล่าวนั้นก็คือหลักพรหมวิหารธรรม 4 ประการที่ให้ความสำคัญอยู่ที่วิถีคิดของคนระดับสูงที่ควรจะต้องมองให้เห็นถึงจิตใจของคนระดับต่ำกว่าอย่างเข้าใจภายใต้มาตรฐานที่ว่าผู้อยู่ในระดับสูงจะต้องมีเมตตา กรุณา มุทิตา และอุเบกขา ต่อผู้ที่ด้อยกว่าเสมอจึงจะอยู่ร่วมกันได้อย่างมีความสุข

Narada Mahathera (2010) ได้กล่าวไว้ในผลงานเรื่อง Buddhism in a Nutshell ว่า การปกครองรัฐหรือผู้คนในประเทศจะสามารถดำเนินไปได้ด้วยดีก็เพราะผู้ปกครองมีคุณธรรม จริยธรรมอันเป็นเครื่องมือที่จะทำให้การปกครองนั้นดำเนินไปได้ด้วยดี ซึ่งพระพุทธศาสนาได้วางหลักการแห่งการปกครองเอาไว้ในหลักปกครองที่มีชื่อว่าพรหมวิหารธรรม คือ ความมีเมตตาต่อผู้อื่น ความมีกรุณาเห็นอกเห็นใจผู้อื่น ความมีมุทิตาจิตคือความปรารถนาดีพลอยยินดีกับความสำเร็จของผู้อื่น และความมีอุเบกขาธรรมคือการวางจิตใจหรือการเข้าไปเพ่งพินิจดูแลแก้ไข้ปัญหาเหล่านั้นอย่างจริงจัง ไม่ทอดทิ้งธุระ ซึ่งหลักการดังกล่าวนี้ถือว่าเป็นหลักการที่สามารถนำประโยชน์มาสู่การปกครองหรือการบริหารจัดการได้

Peterson (2003, 105-A) ได้ทำการวิจัยเรื่อง วิสัยทัศน์ด้านคุณธรรม จริยธรรมของผู้บริหารโรงเรียนและพฤติกรรมการแก้ปัญหาของผู้บริหารโรงเรียน โดยการวิจัยเชิงคุณภาพ ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนมีวิสัยทัศน์ด้านคุณธรรม จริยธรรมที่ชัดเจน หากเข้าไปอยู่ในโรงเรียนที่มีปัญหาน้อย จะมีพฤติกรรมการแก้ปัญหาแบบผู้เลือกปัญหา ผู้บริหารโรงเรียนมีวิสัยทัศน์ด้านคุณธรรม จริยธรรมที่ไม่ชัดเจน หากเข้าไปอยู่ในโรงเรียนที่มีปัญหาน้อยจะมีพฤติกรรมการ แก้ปัญหาแบบผู้ดูแล และหากเข้าไปอยู่ในโรงเรียนที่มีปัญหามากจะมีพฤติกรรมการแก้ปัญหาแบบ นักสู้ ซึ่งผลการวิจัยสรุปให้เห็นว่า สภาพโรงเรียนเป็นปัจจัยผลักดันที่มีผลต่อพฤติกรรมการทำงาน และการแก้ปัญหาของโรงเรียน โดยที่วิสัยทัศน์ ด้านคุณธรรม และจริยธรรมของผู้บริหารโรงเรียน ก็ถูกกำหนดโดยสภาพของโรงเรียนด้วย

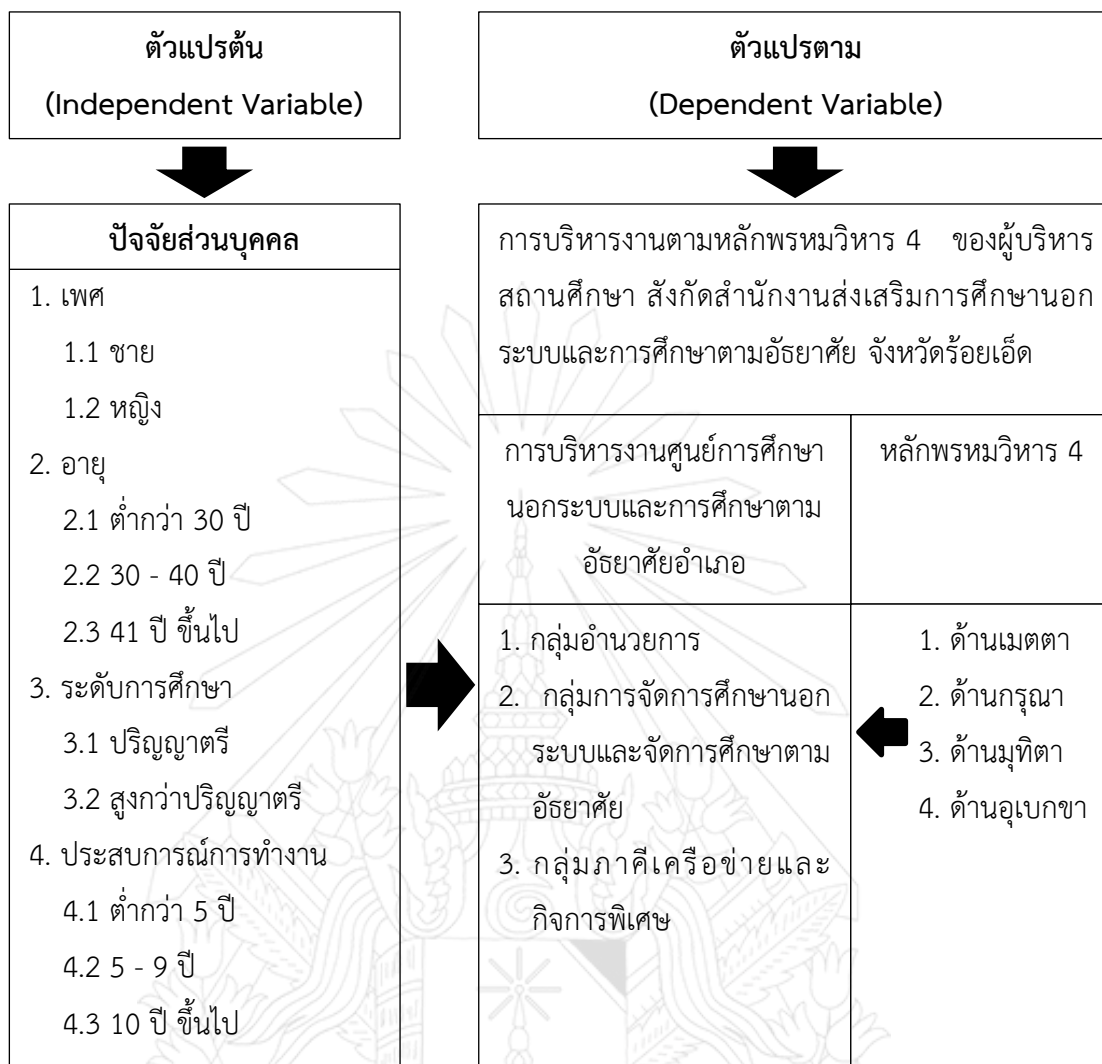
Donal, S. Lopez (2001, pp. 45-52) ได้กล่าวไว้ในผลงานเรื่อง The Encyclopedai of Buddhism ว่าหลักธรรมสำหรับการดำรงชีวิตอยู่อย่างราบรื่นระหว่างผู้ปกครองกับผู้ใต้การปกครอง อาทิ พ่อ แม่ ครูอาจารย์ ผู้บริหารกับผู้ใต้บังคับบัญชา ซึ่งหลักธรรมนี้มีความสอดคล้องกับหลักธรรมเรื่อง ทิศ 6 เพราะเป็นหลักการที่สอดรับระหว่างความสัมพันธ์ของบุคคลในสังคม การมีหลักพรหมวิหาร ถือว่าเป็นการมีหลักประกันเรื่องสันติภาพภายในและภายนอกของผู้บริหารที่จะต้องให้ความเป็นธรรมกับผู้ใต้การปกครองและผู้ที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษางานวิจัยทั้งในประเทศและต่างประเทศ ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา ตามที่ได้กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า พรหมวิหาร 4 เป็นหลักธรรมที่มีความสำคัญ และสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในทางการบริหารได้ ไม่จำเป็นเพราะเจาะจงแต่การบริหารการศึกษาเท่านั้น แต่ยังสามารถนำไปประยุกต์ใช้เกี่ยวกับการบริหารต่าง ๆ ได้ ทั้งนี้เพราะพรหมวิหาร 4 เป็นหลักธรรมของผู้เป็นพรหม ผู้ประเสริฐ ผู้นำหรือผู้บริหารหากมีหลักพรหมวิหาร 4

ในใจหรือปฏิบัติเป็นเครื่องมือในการบริหารงานก็เปรียบเสมือนว่าเป็นพระพรหมของผู้ใต้บังคับบัญชา มีความเมตตาต่อผู้ใต้บังคับบัญชา ประารถนาให้ผู้ใต้บังคับบัญชามีความสุขในการปฏิบัติงาน ส่งเสริมและยินดีเมื่อผู้ใต้บังคับบัญชาประสบความสำเร็จ มองปัญหาที่เกิดขึ้นระหว่างผู้ใต้บังคับบัญชาด้วยใจที่เป็นกลาง การบริหารสถานศึกษาที่ประสบผลสำเร็จนั้น ผู้บริหารควรมีความยุติธรรม มีความซื่อสัตย์ มีอารมณ์มั่นคง มีความรอบรู้ มีความเป็นกันเอง มีอารมณ์ขัน เปิดเผย เข้าใจง่าย มีความเยือกเย็น และรู้จักเห็นใจผู้อื่น และคุณลักษณะด้านวิชาชีพ เช่น มีความรู้ความสามารถติดต่อกับผู้อื่นได้ดี มีความรู้ในการบริหารดี รู้จักการมอบหมายงาน สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ดี มีความสามารถในการตัดสินใจที่ดี มีความสามารถต่อการรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นได้ดี มีการวางแผนงานและการจัดหน่วยงานที่ดี ให้ความสำคัญต่อผู้ร่วมงาน รู้จักใช้อำนาจอย่างเหมาะสมซึ่งผู้วิจัยจะนำผลการวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในและต่างประเทศเป็นแนวทางในการวิจัยและอภิปรายผลต่อไป

2.7 กรอบแนวคิดการวิจัย

ในการวิจัยเรื่องการบริหารงานตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดร้อยเอ็ด โดยผู้วิจัยได้นำหลักธรรมในหนังสือของพระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต) (2546, หน้า148-149) เรื่อง พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลศัพท์ และการบริหารงานของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ ตามพระราชบัญญัติส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พ.ศ. 2551 มาประยุกต์และกำหนดเป็นกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย ดังภาพที่ 2.2

ภาพที่ 2.2 กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัยวิจัย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัย เรื่องการบริหารงานตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดร้อยเอ็ด ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

- 3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
- 3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
- 3.3 การสร้างและการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ
- 3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล
- 3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล
- 3.6 สถิติที่ใช้ในการวิจัย

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูผู้สอน สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดร้อยเอ็ด ปีการศึกษา 2562 รวม 20 อำเภอ ซึ่งมีจำนวน 379 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูผู้สอน ในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดร้อยเอ็ด ซึ่งได้จากการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจากตารางเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan : อ้างถึงใน บุญชม ศรีสะอาด, 2545, หน้า 43) ได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 190 คน จากนั้นผู้วิจัยได้ทำการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิอย่างเป็นสัดส่วน (Proportional Stratified Random Sampling) และผู้วิจัยได้สุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) จนได้ครบจำนวนที่กำหนดไว้ จำนวน 190 คน ดังตารางที่ 3.1 ดังนี้

ตารางที่ 3.1 จำนวนครูผู้สอนที่เป็นประชากรและกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามศูนย์การศึกษานอก
ระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ

ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษา ตามอัธยาศัยอำเภอ	ประชากร (จำนวน คน)	กลุ่มตัวอย่าง (จำนวน คน)
1. เมืองร้อยเอ็ด	34	17
2. ศรีสมเด็จ	17	9
3. จังหาร	16	8
4. ธวัชบุรี	22	11
5. พุ่งเขาหลวง	9	5
6. อาจสามารถ	16	8
7. พนมไพร	16	8
8. หนองฮี	10	5
9. โพนทราย	8	4
10. สุวรรณภูมิ	29	15
11. เกษตรวิสัย	23	11
12. ปทุมรัตน์	17	9
13. เชียงขวัญ	10	5
14. โพนทอง	27	13
15. หนองพอก	26	13
16. เมยวดี	10	5
17. โพธิ์ชัย	16	8
18. เมืองสรวง	10	5
19. เสลภูมิ	33	16
20. จตุรพักตรพิมาน	30	15
รวม	379	190

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลสำหรับการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) ที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นจากการศึกษา หลักการ แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เครื่องมือเพื่อการวิจัยแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นตรวจสอบรายการ (Check List) ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา และประสบการณ์ทำงาน

ตอนที่ 2 แบบสอบถามสภาพการบริหารงานตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดร้อยเอ็ด มีจำนวน 43 ข้อ ได้แก่

1. กลุ่มอำนาจการ	จำนวน 21 ข้อ
2. กลุ่มการจัดการศึกษานอกระบบและจัดการศึกษาตามอัธยาศัย	จำนวน 12 ข้อ
3. กลุ่มภาคีเครือข่ายและกิจการพิเศษ	จำนวน 10 ข้อ

ลักษณะของแบบสอบถามเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) แบ่งออกเป็น 5 ระดับ ตามลิเคิร์ต (Likert) (บุญชม ศรีสะอาด, 2545 หน้า 100) ได้กำหนดค่าคะแนน คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด โดยกำหนดเกณฑ์ในการให้คะแนนในแต่ละข้อคำถาม ดังนี้

ระดับ 5 หมายถึง	มีการปฏิบัติอยู่ในระดับ	มากที่สุด
ระดับ 4 หมายถึง	มีการปฏิบัติอยู่ในระดับ	มาก
ระดับ 3 หมายถึง	มีการปฏิบัติอยู่ในระดับ	ปานกลาง
ระดับ 2 หมายถึง	มีการปฏิบัติอยู่ในระดับ	น้อย
ระดับ 1 หมายถึง	มีการปฏิบัติอยู่ในระดับ	น้อยที่สุด

ตอนที่ 3 แบบสอบถามปลายเปิด (Open Ended Questionnaire) เพื่อสอบถาม ข้อเสนอแนะการบริหารงานตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 3 ด้าน ได้แก่

1. ด้านการบริหารงานกลุ่มงานอำนาจการ
2. ด้านการบริหารงานกลุ่มงานการจัดการศึกษานอกระบบและจัดการศึกษาตามอัธยาศัย
3. ด้านการบริหารงานกลุ่มงานภาคีเครือข่ายและกิจการพิเศษ

3.3 การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

3.3.1 ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือแบบสอบถาม

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม ซึ่งผู้วิจัยได้สร้างเครื่องมือการวิจัยมีขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับหลักการ แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา
2. กำหนดกรอบแนวคิด ในการสร้างเครื่องมือการวิจัย
3. กำหนดวัตถุประสงค์ในการสร้างเครื่องมือการวิจัยโดยขอคำปรึกษาจากอาจารย์ ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์
4. สร้างเครื่องมือ
5. นำแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
6. เสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง เหมาะสม และให้ ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแก้ไข
7. นำแบบสอบถามที่ได้รับการปรับปรุงแก้ไขแล้วนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาตรวจสอบความ เหมาะสมและความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) และความถูกต้องในการใช้ภาษา และด้านอื่น ๆ
8. นำเครื่องมือการวิจัยไปทดลองใช้กับประชากรที่มีลักษณะคล้ายกับกลุ่มตัวอย่าง เพื่อหา สัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นของเครื่องมือ จัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ และนำไปใช้จริงเพื่อเก็บ รวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง

3.3.2 การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือ และหาคุณภาพเครื่องมือตามขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานตามหลักพรหมวิหาร 4 ของ ผู้บริหารสถานศึกษา
2. ศึกษาวิธีสร้างเครื่องมือแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามวิธีของ ลิเคอร์ท (Likert) และการสร้างแบบสอบถามแบบปลายเปิดจากตำราของ บุญชม ศรีสะอาด (2545, หน้า 72)
3. ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยสร้างแบบสอบถามขึ้นมาด้วยตัวผู้วิจัยเอง และนำไปหาคุณภาพ ของเครื่องมือเพื่อใช้ในการวิจัย

4. นำแบบสอบถามเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง และพิจารณาให้ข้อเสนอแนะ

5. ปรับปรุงแบบสอบถามตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ แล้วนำเสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ประกอบด้วย

1. พระครูวิจิตรปัญญาภรณ์ ผศ.ดร, รองอธิการบดีมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด วุฒิการศึกษาปริญญาเอก สาขาวิชาการบริหารการศึกษา เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหารการศึกษา

2. พระครูชัยรัตนกร ดร, อาจารย์ประจำภาควิชาการบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด วุฒิการศึกษาปริญญาเอก สาขาวิชาการบริหารการศึกษา เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหารการศึกษา

3. นายประสิทธิ์ ศักดิ์คำดวง ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอโพธิ์ทราย ปริญญาโท การบริหารการศึกษา เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการบริการสถานศึกษา เพื่อตรวจพิจารณาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ของคำถามแต่ละข้อโดยหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับนิยามศัพท์เฉพาะ (IOC : Index of Item-Objective Congruence) ได้ค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.67-1.00

6. นำแบบสอบถามที่ผ่านการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ แล้วนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์พิจารณาเสนอแนะอีกครั้งหนึ่ง

7. นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try-out) กับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 42 คน

8. นำแบบสอบถามมาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่า $\alpha = 0.95$

9. จัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้นำเครื่องมือ คือแบบสอบถามไปเก็บรวบรวมข้อมูลโดยวางแผนและปฏิบัติการ ดังนี้

1. ผู้วิจัยทำบันทึกถึงคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย เพื่อขอให้ออกหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ถึงผู้อำนวยการสถานศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ ทั้ง 20 แห่ง

2. ผู้วิจัยนำหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยเสนอต่อผู้อำนวยการสถานศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ ทั้ง 20 แห่ง พร้อมกับแบบสอบถามเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยด้วยตนเอง

3. การเก็บรวบรวมแบบสอบถามคืนผู้วิจัย ได้ดำเนินการด้วยตนเองได้รับแบบสอบถามกลับคืนมาทั้งหมด 190 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้คอมพิวเตอร์ โปรแกรมสำเร็จรูป โดยทำการวิเคราะห์ข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามโดยหาค่าความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage)

2. วิเคราะห์สภาพการการะบริหารงานตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดร้อยเอ็ด ทั้งโดยภาพรวม รายด้านและรายข้อ โดยหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แล้วนำไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์แปลความหมาย ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2545, หน้า 100)

4.51 - 5.00	หมายถึง	มีการปฏิบัติในระดับ	มากที่สุด
3.51 - 4.50	หมายถึง	มีการปฏิบัติในระดับ	มาก
2.51 - 3.50	หมายถึง	มีการปฏิบัติในระดับ	ปานกลาง
1.51 - 2.50	หมายถึง	มีการปฏิบัติในระดับ	น้อย
1.00 - 1.50	หมายถึง	มีการปฏิบัติในระดับ	น้อยที่สุด

3. วิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างต่อสภาพการการะบริหารงานตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกตามเพศ และระดับการศึกษา โดยการทดสอบที (t-test แบบ Independent Samples)

4. วิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างต่อสภาพการการะบริหารงานตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดร้อยเอ็ด โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One way ANOVA) เมื่อพบว่ามีค่าแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จะทำการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่โดยวิธีการของเชฟเฟ้ (Scheffe')

5. วิเคราะห์เกี่ยวกับข้อเสนอแนะการการะบริหารงานตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดร้อยเอ็ด โดยการวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive Analysis)

3.6 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพของเครื่องมือ ได้แก่

1.1 ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับนิยามศัพท์เฉพาะ (IOC : Index of Consistency) (บุญชม ศรีสะอาด, 2545, หน้า 63)

1.2 ความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach) (บุญชม ศรีสะอาด, 2545, หน้า 99)

2. สถิติพื้นฐาน ได้แก่

2.1 ความถี่ (Frequency)

2.2 ร้อยละ (Percentage)

2.3 ค่าเฉลี่ย (Mean)

2.4 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

3. สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน ได้แก่

3.1 เปรียบเทียบความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างต่อสภาพการบริหารงานตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกตามเพศ และระดับการศึกษา โดยการทดสอบที (t-test แบบ Independent Samples)

3.2 เปรียบเทียบสภาพการบริหารงานตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกตามอายุ และประสบการณ์ทำงาน โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One way ANOVA) เมื่อพบว่ามีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จะทำการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่โดยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe')

1. สถิติที่ใช้ในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

1.1) ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC)

$$\frac{\sum R}{N} \quad \text{IOC} =$$

เมื่อ IOC หมายถึง ดัชนีความสอดคล้องระหว่างวัตถุประสงค์กับเนื้อหา

$\sum R$ หมายถึง ผลรวมของคะแนนความคิดเห็นของ

ผู้เชี่ยวชาญ

N หมายถึง จำนวนผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด

1.2) ค่าความเชื่อมั่น (Reliability)

$$\alpha = \frac{K}{K-1} \left(1 - \frac{\sum s_i^2}{s_t^2} \right)$$

เมื่อ α หมายถึง ค่าสัมประสิทธิ์ของความเชื่อมั่น

K หมายถึง จำนวนข้อของเครื่องมือวัด

$\sum s_i^2$ หมายถึง ผลรวมของความแปรปรวนของคะแนนแต่ละข้อ

s_t^2 หมายถึง ความแปรปรวนของคะแนนรวม

2. สถิติพื้นฐาน

2.1) ค่าความถี่ (f)

2.2) ค่าร้อยละ (Percentage) ใช้ในการวิเคราะห์ผลเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไป (ชูศรี วงศ์รัตน์,

2537)

$$\text{ค่าร้อยละ} = \frac{\text{จำนวนคนตอบ} \times 100}{\text{จำนวนผู้ตอบทั้งหมด}}$$

2.3) ค่าเฉลี่ย (Mean) โดยใช้สูตร (ชูศรี วงศ์รัตน์, 2537, หน้า 40)

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{n}$$

เมื่อ $\bar{X}$ หมายถึง คะแนนเฉลี่ย

$\sum X$ หมายถึง ผลรวมของคะแนนทั้งหมด

n หมายถึง จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง

2.4) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) (S.D.) โดยการหาค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน จากสูตร (ชูศรี วงศ์รัตน์, 2537, หน้า 74)

$$S.D. = \sqrt{\frac{n \sum x^2 - (\sum x)^2}{n(n-1)}}$$

เมื่อ S.D. แทน ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน

$\sum x^2$ แทน ผลรวมของกำลังสอง ของคะแนนแต่ละตัว

$(\sum x)^2$ แทน กำลังสองของผลรวม ของคะแนนทั้งหมด

n แทน จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง

3. การวิเคราะห์ข้อมูลจากคำถามปลายเปิดผู้วิจัยได้สังเคราะห์ประเด็นและจัดลำดับความถี่

(f)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การบริหารงานตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดร้อยเอ็ด ผลการวิเคราะห์เป็นดังนี้

- 4.1 สัญลักษณ์ที่ใช้ในการเสนอผลวิเคราะห์ข้อมูล
- 4.2 ขั้นตอนในการวิเคราะห์ข้อมูล
- 4.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 สัญลักษณ์ที่ใช้ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

เพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกันในการสื่อความหมายของข้อมูล ผู้วิจัยได้กำหนดความหมายของสัญลักษณ์ในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

$\bar{X}$	แทน	ค่าเฉลี่ย (Mean)
S.D.	แทน	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation)
N	แทน	จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง
t	แทน	ค่าสถิติที่จะใช้เปรียบเทียบกับค่าวิกฤตในการแจกแจงแบบ t เพื่อทราบความมีนัยสำคัญ
F	แทน	ค่าที่จะใช้เปรียบเทียบกับค่าวิกฤตในการแจกแจงแบบ F
SS	แทน	ผลบวกกำลังสองของคะแนน (Sum of Square)
MS	แทน	ค่าเฉลี่ยกำลังสองของคะแนน (Mean of Square)
Df	แทน	ขั้นของความอิสระ (Degree of Freedom)

4.2 ขั้นตอนในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำเสนอข้อมูลตามลำดับ ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับเพศ อายุ ระดับการศึกษา และประสบการณ์การทำงาน

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารงานตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดร้อยเอ็ด ในแต่ละด้านและโดยรวม

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบการบริหารงานตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกตามเพศ และระดับการศึกษา

ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบการบริหารงานตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกตามอายุ และประสบการณ์ทำงาน

ตอนที่ 5 ผลการวิเคราะห์ข้อเสนอแนะในการบริหารงานตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดร้อยเอ็ด

4.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับเพศ อายุ ระดับการศึกษาและประสบการณ์การทำงาน

ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับเพศ อายุระดับการศึกษา และประสบการณ์การทำงาน จำนวน 190 คน ดังตารางที่ 4.1

ตารางที่ 4.1 จำนวนและค่าร้อยละสถานภาพพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม

ครูผู้สอน	จำนวน (n=190)	ร้อยละ
เพศ		
1. ชาย	59	31.10
2. หญิง	131	68.90
รวม	190	100.00
อายุ		
1. ต่ำกว่า 30 ปี	13	6.80
2. 30 - 40 ปี	75	39.50
3. 41 ปี ขึ้นไป	102	53.70
รวม	190	100.00
ระดับการศึกษา		
1. ปริญญาตรี	172	90.50
2. สูงกว่าปริญญาตรี	18	9.50
รวม	190	100.00
ประสบการณ์การทำงาน		
1. ต่ำกว่า 5 ปี	18	9.50
2. 5 - 9 ปี	73	38.40
3. 10 ปี ขึ้นไป	99	52.10
รวม	190	100.00

จากตารางที่ 4.1 พบว่า สถานภาพพื้นฐานของครูผู้สอนในการการบริหารงานตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดร้อยเอ็ด มีเพศชาย จำนวน 59 คน คิดเป็นร้อยละ 31.10 เพศหญิง จำนวน 131 คน คิดเป็นร้อยละ 68.90 อายุต่ำกว่า 30 ปี จำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 6.80 อายุ 30 - 40 ปี จำนวน 75 คน คิดเป็นร้อยละ 39.50 อายุ 41 ปีขึ้นไป จำนวน 102 คน คิดเป็น ร้อยละ 53.70 ระดับการศึกษา ปริญญาตรี จำนวน 172 คน คิดเป็นร้อยละ 90.50 สูงกว่าปริญญาตรี จำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 9.50 ประสบการณ์การทำงาน ต่ำกว่า 5 ปีจำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 9.50 ประสบการณ์ 5 - 9 ปี จำนวน 73 คน คิดเป็นร้อยละ 38.40 ประสบการณ์ 10 ปี ขึ้นไป จำนวน 99 คน คิดเป็นร้อยละ 52.10

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารงานตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดร้อยเอ็ด ในแต่ละด้านและโดยรวม

ตารางที่ 4.2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการบริหารงานตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวม

การบริหารงานตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	ลำดับ
1. กลุ่มอำนวยการ	4.53	0.37	มากที่สุด	1
2. กลุ่มการจัดการศึกษานอกระบบและจัดการศึกษาตามอัธยาศัย	4.49	0.40	มาก	3
3. กลุ่มภาคีเครือข่ายและกิจการพิเศษ	4.51	0.43	มากที่สุด	2
รวมเฉลี่ย	4.51	0.40	มากที่สุด	-

จากตารางที่ 4.2 พบว่า การบริหารงานตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.51$, S.D. = 0.40) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับจากด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากไปน้อย ได้แก่ กลุ่มอำนวยการ ($\bar{X} = 4.53$, S.D. = 0.37) กลุ่มภาคีเครือข่ายและกิจการพิเศษ ($\bar{X} = 4.51$, S.D. = 0.43) และกลุ่มการจัดการศึกษานอกระบบและจัดการศึกษาตามอัธยาศัย ($\bar{X} = 4.49$, S.D. = 0.40) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.3 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการบริหารงานตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดร้อยเอ็ด กลุ่มอำนาจการ

กลุ่มอำนาจการ	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	ลำดับ
1. ผู้บริหารมีการวางแผนอัตรากำลังในสถานศึกษาอย่างเหมาะสมและเพียงพอกับภาระงาน	4.56	0.55	มากที่สุด	6
2. ผู้บริหารมีการพิจารณาเกี่ยวกับการเลื่อนเงินเดือนตามความรู้ความสามารถ โดยใช้หลักคุณธรรม	4.45	0.58	มาก	21
3. ผู้บริหารมีการส่งเสริมวินัย คุณธรรมและจริยธรรมสำหรับข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา อาทิ จัดโครงการพัฒนาบุคลากรเพื่อเสริมสร้างวินัยคุณธรรมและจริยธรรม	4.58	0.55	มากที่สุด	5
4. ผู้บริหารมีการจัดทำแผนงบประมาณโดยมุ่งผลสัมฤทธิ์ของงาน และประโยชน์ของสถานศึกษาและผู้เรียนเป็นสำคัญ	4.56	0.54	มากที่สุด	7
5. ผู้บริหารมีการอนุมัติงบประมาณโดยคำนึงถึงเหตุผลความจำเป็น และวัตถุประสงค์ของการใช้งบประมาณ	4.55	0.52	มากที่สุด	9
6. ผู้บริหารมีการเบิกจ่ายงบประมาณอย่างถูกต้อง และชัดเจน ตามระเบียบการใช้จ่ายงบประมาณ	4.59	0.59	มากที่สุด	1
7. ผู้บริหารมีการจัดทำระบบบัญชีให้เป็นปัจจุบัน ถูกต้องตามระเบียบ และสามารถตรวจสอบได้	4.58	0.59	มากที่สุด	4
8. ผู้บริหารมีการจัดระบบการเงินถูกต้องตามระเบียบ และสามารถตรวจสอบได้ อาทิ มีค่าแต่งตั้งเจ้าที่รับผิดชอบงานการเงิน เพื่อควบคุมการเบิกจ่ายทั้งเงินงบประมาณและเงินนอกงบประมาณ	4.59	0.52	มากที่สุด	2
9. ผู้บริหารจัดให้มีระบบเกี่ยวกับพัสดุ ให้ถูกต้องตามระเบียบ เพื่อเอื้อต่อการบริหารและการเรียนการสอน อาทิ การมีค่าแต่งตั้งเจ้าที่รับผิดชอบงานพัสดุ มีสมุดทะเบียนคุมการรับ-จ่ายพัสดุ	4.53	0.54	มากที่สุด	13
10. ผู้บริหารจัดให้มีฐานข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับพัสดุที่ถูกต้องเป็นปัจจุบันและสามารถตรวจสอบได้	4.52	0.55	มากที่สุด	14

ตารางที่ 4.3 (ต่อ)

กลุ่มอำนาจการ	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	ลำดับ
11. ผู้บริหารจัดให้มีการดำเนินงานธุรการที่ถูกต้องตามระเบียบและเป็นปัจจุบัน	4.51	0.62	มากที่สุด	15
12. ผู้บริหารมอบหมายงานให้มีจัดทำกรลาทุกประเภทของครูและบุคลากรทางการศึกษา โดยมีหลักฐานการลาชัดเจน	4.48	0.57	มาก	20
13. ผู้บริหารมีการเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการอย่างต่อเนื่อง	4.54	0.53	มากที่สุด	10
14. ผู้บริหารมีการส่งเสริมและยกย่องเชิดชูเกียรติผู้ปฏิบัติหน้าที่และเกิดผลดีต่อสถานศึกษาและส่วนรวม	4.49	0.56	มาก	19
15. ผู้บริหารจัดให้มีการเรียนรู้นอกสถานที่ เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนอย่างมีคุณภาพ	4.53	0.57	มากที่สุด	12
16. ผู้บริหารมีการจัดระบบการเงินถูกต้องตามระเบียบและสามารถตรวจสอบได้ อาทิ มีค่าแต่งตั้งเจ้าที่รับผิดชอบงานการเงิน เพื่อควบคุมการเบิกจ่ายทั้งเงินงบประมาณและเงินนอกงบประมาณ	4.59	0.52	มากที่สุด	2
17. ผู้บริหารส่งเสริมให้ม้งานกิจกรรมพัฒนาคุณภาพผู้เรียน แนะนำเพื่อช่วยเหลือผู้เรียน ให้พัฒนาตนเองตามจุดมุ่งหมายของสถานศึกษา	4.56	0.50	มากที่สุด	8
18. ผู้บริหารส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาด้านคุณธรรม จริยธรรม อาทิ การจัดโครงการพัฒนาผู้เรียนเพื่อส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม อันดีงาม	4.51	0.56	มากที่สุด	17
19. ผู้บริหารมีการปรับปรุงพัฒนาและดูแลอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม ให้เหมาะสมเอื้อต่อการบริหารจัดการสถานศึกษา	4.51	0.58	มากที่สุด	16
20. ผู้บริหารมีการจัดทำสำมะโนผู้เรียนอย่างถูกต้องเป็นปัจจุบัน และต่อเนื่อง เพื่อพัฒนาสถานศึกษา	4.50	0.53	มาก	18
21. ผู้บริหารมีการวัดและประเมินผลผู้เรียนด้วยความถูกต้อง ตามระเบียบและเที่ยงธรรม	4.54	0.50	มากที่สุด	11

ตารางที่ 4.3 (ต่อ)

กลุ่มอำนาจการ	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	ลำดับ
22. ผู้บริหารมีการนิเทศ ติดตาม การปฏิบัติการสอนครู เพื่อพัฒนาการเรียนการสอน ให้มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล	4.59	0.50	มากที่สุด	3
รวมเฉลี่ย	4.53	0.55	มากที่สุด	

จากตารางที่ 4.3 พบว่า การบริหารงานตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษา ตามอัธยาศัย จังหวัดร้อยเอ็ด กลุ่มอำนาจการ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.53$, S.D. = 0.55) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ซึ่ง 5 อันดับแรก ได้แก่ ข้อที่ 6 ผู้บริหาร มีการเบิกจ่ายงบประมาณอย่างถูกต้อง และชัดเจน ตามระเบียบการใช้จ่ายงบประมาณ ($\bar{X} = 4.59$, S.D. = 0.59) ข้อที่ 8 ผู้บริหารมีการจัดระบบการเงิน ถูกต้องตามระเบียบ และสามารถตรวจสอบได้ อาทิ มีค่าแต่งตั้งเจ้าที่รับผิดชอบงานการเงิน เพื่อควบคุมการเบิกจ่ายทั้งเงินงบประมาณและเงินนอก งบประมาณ ($\bar{X} = 4.59$, S.D. = 0.52) ข้อที่ 21 ผู้บริหารมีการนิเทศ ติดตามการปฏิบัติการสอนครู เพื่อพัฒนาการเรียนการสอน ให้มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล ($\bar{X} = 4.59$, S.D. = 0.50) ข้อที่ 7 ผู้บริหารมีการจัดทำระบบบัญชีให้เป็นปัจจุบัน ถูกต้องตามระเบียบ และสามารถตรวจสอบได้ ($\bar{X} = 4.58$, S.D. = 0.59) ข้อที่ 3 ผู้บริหารมีการส่งเสริมวินัย คุณธรรมและจริยธรรมสำหรับข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษา อาทิ จัดโครงการพัฒนาบุคลากรเพื่อเสริมสร้างวินัยคุณธรรมและจริยธรรม ($\bar{X} = 4.58$, S.D. = 0.55) สำหรับข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อย 5 อันดับสุดท้าย ได้แก่ ข้อที่ 2 ผู้บริหารมีการ พิจารณาเกี่ยวกับการเลื่อนเงินเดือนตามความรู้ความสามารถ โดยใช้หลักคุณธรรม ($\bar{X} = 4.45$, S.D. = 0.58) ข้อที่ 12 ผู้บริหารมอบหมายงานให้มีจัดทำการลาทุกประเภทของครูและบุคลากรทางการศึกษา โดยมีหลักฐานการลาชัดเจน ($\bar{X} = 4.48$, S.D. = 0.57) ข้อที่ 14 ผู้บริหารมีการส่งเสริมและยกย่องเชิดชูเกียรติผู้ปฏิบัติหน้าที่ และเกิดผลดีต่อสถานศึกษาและส่วนรวม ($\bar{X} = 4.49$, S.D. = 0.56) ข้อที่ 19 ผู้บริหารมีการจัดทำ สำมะโนผู้เรียนอย่างถูกต้องเป็นปัจจุบัน และต่อเนื่องเพื่อพัฒนาสถานศึกษา ($\bar{X} = 4.50$, S.D. = 0.53) ข้อที่ 17 ผู้บริหารส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาด้านคุณธรรม จริยธรรม อาทิ การ จัดโครงการพัฒนาผู้เรียนเพื่อส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม อันดีงาม ($\bar{X} = 4.51$, S.D. = 0.56)

ตารางที่ 4.4 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการบริหารงานตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดร้อยเอ็ด กลุ่มการจัดการศึกษานอกระบบและจัดการศึกษาตามอัธยาศัย

กลุ่มการจัดการศึกษานอกระบบและจัดการศึกษาตามอัธยาศัย	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	ลำดับ
1. ผู้บริหารให้ความสำคัญกับการจัดการศึกษาอาชีพเพื่อการทำงานทำอย่างยั่งยืน	4.49	0.53	มาก	6
2. ผู้บริหารส่งเสริมการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตให้กับทุกกลุ่มเป้าหมาย และมุ่งเน้นมีทักษะการดำรงชีวิตมีความรู้ความสามารถในการบริหารจัดการชีวิตของตนเอง	4.47	0.57	มาก	7
3. ผู้บริหารส่งเสริมการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาสังคมและชุมชน โดยใช้หลักสูตรและการจัดกระบวนการเรียนรู้ แบบบูรณาการที่เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมายและบริบทของชุมชนในแต่ละพื้นที่	4.51	0.53	มากที่สุด	5
4. ผู้บริหารส่งเสริมการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงผ่านกระบวนการเรียนรู้ตลอดชีวิต อาทิ การจัดโครงการศึกษาดูงานการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงให้กับประชาชนเพื่อเสริมสร้างภูมิคุ้มกัน สามารถยืนหยัดอยู่ได้อย่างมั่นคง	4.54	0.57	มากที่สุด	1
5. ผู้บริหารส่งเสริมและสนับสนุนโดยการแนะแนวสถานประกอบการ เพื่อให้ผู้จบหลักสูตรสามารถนำความรู้ไปประกอบอาชีพ มีงานทำ มีรายได้ ต่อยอดอาชีพเดิม	4.53	0.54	มากที่สุด	2
6. ผู้บริหารส่งเสริมให้มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านและทักษะการเรียนรู้อย่างหลากหลาย เพื่อปลูกฝังนิสัยรักการอ่าน	4.47	0.56	มาก	8
7. ผู้บริหารมีการนำสื่อและนวัตกรรมมาใช้ในการจัดกิจกรรมห้องสมุด	4.47	0.56	มาก	8

ตารางที่ 4.4 (ต่อ)

กลุ่มการจัดการศึกษานอกระบบและจัดการศึกษาตามอัธยาศัย	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	ลำดับ
8. ผู้บริหารส่งเสริมให้มีการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในระดับตำบล เพื่อถ่ายทอดองค์ความรู้ในชุมชนอย่างทั่วถึง	4.53	0.51	มากที่สุด	4
9. ผู้บริหารจัดอบรม สัมมนา เพื่อส่งเสริมให้มีการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาตามความต้องการของผู้เรียน	4.47	0.52	มาก	11
10. ผู้บริหารจัดอบรม สัมมนา เพื่อส่งเสริมและพัฒนาบุคลากรดำเนินงานวิจัยและพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา	4.47	0.55	มาก	9
11. ผู้บริหารจัดอบรม สัมมนา เพื่อส่งเสริมให้มีการพัฒนาและจัดทำสื่อวัตกรรมการ และเทคโนโลยีทางการศึกษา	4.47	0.53	มาก	10
12. ผู้บริหารมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี ช่วยเหลือเกื้อกูล และมีความเมตตาอารี ต่อบุคลากรในสถานศึกษา	4.53	0.52	มากที่สุด	3
รวม	4.49	0.54	มาก	-

จากตารางที่ 4.4 พบว่า การบริหารงานตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดร้อยเอ็ด กลุ่มการจัดการศึกษานอกระบบและจัดการศึกษาตามอัธยาศัย โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.49$, S.D. = 0.54) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ซึ่ง 5 อันดับแรก ได้แก่ ข้อที่ 4 ผู้บริหารส่งเสริมการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงผ่านกระบวนการเรียนรู้ตลอดชีวิต อาทิ การจัดโครงการศึกษาดูงานการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ให้กับประชาชน เพื่อเสริมสร้างภูมิคุ้มกัน สามารถยืนหยัดอยู่ได้อย่างมั่นคง ($\bar{X} = 4.54$, S.D. = 0.57) ข้อที่ 5 ผู้บริหารส่งเสริมและสนับสนุนโดยการแนะแนวสถานประกอบการ เพื่อให้ผู้จบหลักสูตรสามารถนำความรู้ไปประกอบอาชีพ มีงานทำ มีรายได้ ต่อยอดอาชีพเดิม ($\bar{X} = 4.53$, S.D. = 0.54) ข้อที่ 12 ผู้บริหารมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี ช่วยเหลือเกื้อกูล และมีความเมตตาอารี ต่อบุคลากรในสถานศึกษา ($\bar{X} = 4.53$, S.D. = 0.52) ข้อที่ 8 ผู้บริหาร ส่งเสริมให้มีการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในระดับตำบล เพื่อถ่ายทอดองค์ความรู้ในชุมชนอย่างทั่วถึง ($\bar{X} = 4.53$, S.D. = 0.51) ข้อที่ 3 ผู้บริหารส่งเสริมการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาสังคมและชุมชน โดยใช้หลักสูตรและการจัดกระบวนการเรียนรู้แบบบูรณาการที่เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย และบริบทของชุมชนในแต่ละพื้นที่ ($\bar{X} = 4.51$, S.D. = 0.53) สำหรับข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อย 5 อันดับสุดท้าย ได้แก่ ข้อที่ 9 ผู้บริหารจัดอบรม สัมมนาเพื่อส่งเสริม

ให้มีการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาตามความต้องการ ของผู้เรียน ($\bar{X} = 4.47$, S.D. = 0.52) ข้อ
ที่ 11 ผู้บริหารจัดอบรม สัมมนา เพื่อส่งเสริมให้มีการ พัฒนาและจัดทำสื่อวัตกรรมการ และเทคโนโลยีทาง
การศึกษา ($\bar{X} = 4.47$, S.D. = 0.53) ข้อที่ 10 ผู้บริหารจัดอบรม สัมมนา เพื่อส่งเสริมและพัฒนาบุคลากร
ด้านงานวิจัยและพัฒนาคุณภาพการจัด การศึกษา ($\bar{X} = 4.47$, S.D. = 0.55) ข้อที่ 6 ผู้บริหารส่งเสริม
ให้มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน และทักษะการเรียนรู้อย่างหลากหลายเพื่อปลูกฝังนิสัยรักการ
อ่าน ($\bar{X} = 4.47$, S.D. = 0.56) ข้อที่ 7 ผู้บริหารมีการนำสื่อและนวัตกรรมมาใช้ในการจัดกิจกรรมห้อง
สมุด ($\bar{X} = 4.47$, S.D. = 0.56)

ตารางที่ 4.5 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการบริหารงานตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดร้อยเอ็ด กลุ่มภาคีเครือข่ายและกิจการพิเศษ

กลุ่มภาคีเครือข่ายและกิจการพิเศษ	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	ลำดับ
1. ผู้บริหารมีการประสานงานและพัฒนาเครือข่ายการศึกษาทั้งภายในองค์กร และหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง	4.49	0.51	มาก	10
2. ผู้บริหารมีการสร้างเครือข่ายส่งเสริม การอ่าน และมีการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการอ่านอย่างหลากหลาย	4.49	0.58	มาก	7
3. ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริม สนับสนุนและประสานการจัดการศึกษาของบุคคล ชุมชน องค์กรหน่วยงาน และสถาบันสังคมอื่นที่จัดการศึกษา	4.50	0.52	มาก	6
4. ผู้บริหารมุ่งเน้นให้ชุมชนและภาคีเครือข่ายทุกภาคส่วน ร่วมส่งเสริม และสนับสนุนการดำเนินงานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย รวมทั้งการขับเคลื่อนกิจกรรมการเรียนรู้ของชุมชน	4.49	0.56	มาก	9
5. ผู้บริหารส่งเสริมให้คณะกรรมการสถานศึกษา มีส่วนร่วมในการบริหารการดำเนินงานตามบทบาทภารกิจของ กศน. อย่างมีประสิทธิภาพ	4.49	0.57	มาก	8
6. ผู้บริหารส่งเสริมให้มีกิจกรรมร่วมกับภาคีเครือข่ายเพื่อเสริมสร้างสัมพันธภาพและเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานร่วมกันในรูปแบบ ที่หลากหลายอย่างต่อเนื่อง	4.52	0.59	มากที่สุด	5
7. ผู้บริหารส่งเสริมงานด้านการจัดกิจกรรมประจำปีในชุมชนร่วมกับภาคีเครือข่าย	4.53	0.55	มากที่สุด	4
8. ผู้บริหารส่งเสริมงานสร้างเสริมคุณธรรม จริยธรรม และวัฒนธรรมในสถานศึกษา ร่วมกับภาคีเครือข่าย	4.56	0.58	มากที่สุด	2
9. ผู้บริหารส่งเสริมงานตามโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริร่วมกับภาคีเครือข่าย	4.55	0.53	มากที่สุด	3
10. ผู้บริหารส่งเสริมงานกิจกรรมลูกเสือและยุวกาชาดร่วมกับภาคีเครือข่าย	4.57	0.54	มากที่สุด	1
รวม	4.51	0.55	มากที่สุด	-

จากตารางที่ 4.5 พบว่า การบริหารงานตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดร้อยเอ็ด กลุ่มภาคีเครือข่ายและกิจการพิเศษ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.51$, S.D. = 0.55) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ซึ่ง 5 อันดับแรก ได้แก่ ข้อที่ 10 ผู้บริหารส่งเสริมงานกิจกรรมลูกเสือและยุวกาชาด ร่วมกับภาคีเครือข่าย ($\bar{X} = 4.57$, S.D. = 0.54) ข้อที่ 8 ผู้บริหารส่งเสริมงานสร้างเสริมคุณธรรม จริยธรรม และวัฒนธรรมในสถานศึกษา ร่วมกับภาคีเครือข่าย ($\bar{X} = 4.56$, S.D. = 0.58) ข้อที่ 9 ผู้บริหารส่งเสริมงานตามโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ร่วมกับภาคีเครือข่าย ($\bar{X} = 4.55$, S.D. = 0.53) ข้อที่ 7 ผู้บริหารส่งเสริมงานด้านการจัดกิจกรรมประชาธิปไตยในชุมชนร่วมกับภาคีเครือข่าย ($\bar{X} = 4.53$, S.D. = 0.55) ข้อที่ 6 ผู้บริหารส่งเสริมให้มีกิจกรรมร่วมกับภาคีเครือข่าย เพื่อเสริมสร้างสัมพันธภาพและเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานร่วมกันในรูปแบบที่หลากหลายอย่างต่อเนื่อง ($\bar{X} = 4.52$, S.D. = 0.59) สำหรับข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อย 5 อันดับสุดท้าย ได้แก่ ข้อที่ 1 ผู้บริหารมีการประสานงานและพัฒนาเครือข่ายการศึกษาทั้งภายในองค์กร ($\bar{X} = 4.49$, S.D. = 0.51) ข้อที่ 4 ผู้บริหารมุ่งเน้นให้ชุมชนและภาคีเครือข่ายทุกภาคส่วน ร่วมส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินงานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย รวมทั้งการขับเคลื่อนกิจกรรมการเรียนรู้ของชุมชน ($\bar{X} = 4.49$, S.D. = 0.56) ข้อที่ 5 ผู้บริหารส่งเสริมให้คณะกรรมการสถานศึกษา มีส่วนร่วมในการบริหารการดำเนินงานตามบทบาทภารกิจของ กศน. อย่างมีประสิทธิภาพ ($\bar{X} = 4.49$, S.D. = 0.57) ข้อที่ 2 ผู้บริหารมีการสร้างเครือข่ายส่งเสริมการอ่าน และมีการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการอ่านอย่างหลากหลาย ($\bar{X} = 4.49$, S.D. = 0.58) ข้อที่ 3 ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมสนับสนุนและประสานการจัดการศึกษาของบุคคล ชุมชน องค์กรหน่วยงานและสถาบันสังคมอื่นที่จัดการศึกษา ($\bar{X} = 4.50$, S.D. = 0.52)

ตอนที่ 3 การวิเคราะห์เปรียบเทียบการบริหารงานตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกตามเพศ และระดับการศึกษา

ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบการบริหารงานตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกตามเพศ และระดับการศึกษา ปรากฏดังตารางที่ 4.6 และตารางที่ 4.7

ตารางที่ 4.6 ผลการเปรียบเทียบการบริหารงานตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกตามเพศ

การบริหารงานตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา	ชาย (n = 59)		หญิง (n = 131)		t	P - value
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
	1. กลุ่มอำนวยการ	4.56	0.34	4.52		
2. กลุ่มการจัดการศึกษานอกระบบและ จัดการศึกษาตามอัธยาศัย	4.48	0.39	4.50	0.41	-.280	.349
3. กลุ่มภาคีเครือข่ายและกิจการพิเศษ	4.51	0.40	4.52	0.44	-.094	.133
รวม	4.52	0.38	4.51	.41	.107	.234

จากตารางที่ 4.6 พบว่า ผลการเปรียบเทียบการบริหารงานตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกตามเพศ โดยรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.7 ผลการเปรียบเทียบการบริหารงานตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกตามระดับการศึกษา

การบริหารงานตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา	ปริญญาตรี (n = 172)		สูงกว่าปริญญาตรี (n = 18)		t	P - value
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1. กลุ่มอำนวยการ	4.54	0.37	4.49	0.31	.545	.194
2. กลุ่มการจัดการศึกษานอกระบบ และ จัดการศึกษาตามอัธยาศัย	4.49	0.41	4.48	0.34	.190	.170
3. กลุ่มภาคีเครือข่ายและกิจการพิเศษ	4.50	0.44	4.63	0.29	-1.627	.069
รวม	4.51	0.41	4.53	.31	-.300	.187

จากตารางที่ 4.7 พบว่า ผลการเปรียบเทียบการบริหารงานตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกตามระดับการศึกษา โดยรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน

ตอนที่ 4 ผลวิเคราะห์เปรียบเทียบการบริหารงานตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกตามอายุ และประสบการณ์ทำงาน

ตารางที่ 4.8 ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการบริหารงานตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกตามอายุ

การบริหารงานตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา	ต่ำกว่า 30 ปี		30 - 40 ปี		41 ปี ขึ้นไป	
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
1. กลุ่มอำนวยการ	4.41	0.36	4.52	0.35	4.56	0.38
2. กลุ่มการจัดการศึกษานอกระบบ และ จัดการศึกษาตามอัธยาศัย	4.34	0.39	4.44	0.38	4.55	0.41
3. กลุ่มภาคีเครือข่ายและกิจการพิเศษ	4.47	0.36	4.48	0.42	4.45	0.44
รวม	4.41	0.37	4.48	0.38	4.55	0.41

จากตารางที่ 4.8 การบริหารงานตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกตามอายุ พบว่า อายุต่ำกว่า 30 ปี โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.41$, S.D. = 0.37) เมื่อเรียงลำดับด้านที่มีค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ กลุ่มภาคีเครือข่ายและกิจการพิเศษ ($\bar{X} = 4.47$, S.D. = 0.36) กลุ่มอำนวยการ ($\bar{X} = 4.41$, S.D. = 0.36) และกลุ่มการจัดการศึกษานอกระบบและจัดการศึกษาตามอัธยาศัย ($\bar{X} = 4.34$, S.D. = 0.39) ตามลำดับ สำหรับอายุ 30 - 40 ปี โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.48$, S.D. = 0.38) เมื่อเรียงลำดับด้านที่มีค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ กลุ่มอำนวยการ ($\bar{X} = 4.52$, S.D. = 0.35) กลุ่มภาคีเครือข่ายและกิจการพิเศษ ($\bar{X} = 4.48$, S.D. = 0.42) และกลุ่มการจัดการศึกษานอกระบบและจัดการศึกษาตามอัธยาศัย ($\bar{X} = 4.44$, S.D. = 0.38) ตามลำดับ ส่วนอายุ 41 ปี ขึ้นไป โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.55$, S.D. = 0.41) เมื่อเรียงลำดับด้านที่มีค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ กลุ่มอำนวยการ ($\bar{X} = 4.56$, S.D. = 0.38) กลุ่มการจัดการศึกษานอกระบบและจัดการศึกษาตามอัธยาศัย ($\bar{X} = 4.55$, S.D. = 0.41) และกลุ่มภาคีเครือข่ายและกิจการพิเศษ ($\bar{X} = 4.45$, S.D. = 0.44) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.9 การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวของการบริหารงานตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกตามอายุ

การบริหารงานตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	P - value
1. กลุ่มอำนวยการ	ระหว่างกลุ่ม	15.466	27	.573	.994	.480
	ภายในกลุ่ม	93.376	162	.576		
	รวม	108.842	189			
2. กลุ่มการจัดการศึกษานอกระบบ และจัดการศึกษาตามอัธยาศัย	ระหว่างกลุ่ม	11.890	16	.743	1.326	.186
	ภายในกลุ่ม	96.952	173	.560		
	รวม	108.842	189			
3. กลุ่มภาคีเครือข่ายและกิจการพิเศษ	ระหว่างกลุ่ม	12.136	16	.758	1.357	.169
	ภายในกลุ่ม	96.706	173	.559		
	รวม	108.842	189			

จากตารางที่ 4.9 พบว่า ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวของการบริหารงานตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกตามอายุ โดยรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.10 ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการบริหารงานตามหลักพรหมวิหาร 4 ของบริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกตามประสบการณ์ทำงาน

การบริหารงานตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา	ต่ำกว่า 5 ปี		5 - 9 ปี		10 ปี ขึ้นไป	
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
1. กลุ่มอำนวยการ	4.39	0.33	4.50	0.36	4.58	0.37
2. กลุ่มการจัดการศึกษานอกระบบและ จัดการศึกษาตามอัธยาศัย	4.38	0.35	4.42	0.40	4.57	0.40
3. กลุ่มภาคีเครือข่ายและกิจการพิเศษ	4.45	0.33	4.42	0.46	4.59	0.40
รวม	4.41	0.34	4.45	0.40	4.58	0.39

จากตารางที่ 4.10 การบริหารงานตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกตามประสบการณ์ทำงาน พบว่า ประสบการณ์ทำงาน ต่ำกว่า 5 ปี โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.41$, S.D. = 0.34) เมื่อเรียงลำดับด้านที่มีค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ กลุ่มภาคีเครือข่าย และกิจการพิเศษ ($\bar{X} = 4.45$, S.D. = 0.33) กลุ่มอำนวยการ ($\bar{X} = 4.39$, S.D. = 0.33) และกลุ่มการจัดการศึกษานอกระบบและจัดการศึกษาตามอัธยาศัย ($\bar{X} = 4.38$, S.D. = 0.35) ตามลำดับ สำหรับประสบการณ์ทำงาน 5 - 9 ปี โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.45$, S.D. = 0.40) เมื่อเรียงลำดับด้านที่มีค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ กลุ่มอำนวยการ ($\bar{X} = 4.50$, S.D. = 0.36) กลุ่มภาคีเครือข่ายและกิจการพิเศษ ($\bar{X} = 4.42$, S.D. = 0.46) และกลุ่มการจัดการศึกษานอกระบบและจัดการศึกษาตามอัธยาศัย ($\bar{X} = 4.42$, S.D. = 0.40) ตามลำดับ ส่วนประสบการณ์ทำงาน 10 ปี ขึ้นไป โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.58$, S.D. = 0.39) เมื่อเรียงลำดับด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย ได้แก่ กลุ่มภาคีเครือข่ายและกิจการพิเศษ ($\bar{X} = 4.59$, S.D. = 0.40) กลุ่มอำนวยการ ($\bar{X} = 4.58$, S.D. = 0.37) และกลุ่มการจัดการศึกษานอกระบบและจัดการศึกษาตามอัธยาศัย ($\bar{X} = 4.57$, S.D. = 0.40) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.11 การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวของการบริหารงานตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกตามประสบการณ์ทำงาน

การบริหารงานตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	P – value
1. กลุ่มอำนวยการ	ระหว่างกลุ่ม	17.293	27	.640	1.198	.243
	ภายในกลุ่ม	86.581	162	.534		
	รวม	103.874	189			
2. กลุ่มการจัดการศึกษานอกระบบ และจัดการศึกษาตามอัธยาศัย	ระหว่างกลุ่ม	8.284	16	.581	.937	.528
	ภายในกลุ่ม	95.589	173	.553		
	รวม	103.874	189			
3. กลุ่มภาคีเครือข่ายและกิจการพิเศษ	ระหว่างกลุ่ม	9.518	16	.595	1.091	.367
	ภายในกลุ่ม	94.356	173	.545		
	รวม	103.874	189			

จากตารางที่ 4.11 พบว่า ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวของการบริหารงานตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกตามประสบการณ์ทำงาน โดยรวมและรายด้าน ไม่แตกต่าง

ตอนที่ 5 ผลการวิเคราะห์ข้อเสนอแนะในการบริหารงานตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดร้อยเอ็ด

ผลการวิเคราะห์ปัญหาและข้อเสนอแนะจากแบบสอบถามปลายเปิดเกี่ยวกับการบริหารงานตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดร้อยเอ็ด ผู้ตอบแบบสอบถามได้เพิ่มเติมปัญหาของข้อเสนอแนะดังกล่าว ผู้วิจัยได้วิเคราะห์เนื้อหาปรากฏผล ดังต่อไปนี้

1. กลุ่มอำนวยการ ผู้บริหารสถานศึกษาควรจัดระบบการทำงานโดยการจัดกิจกรรมให้บุคลากรในสังกัดได้รับผิดชอบอย่างเหมาะสมกับเนื้องาน มีการมอบหมายงานในหน้าที่ให้บุคลากรอย่างชัดเจน ตามความถนัดและความสามารถ มีการประชาสัมพันธ์การจัดกิจกรรมให้ประชาชนกลุ่มเป้าหมายหรือผู้รับบริการรู้ถึงความเคลื่อนไหวในการจัดกิจกรรมทุกครั้ง มีการกระตุ้นให้บุคลากรแข่งขันกันทำงาน และทำงานเป็นทีมด้วยการให้กำลังใจให้รางวัลหรือประกาศเกียรติคุณด้านต่าง ๆ รวมทั้งสร้างความมั่นคงให้บุคลากรเช่นทำสัญญาจ้างระยะยาวเท่าที่จะทำได้ จัดให้ได้รับเงินเดือนค่าจ้างค่าตอบแทนที่สอดคล้องกับภาวะเศรษฐกิจเท่าที่จะทำได้ ส่งเสริมสนับสนุนให้บุคลากรได้ปรับเปลี่ยนตำแหน่งที่สูงขึ้น

2. กลุ่มการจัดการศึกษานอกระบบและจัดการศึกษาตามอัธยาศัย การจัดทำหลักสูตรในการจัดกระบวนการจัดการเรียนการสอนควรมีมาตรฐานเดียวกัน มีวิชาเลือกที่ตรงตามบริบทของสถานศึกษาและตรงตามความต้องการของผู้เรียน การจัดหาสื่อให้เพียงพอต่อการดำเนินงาน โดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศที่ทันสมัย ควรสำรวจความต้องการของประชาชนในเรื่องที่จะเรียน และวางแผนจัดกิจกรรมให้ตรงตามความต้องการ เช่นจัดทำแผนการเรียนรู้แบบบูรณาการให้สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้ หรือการส่งเสริมอาชีพที่สามารถนำไปประกอบอาชีพได้จริง ควรมีการรวบรวมข้อมูลสารสนเทศภูมิปัญญา แหล่งเรียนรู้ด้านเศรษฐกิจพอเพียงและเกษตรทฤษฎีใหม่ในชุมชน และจัดทำเป็นทำเนียบในรูปแบบเอกสาร ไฟล์ข้อมูล ให้นักศึกษา ประชาชนสืบค้นได้ อย่างสะดวก รวดเร็ว

3. กลุ่มภาคีเครือข่ายและกิจการพิเศษ การจัดกิจกรรมในพื้นที่ต้องมีการประสานงาน และร่วมประชุมปรึกษาร่วมกับภาคีเครือข่าย เพื่อให้ภาคีเครือข่ายมีความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ และภารกิจเกี่ยวกับการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ซึ่งจะทำให้การกิจกรรมในพื้นที่สอดคล้องกัน ควรส่งเสริมสนับสนุนพัฒนาระบบฐานข้อมูลภาคีเครือข่าย มีการจัดทำฐานข้อมูลให้มีความถูกต้องและทันสมัย

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง การบริหารงานตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดร้อยเอ็ด ผู้วิจัยได้ดำเนินการ ดังนี้

- 5.1 สรุปผล
- 5.2 อภิปรายผล
- 5.3 ข้อเสนอแนะ

5.1 สรุปผล

การบริหารงานตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดร้อยเอ็ด ผู้วิจัยได้สรุปผลการวิเคราะห์ดังนี้

1. การบริหารงานตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เรียงลำดับจากด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย ได้แก่ กลุ่มอำนาจการ กลุ่มภาคีเครือข่ายและกิจการพิเศษ และกลุ่มการจัดการศึกษานอกระบบและจัดการศึกษาตามอัธยาศัย ตามลำดับ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ปรากฏดังนี้

1.1 กลุ่มอำนาจการ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมาก ไปหาน้อย ซึ่ง 5 อันดับแรก ได้แก่ ข้อที่ 6 ผู้บริหารมีการเบิกจ่ายงบประมาณอย่างถูกต้องและชัดเจน ตามระเบียบการใช้จ่ายงบประมาณ ข้อที่ 8 ผู้บริหารมีการจัดระบบการเงินถูกต้องตามระเบียบ และสามารถตรวจสอบได้ อาทิ มีค่าแต่งตั้งเจ้าหน้าที่รับผิดชอบงานการเงิน เพื่อควบคุมการเบิกจ่ายทั้งเงินงบประมาณและเงินนอกงบประมาณ ข้อที่ 21 ผู้บริหารมีการนิเทศติดตามการปฏิบัติการสอนครู เพื่อพัฒนาการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล ข้อที่ 7 ผู้บริหารมีการจัดทำระบบบัญชีให้เป็นปัจจุบันถูกต้องตามระเบียบ และสามารถตรวจสอบได้ ข้อที่ 3 ผู้บริหารมีการส่งเสริมวินัยคุณธรรมและจริยธรรมสำหรับข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา อาทิ จัดโครงการพัฒนาบุคลากรเพื่อเสริมสร้างวินัยคุณธรรมและจริยธรรม สำหรับข้อที่มีค่าน้อย 5 อันดับสุดท้าย ได้แก่ ข้อที่ 2 ผู้บริหารมีการพิจารณาเกี่ยวกับการเลื่อนเงินเดือนตามความรู้ความสามารถ โดยใช้หลักคุณธรรม ข้อที่ 12 ผู้บริหารมอบหมายงานให้มีจัดทำกรลาทุกประเภทของครูและบุคลากรทาง

การศึกษาโดยมีหลักฐานการลาชัดเจน ข้อที่ 14 ผู้บริหารมีการส่งเสริมและยกย่องเชิดชูเกียรติ ผู้ปฏิบัติหน้าที่ และเกิดผลดีต่อสถานศึกษาและส่วนรวม ข้อที่ 19 ผู้บริหารมีการจัดทำสำมะโนผู้เรียนอย่างถูกต้องเป็นปัจจุบันและต่อเนื่องเพื่อพัฒนาสถานศึกษา และข้อที่ 17 ผู้บริหารส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนา ด้านคุณธรรม จริยธรรม อาทิ การจัดโครงการพัฒนาผู้เรียนเพื่อส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม อันดั่งมา

1.2 กลุ่มภาคีเครือข่ายและกิจการพิเศษ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ซึ่ง 5 อันดับแรก ได้แก่ ข้อที่ 10 ผู้บริหารส่งเสริมงานกิจกรรมลูกเสือ และยุวกาชาดร่วมกับภาคีเครือข่าย ข้อที่ 8 ผู้บริหารส่งเสริมงานสร้างเสริมคุณธรรม จริยธรรม และวัฒนธรรมในสถานศึกษาร่วมกับภาคีเครือข่าย ข้อที่ 9 ผู้บริหารส่งเสริมงานตามโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริร่วมกับภาคีเครือข่าย ข้อที่ 7 ผู้บริหารส่งเสริมงานด้านการจัดกิจกรรมประชาธิปไตย ในชุมชนร่วมกับภาคีเครือข่าย ข้อที่ 6 ผู้บริหารส่งเสริมให้มีกิจกรรมร่วมกับภาคีเครือข่ายเพื่อเสริมสร้างสัมพันธภาพและเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานร่วมกันในรูปแบบที่หลากหลายอย่างต่อเนื่อง สำหรับข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อย 5 อันดับสุดท้าย ได้แก่ ข้อที่ 1 ผู้บริหารมีการประสานงานและพัฒนาเครือข่ายการศึกษาทั้งภายในองค์กร ข้อที่ 4 ผู้บริหารมุ่งเน้นให้ชุมชนและภาคีเครือข่ายทุกภาคส่วนร่วมส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินงานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย รวมทั้งการขับเคลื่อนกิจกรรมการเรียนรู้ของชุมชน ข้อที่ 5 ผู้บริหารส่งเสริมให้คณะกรรมการสถานศึกษามีส่วนร่วมในการบริหารการดำเนินงานตามบทบาทภารกิจของ กศน.อย่างมีประสิทธิภาพ ข้อที่ 2 ผู้บริหารมีการสร้างเครือข่ายส่งเสริมการอ่าน และมีการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการอ่านอย่างหลากหลาย และข้อที่ 3 ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมสนับสนุนและประสานการจัดการศึกษาของบุคคลชุมชนขององค์กร หน่วยงานและสถาบันสังคมอื่นที่จัดการศึกษา

1.3 กลุ่มการจัดการศึกษานอกระบบและจัดการศึกษาตามอัธยาศัย โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ซึ่ง 5 อันดับแรก ได้แก่ ข้อที่ 4 ผู้บริหารส่งเสริมการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงผ่านกระบวนการเรียนรู้ตลอดชีวิต อาทิ การจัดโครงการศึกษาดูงานการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงให้กับประชาชน เพื่อเสริมสร้างภูมิคุ้มกัน สามารถยืนหยัดอยู่ได้อย่างมั่นคง ข้อที่ 5 ผู้บริหารส่งเสริมและสนับสนุนโดยการแนะแนวสถานประกอบการเพื่อให้ผู้จบหลักสูตรสามารถนำความรู้ไปประกอบอาชีพ มีงานทำ มีรายได้ ต่อยอดอาชีพเดิม ข้อที่ 12 ผู้บริหารมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี ช่วยเหลือเกื้อกูลและมีความเมตตาอารีต่อบุคลากรในสถานศึกษา ข้อที่ 8 ผู้บริหารส่งเสริมให้มีการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในระดับตำบล เพื่อถ่ายทอดองค์ความรู้ในชุมชนอย่างทั่วถึง ข้อที่ 3 ผู้บริหารส่งเสริมการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาสังคมและชุมชน โดยใช้หลักสูตรและการจัดกระบวนการเรียนรู้แบบบูรณาการที่เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมายและบริบทของชุมชนในแต่ละพื้นที่ สำหรับข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อย 5 อันดับสุดท้าย ได้แก่ ข้อที่ 9 ผู้บริหารจัดอบรม สัมมนา เพื่อส่งเสริมให้มีการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาตามความต้องการของ

ผู้เรียน ข้อที่ 11 ผู้บริหารจัดอบรม สัมมนา เพื่อส่งเสริมให้มีการพัฒนาและจัดทำสื่อวัตกรรมการ และเทคโนโลยีทางการศึกษา ข้อที่ 10 ผู้บริหารจัดอบรม สัมมนา เพื่อส่งเสริมและพัฒนาบุคลากรด้านงานวิจัยและพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา ข้อที่ 6 ผู้บริหารส่งเสริมให้มีการจัดกิจกรรมส่งเสริม การอ่าน และทักษะการเรียนรู้อย่างหลากหลายเพื่อปลูกฝังนิสัยรักการอ่าน และข้อที่ 7 ผู้บริหาร มีการนำสื่อและนวัตกรรมมาใช้ในการจัดกิจกรรมห้องสมุด

2. ผลการเปรียบเทียบการบริหารงานตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา และประสบการณ์ทำงาน โดยรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน

3. ผลการวิเคราะห์ปัญหาและข้อเสนอแนะจากแบบสอบถามปลายเปิดเกี่ยวกับการบริหารงานตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดร้อยเอ็ด ผู้ตอบแบบสอบถามได้เพิ่มเติมปัญหาของข้อเสนอแนะดังกล่าว ผู้วิจัยได้วิเคราะห์เนื้อหาปรากฏผล ดังต่อไปนี้

3.1 กลุ่มอำนวยการ ผู้บริหารควรจัดระบบการทำงานโดยการจัดกิจกรรมให้บุคลากรในสังกัดได้รับผิดชอบอย่างเหมาะสมกับเนื้องาน มีการมอบหมายงานในหน้าที่ให้บุคลากรอย่างชัดเจน ตามความถนัดและความสามารถ มีการประชาสัมพันธ์การจัดกิจกรรมให้ประชาชนกลุ่มเป้าหมายหรือผู้รับบริการ รู้ถึงความเคลื่อนไหวในการจัดกิจกรรมทุกครั้ง มีการกระตุ้นให้บุคลากรแข่งขันกันทำงาน และทำงานเป็นทีมด้วยการให้กำลังใจให้รางวัลหรือประกาศเกียรติคุณด้านต่าง ๆ รวมทั้งสร้างความมั่นคงให้บุคลากรเช่นทำสัญญาจ้างระยะยาวเท่าที่จะทำได้ จัดให้ได้รับเงินเดือนค่าจ้างค่าตอบแทนที่สอดคล้องกับภาวะเศรษฐกิจเท่าที่จะทำได้ ส่งเสริมสนับสนุนให้บุคลากรได้ปรับเปลี่ยนตำแหน่งที่สูงขึ้น

3.2 กลุ่มการจัดการศึกษานอกระบบและจัดการศึกษาตามอัธยาศัย การใช้หลักสูตรในการจัดกระบวนการจัดการเรียนการสอนควรมีมาตรฐานเดียวกัน มีวิชาเลือกที่ตรงตามบริบทของสถานศึกษาและตรงตามความต้องการของผู้เรียน การจัดหาสื่อให้เพียงพอต่อการดำเนินงานโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศที่ทันสมัย ควรสำรวจความต้องการของประชาชนในเรื่องที่จะเรียน และวางแผนจัดกิจกรรมให้ตรงตามความต้องการ เช่นจัดทำแผนการเรียนรู้แบบบูรณาการให้สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้ หรือการส่งเสริมอาชีพที่สามารถนำไปประกอบอาชีพได้จริง ควรมีการรวบรวมข้อมูลสารสนเทศภูมิปัญญา แหล่งเรียนรู้ด้านเศรษฐกิจพอเพียงและเกษตรทฤษฎีใหม่ในชุมชน และจัดทำเป็นทำเนียบในรูปแบบเอกสาร ไฟล์ข้อมูล ให้นักศึกษา ประชาชนสืบค้นได้อย่างสะดวก รวดเร็ว

3.3 กลุ่มภาคีเครือข่ายและกิจการพิเศษ การจัดกิจกรรมในพื้นที่ต้องมีการประสานงานและร่วมประชุมปรึกษาหารือกับภาคีเครือข่าย เพื่อให้ภาคีเครือข่ายมีความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่และภารกิจเกี่ยวกับการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ซึ่งจะทำให้การกิจกรรมใน

พื้นที่สอดคล้องกัน ควรส่งเสริมสนับสนุนพัฒนาระบบฐานข้อมูลภาคีเครือข่าย มีการจัดทำฐานข้อมูลให้มีความถูกต้องและทันสมัย

5.2 อภิปรายผลการวิจัย

จากการสรุปผลการวิจัย เรื่องการบริหารงานตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดร้อยเอ็ด ทั้ง 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มอำนวยการ กลุ่มการจัดการศึกษานอกระบบและจัดการศึกษาตามอัธยาศัย และกลุ่มภาคีเครือข่ายและกิจการพิเศษ ผู้วิจัยเห็นผลการวิจัยบางประเด็นที่น่าสนใจและนำมาอภิปรายผลเพิ่มตามประเด็นต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1. การวิเคราะห์ความคิดเห็นของครูผู้สอนที่มีต่อการบริหารงานตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ที่เป็นเช่นนี้อภิปรายได้ว่าผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดร้อยเอ็ด ได้นำกระบวนการบริหารที่ตรงกับหลักพรหมวิหาร 4 มาใช้ในกระบวนการของผู้บริหารที่พึงประพฤติปฏิบัติ ซึ่งเกี่ยวข้องกับบุคลากรในสถานศึกษาร่วมใช้ทั้งความรู้ ทักษะและประสบการณ์ พร้อมทั้งดำเนินการ พัฒนาทักษะความรู้ความสามารถให้บุคลากรมีศักยภาพที่เหมาะสมในการปฏิบัติงาน มีคุณภาพชีวิต ที่ดีต่อการทำงาน ซึ่งมีการบริหารที่เป็นไปตามระเบียบของทางราชการ ทุกคนในสถานศึกษาให้ความสำคัญกับการบริหารงาน ยึดมั่นในระเบียบ หลักเกณฑ์การบังคับใช้ของงานอย่างเคร่งครัด ตรงตามมาตรฐานของการปฏิบัติงานอย่างชัดเจน ผู้บริหารได้ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี ให้ความ เป็นธรรม เป็นที่พึ่งด้านจิตใจ มีการบริหารสถานศึกษาที่ส่งเสริมการบริหารงานธุรการ งานบุคลากร การเบิกจ่ายพัสดุเป็นไปตามระเบียบของทางราชการ มีการใช้จ่ายงบประมาณให้เกิดประโยชน์สูงสุด โดยการกำหนดแผนปฏิบัติงานที่ชัดเจน กำหนดการใช้จ่ายเงินที่ประหยัด รัดกุม ไม่ผิดพลาด และโปร่งใส มีผู้รับผิดชอบ สามารถทำงานได้สำเร็จตามวัตถุประสงค์ได้อย่างมีคุณภาพ สำหรับงานการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีการบริหารโดยใช้วิธีการจัดการที่หลากหลายขึ้นอยู่กับความพร้อมและศักยภาพของผู้เรียน ทำให้เกิดการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ งานการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะด้านอาชีพ มีการสำรวจความต้องการของประชาชนในเรื่องการประกอบอาชีพ และส่งเสริมอาชีพให้สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน ในการจัดกิจกรรมในพื้นที่มีการประสานงาน ประชุมหารือร่วมกันกับเครือข่ายเพื่อจัดกิจกรรมให้สอดคล้องกัน มุ่งเน้นการเข้าชุมชนให้มาก และให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการวางแผนการจัดกิจกรรม สอดคล้องกับงานวิจัยของ บุญถม อินทรธา (2559) ที่ได้วิจัยเกี่ยวกับ การบริหารสถานศึกษาตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหาร ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดกลุ่มโรงเรียนหนองบัว จังหวัดนครสวรรค์ พบว่าผลการวิจัยในปฏิบัติอยู่ระดับมาก

กลุ่มงานที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือกลุ่มอำนวยการ ที่มีค่าแปลผลอยู่ในระดับมากที่สุด ที่เป็นเช่นนี้อภิปรายได้ว่า ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดร้อยเอ็ด บริหารสถานศึกษาอย่างเป็นระบบ มีการวางแผนการปฏิบัติงานตามยุทธศาสตร์การดำเนินงานของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดร้อยเอ็ด มีการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพและแผนปฏิบัติการประจำปี กำหนดบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบอย่างชัดเจน สามารถทำงานแทนกันได้ มีระบบบริหารการใช้จ่ายเงินงบประมาณในแผนงานและโครงการให้ประหยัด รัดกุม โปร่งใสไม่ผิดพลาด สามารถใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดให้เกิดประโยชน์คุ้มค่ามากที่สุด มีวัฒนธรรมการทำงานที่ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน แบ่งงานกันทำตามความถนัด ร่วมมือกันทุกขั้นตอน ให้โอกาสทุกคนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น มีการแข่งขันการทำงานที่รับผิดชอบให้สำเร็จตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่ตั้งไว้ด้วยความรวดเร็วและถูกต้อง มีความพร้อมเพรียงในการทำงาน ร่วมมือช่วยเหลือกัน เอื้อเฟื้อต่อกัน เห็นใจกัน อยู่กันแบบพี่น้อง และการอยู่ร่วมกันในองค์กรก็ให้เคารพนับถือซึ่งและกัน ผู้บริหารมีการปรับปรุงพัฒนาและดูแลอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อมให้เหมาะสมเอื้อต่อการบริหารจัดการสถานศึกษา สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระภิกษุพงษ์ จิตญาโณ (ปิตตาระโพธิ์) (2560, บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัย เรื่องการบริหารสถานศึกษาตามหลักพรหมวิหาร 4 ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 ผลการวิจัยพบว่าด้านการบริหารงานทั่วไปตามหลักพรหมวิหาร 4 อยู่ในระดับมาก

กลุ่มงานที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ กลุ่มการจัดการศึกษานอกระบบและจัดการศึกษาตามอัธยาศัย ที่มีค่าแปลผลอยู่ในระดับมาก ที่เป็นเช่นนี้อภิปรายได้ว่า ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดร้อยเอ็ด บริหารตามแนวทางของหลักพรหมวิหาร 4 โดยการส่งเสริม สนับสนุน การจัดการเรียนการสอนจัดตามบริบทของสถานศึกษาแต่ละพื้นที่ การมีหลักสูตรการเรียนการสอนที่ชัดเจนตรงตามความต้องการของผู้เรียน ทำให้การจัดการเรียนการสอนมีคุณภาพ ผู้บริหารให้ความสำคัญกับการจัดการศึกษาอาชีพเพื่อการมีงานทำอย่างยั่งยืน ส่งเสริมการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงผ่านกระบวนการเรียนรู้ตลอดชีวิต อาทิ การจัดโครงการศึกษาดูงานการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ให้กับประชาชน เพื่อเสริมสร้างภูมิคุ้มกัน สามารถยืนหยัดอยู่ได้อย่างมั่นคง ส่งเสริมให้มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านและทักษะการเรียนรู้อย่างหลากหลาย เพื่อปลูกฝังนิสัยรักการอ่าน ผู้บริหารเป็นผู้ที่กล้าตัดสินใจ วางตนเป็นผู้มีน้ำใจ เป็นกลาง มีความเที่ยงตรงในการทำงาน สร้างขวัญกำลังใจให้บุคลากรในสังกัด มีสวัสดิการที่เพียงพอ เพื่อที่จะได้เกิดกำลังใจในการทำงาน สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระอดิศักดิ์ สารโท (เดือนสั้นเทียะ) (2556, บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัย เรื่องการบริหารงานบุคคลตามหลักพรหมวิหาร 4 โรงเรียนประถมศึกษา อำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผลการวิจัยพบว่าด้านการพัฒนาบุคลากรและด้านการประเมินผลการปฏิบัติงาน อยู่ในระดับมาก

2. ผลการเปรียบเทียบความความคิดเห็นของครูผู้สอนต่อการบริหารงานตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดร้อยเอ็ด

2.1 ครูผู้สอนที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดร้อยเอ็ด ไม่แตกต่างกัน ที่เป็นเช่นนี้อธิบายได้ว่า ครูผู้สอนไม่ว่าจะเป็นเพศหญิงหรือเพศชาย ต่างมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดร้อยเอ็ด ไปในทางเดียวกัน ว่าผู้บริหารสถานศึกษามีแนวทางการบริหารงานตามหลักพรหมวิหาร 4 ซึ่งมีความอดทน ตัดสินใจรวดเร็ว มีความเชื่อมั่นในตนเอง มีปรับปรุงสภาพแวดล้อมให้ไปในทิศทางที่ดี มีเหตุผล มีความ ยุติธรรม มีคุณภาพ มีการตัดสินใจเหมาะสมกับสถานการณ์ มีความรู้ความสามารถที่จะให้คำแนะนำแก่ผู้ใต้บังคับบัญชาได้ ไม่ตำหนิผู้ใต้บังคับบัญชา ผู้บริหารสามารถสร้างทีมงานไม่เกี่ยงงาน ให้มีความ รับผิดชอบร่วมกัน มีความสามัคคี และทำงานไปในทิศทางเดียวกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ทิพยาพัศ คลังแสง (2556, บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การบริหารงานตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้อำนวยการสถานศึกษา ในโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครนครสวรรค์ ผลการเปรียบเทียบพนักงานครู เทศบาลที่มีเพศต่างกัน มีระดับความคิดเห็นต่อการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาตามหลัก พรหมวิหาร 4 ของโรงเรียน สังกัดเทศบาลนครนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์ ไม่แตกต่างกัน

2.2 ครูผู้สอนที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดร้อยเอ็ด ไม่แตกต่างกัน ที่เป็นเช่นนี้อธิบายได้ว่า อายุเป็นเพียงสัญลักษณ์ที่บ่งบอกให้ทราบว่าใครเกิดก่อนและใครเกิดหลังเท่านั้น ส่วนความคิดเห็นที่แตกต่างกัน ไม่ได้ขึ้นอยู่กับว่าผู้ที่มีอายุมากหรืออายุน้อย แต่ขึ้นอยู่กับความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา ดังนั้น ครูผู้สอนที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดร้อยเอ็ด ไม่แตกต่างกัน ซึ่งผลการวิจัยประเด็นนี้ ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ ดวงกลม กองช้าง (2559, บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การบริหารงานบุคคลตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา ในอำเภอท่าตะโก สังกัดสำนักเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 3 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อการบริหารงานบุคคลตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา ในอำเภอท่าตะโก สังกัดสำนักเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 3 แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติอยู่ที่ระดับ 0.5

2.3 ครูผู้สอนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการการบริหารงานตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดร้อยเอ็ด ไม่แตกต่างกัน ที่เป็นเช่นนี้อธิบายได้ว่า การทำงานของครูผู้สอนและบุคลากรในสถานศึกษาผู้บริหารได้มอบหมายงานตามความรู้ความสามารถ และมุ่งเน้นการทำงานเป็นทีม มีการให้บริการที่มีความเหมาะสมตามบริบทของชุมชน มุ่งเน้นการเข้าหาชุมชน รวมทั้งผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทการบริหารงานเชิงประจักษ์จนเป็นที่ยอมรับของครูและบุคลากร ภายในสถานศึกษา โดยการบริหารงานจะมีการดำเนินงานเป็นขั้นตอน มีการเตรียมความพร้อม การวางแผน เพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายที่ได้กำหนดไว้ นอกจากนี้ยังมีการนิเทศ ติดตาม และประชุม ร่วมกันระหว่างผู้บริหารสถานศึกษาและบุคลากรภายในสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง เพื่อเป็นการสร้างความเข้าใจและลดปัญหาภายในสถานศึกษา รวมทั้งเน้นให้ครูผู้สอนทุกคนได้ลงมือปฏิบัติงาน ด้วยตนเองจนเกิดทักษะ และเข้าใจงานในหน้าที่เป็นอย่างดี ซึ่งผลการวิจัยประเด็นนี้ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระภิกษุพงษ์ จิตญาโณ (ปิตตาระโพธิ์) (2560, บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัย เรื่องการบริหารสถานศึกษาตามหลักพรหมวิหาร 4 ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 ผลการวิจัยพบว่าพบว่าผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.5

2.4 ครูผู้สอนที่มีประสบการณ์ทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการการบริหารงานตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดร้อยเอ็ด ไม่แตกต่างกัน ที่เป็นเช่นนี้อธิบายได้ว่า ประสบการณ์ในการทำงานเป็นเพียงให้รู้ว่าใครมีประสบการณ์มากหรือน้อยเท่านั้น ส่วนความคิดเห็นที่แตกต่างกันไม่ได้ขึ้นอยู่กับผู้ที่มีประสบการณ์ในการทำงานมากหรือน้อย แต่ขึ้นอยู่กับความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา ดังนั้น ครูผู้สอนที่มีประสบการณ์งานในการทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการการบริหารงานตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดร้อยเอ็ด ไม่แตกต่างกัน ซึ่งผลการวิจัยประเด็นนี้ ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ ทิพยาพัศ คลังแสง (2556, บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การบริหารงานตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้อำนวยการสถานศึกษา ในโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครนครสวรรค์ ผลการวิจัยพบว่า พนักงานครูเทศบาลที่มีประสบการณ์ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้อำนวยการสถานศึกษาในโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครนครสวรรค์ มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.5

5.3 ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะและข้อค้นพบ (Fact Findings) จากการวิจัยและการอภิปรายผลแล้วสามารถสรุปผลจากผลการวิจัย จึงมีข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 กลุ่มการจัดการศึกษานอกระบบและจัดการศึกษาตามอัธยาศัย ซึ่งมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดร้อยเอ็ด และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องของจังหวัดรักษามาตรฐานนี้ไว้ และยกระดับการบริหารกระบวนการที่ทำให้การบริหารจัดการการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยมีคุณภาพมากยิ่งขึ้น มีการบริหารงานตามหลักพรหมวิหาร 4 ด้านกลุ่มการจัดการศึกษานอกระบบและจัดการศึกษาตามอัธยาศัยให้มีประสิทธิภาพ ส่งเสริมให้บุคลากรได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ส่งเสริมให้มีการศึกษาเพิ่มเติม การสัมมนาวิชาการ การศึกษาดูงาน มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ทำงาน ผลักดันให้มีการบรรจุบุคลากรให้เป็นข้าราชการ เพื่อทำให้เกิดมั่นคงก้าวหน้า มีการจัดสวัสดิการให้บุคลากรอย่างเหมาะสมมากยิ่งขึ้นต่อไป

1.2 กลุ่มภาคีเครือข่ายและกิจการพิเศษ ซึ่งมีค่าเฉลี่ยรองลงมา ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดร้อยเอ็ด และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องของจังหวัดรักษามาตรฐานนี้ไว้ และยกระดับการบริหารกระบวนการที่ทำให้การบริหารจัดการการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยมีคุณภาพมากยิ่งขึ้น มีการบริหารงานตามหลักพรหมวิหาร 4 ด้านภาคีเครือข่ายและกิจการพิเศษ ให้มีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะมุ่งเน้นให้ชุมชนและภาคีเครือข่ายทุกภาคส่วน ร่วมส่งเสริม และสนับสนุนการดำเนินงานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย รวมทั้งการขับเคลื่อนกิจกรรมการเรียนรู้ของชุมชน ส่งเสริมให้ มีกิจกรรมร่วมกับภาคีเครือข่าย เพื่อเสริมสร้างสัมพันธ์ภาพและเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานร่วมกัน ในรูปแบบที่หลากหลายอย่างต่อเนื่อง

2. ข้อเสนอแนะสำหรับนำผลการวิจัยไปใช้ในเชิงปฏิบัติ

2.1 ควรนำผลการศึกษาในครั้งนี้เป็นข้อมูลเพื่อใช้ในการพัฒนาบริหารสถานศึกษาให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2.2 ควรนำผลการศึกษาเป็นข้อมูลสารสนเทศแก่ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับสถานศึกษา ไม่ว่าจะเป็นผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน และบุคลากรอื่นที่เกี่ยวข้องในสถานศึกษาเพื่อเป็นแนวทางในการวางแผนให้สอดคล้องรับกับแนวคิดการการบริหารจัดการการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

3. ข้อเสนอแนะสำหรับงานวิจัยครั้งต่อไป

3.1 ควรวิจัยเพื่อศึกษาพฤติกรรมกรรมการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา โดยใช้หลักพุทธธรรมหมวดอื่น ๆ อาทิ หลักอิทธิบาท 4 หลักสังคหวัตถุ 4 หลักพละ 4 หลักสัพบุรีธรรม 7 เป็นต้น มาประยุกต์ใช้ในการบริหารงานผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดร้อยเอ็ด

3.2 ควรศึกษาการประยุกต์แนวทางการบริหารงานในองค์การตามพุทธศาสนาให้สอดคล้องกับโลกในศตวรรษที่ 21

บรรณานุกรม

1. ภาษาไทย

1) หนังสือทั่วไป

- กิตต์ นิรันต์พานิช. (2554). *จากใจให้คุณครูและนักบริหารทั่วไป*. กรุงเทพฯ: บริษัท เพอร์สมิเดีย จำกัด.
- กิตติทัศน์ ผกาทอง. (2551). *ภาวะผู้นำตามแนวพุทธ*. กรุงเทพฯ: มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. (2545). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักนายกรัฐมนตรี.
- คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. (2553). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พุทธศักราช 2553*. กรุงเทพฯ: สำนักนายกรัฐมนตรี.
- จอมพงศ์ มงคลวนิช. (2556). *การบริหารองค์การและบุคลากรทางการศึกษา*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: วี.พริ้นท์.
- จันทรานี สงวนนาม. (2553). *ทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการบริหารสถานศึกษา*. (พิมพ์ครั้งที่ 3). นนทบุรี: บุ๊คพอยท์.
- ชูศรี วงศ์รัตนะ. (2537). *เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ทวีป อภิสสิทธิ์. (2554). *การศึกษาตามอัธยาศัยการศึกษาของโลกยุคใหม่ที่มาแรง*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทองอยู่ แก้วไทรฮะ. (2554). *การศึกษาตลอดชีวิตสำหรับทุกคน*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- ธ สุนทรายุทธ. (2553). *การบริหารจัดการเชิงจิตวิทยา : หลักการ การประยุกต์ และกรณีศึกษา* กรุงเทพฯ: บริษัท เนติกุลการพิมพ์.
- ธีระ รุญเจริญ. (2550). *ความเป็นมืออาชีพในการจัดและบริหารการศึกษา*. กรุงเทพฯ: ข้าวฟ่าง.
- นพพงษ์ บุญจิตราดุล. (2557). *หลักการและทฤษฎีการบริหารการศึกษา*. นนทบุรี: ตีรณสาร.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2545). *การวิจัยเบื้องต้น*. (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์สุวีริยาสาส์น.
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2553). *การบริหารงานวิชาการ*. กรุงเทพฯ: ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพฯ.
- พ. รัตน์ลักษณ์. (2551). *หัวใจธรรมะ 5 มหาศาสดา*. นนทบุรี: นวสาส์น.
- พระเทพวิสุทธิกวี (พิจิตร ตวณโณ). (2543). *การพัฒนาจิต*. (พิมพ์ครั้งที่ 6). นครปฐม: โรงพิมพ์มхамกุฎราชวิทยาลัย.
- พระธรรมกิตติวงศ์ (ทองดี สุรเตโช). (2541). *พระในบ้าน*. กรุงเทพฯ: คาถาธรรมการพิมพ์.

- พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต). (2549). *พุทธวิถีการบริหาร*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต). (2546). *พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลศัพท์*. (พิมพ์ครั้งที่ 11) กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต). (2551). *พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม*. (พิมพ์ครั้งที่ 16). กรุงเทพฯ: เอส.อาร์. พรินติ้ง แมส โปรดักส์ จำกัด.
- พระมหาบุญมี มาลาวิชโร. (2553). *พุทธบริหาร*. นนทบุรี: บริษัท ชิงคปิยอนดบุคส์ จำกัด.
- พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์. (2551). *ประมวลบทความนวัตกรรมเพื่อการเรียนรู้สำหรับครูยุคปฏิรูปการศึกษา*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พิสิฐ เจริญสุข. (2543). *ปกิณธรรม*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์การศาสนา.
- ภาวดี อนันต์นาวิ. (2555). *หลักการแนวคิด ทฤษฎีทางการบริหารการศึกษา*. (พิมพ์ครั้งที่ 4). ชลบุรี : มนตรี.
- ราชบัณฑิตยสถาน. *พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542*. กรุงเทพฯ: บริษัทนานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่นส์.
- รวรัตน์ อภินันท์กุล. (2551). *แนวคิดและทฤษฎีที่นำสู่ทางการศึกษานอกระบบโรงเรียน*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิจารณ์ พานิช. (2558). *การสร้างการเรียนรู้สู่ศตวรรษที่ 21*. (พิมพ์ครั้งที่ 3). นครปฐม: ชันแพคเกจจิ้ง.
- วิโรจน์ สารรัตนะ. (2557). *แนวคิด ทฤษฎี และประเด็นเพื่อการบริหารทางการศึกษา*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ ซีเอ็ดบุ๊คเซ็นเตอร์.
- ศิริพงษ์ เสาภายน. (2548). *หลักการบริหารการศึกษา : ทฤษฎีและแนวปฏิบัติ*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ : บ๊อค พอยท์.
- ศุภชัย เมืองรักษ์. (2551). *พรหมวิหาร 4 กับการจัดการองค์กรของราชทัณฑ์สิงคโปร์*. Productivity World. 15 มกราคม – กุมภาพันธ์. 2551. สถาบันเพิ่มผลผลิตแห่งชาติ.
- สมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช, (เจริญ สุวฑฺฒโน). (2543). *รวมธรรมะ*. กรุงเทพมหานคร : บริษัทอมรินทร์พรินติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง มหาชน.
- สันติ บุญภิรมณ์. (2552). *การบริหารงานวิชาการ*. กรุงเทพฯ: บ๊อค พอยท์.
- สุนทร โคตรบรรเทา. (2551). *หลักการ และทฤษฎีการบริหารการศึกษา*. กรุงเทพฯ: ปัญญาชน.
- สุมาลี สังข์ศรี. (2551). *การศึกษานอกระบบกับการเรียนรู้ตลอดชีวิต*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุรีย์ มีผลกิจ. (2550). *คุณธรรม จริยธรรม สามัคคีธรรม*. กรุงเทพฯ: บริษัท คอมฟอร์ม จำกัด.

- ไสว มาลาทอง. (2542) *คู่มือการศึกษาจริยธรรม สำหรับนักเรียน นิสิต นักศึกษา นักบริหาร นักปกครอง ประชาชนผู้สนใจทั่วไป*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์การศาสนา.
- อุดม เขยกวีวงศ์. (2551). *การส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ตามพระราชบัญญัติส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย*. กรุงเทพฯ: แสงดาว.

2) บทความในวารสาร

- ศศิธรดา แผงไทย. (2559). บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21. *วารสารวิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย*, 6(1), 7-11.

3) วิทยานิพนธ์

- ชฎารัตน์ สุขศีล. (2551). *ความสัมพันธ์ระหว่างประสิทธิภาพการจัดการความรู้กับผลการดำเนินงานของธุรกิจผลิตภัณฑ์ผ้าไหมในเขตจังหวัดมหาสารคาม*. วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ชลธิชา เอี่ยมศิริ. (2552). *ปัญหาการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ตามความคิดเห็นของคณะกรรมการการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล เขตอำเภอคลองเขื่อน จังหวัดฉะเชิงเทรา*. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ณัฐพัชร์ หินไชยศรี. (2557). *การใช้หลักพรหมวิหาร 4 ในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารตามการรับรู้ของครู กรณีศึกษาโรงเรียนศรีวิกรม์และวิทยาลัยเทคโนโลยีศรีวิกรม์บริหารธุรกิจ*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.
- ดวงกมล กองช้าง. (2559). *การบริหารงานบุคคลตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอท่าตะโก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 3*. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ดาวรุ่ง สวัสดิ์รักษ์. (2556). *ผู้บริหรกับการจัดการทรัพยากรบุคคลของสถานศึกษาระดับประถมศึกษาตามหลักพรหมวิหาร 4*. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ทักษิณา เหลืองทวีผล. (2551). *การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์เขต 3*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี.
- ทิพยาพัศ คลังแสง. (2556). *การบริหารตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้อำนวยการสถานศึกษาในโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครนครสวรรค์*. ปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณมหาวิทาลัย.

- ทวีศักดิ์ บังคม. (2550). *ปัญหาและแนวทางแก้ไขการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเอกชนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลพบุรี เขต 1*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยบูรพา).
- นฤมล พลเชื้อ. (2559). *การบริหารงานบุคคลตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดร้อยเอ็ด*. สารนิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด.
- บุญถม อินทรธา. (2559). *การบริหารสถานศึกษาตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหาร ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดกลุ่มโรงเรียนหนองบัว จังหวัดนครสวรรค์*. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ปกรณกฤช อินทร์มงคล. (2550). *ความพร้อมของข้าราชการครูที่มีต่อการกระจายอำนาจการบริหารการศึกษาใน สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานนทบุรี เขต 1*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร.
- พระครูปลัดไพฑูริย์ เมธิโก (มหาบุญ). (2557). *การประยุกต์พรหมวิหารธรรมเพื่อเป็นแนวทางแก้ไขความขัดแย้งในสังคมไทยการใช้พรหมวิหาร*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ, คณะสังคมศาสตร์, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระภัทรพงษ์ ฐิตญาโณ (ปิตตาระโพธิ์). (2560). *การบริหารสถานศึกษาตามหลักพรหมวิหาร 4 ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานนทบุรี เขต 1*. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระมานิต เตชวโร (อุคนอก). (2550). *รัฐศาสตร์แนวพุทธ : พรหมวิหาร 4 กับนักปกครอง*. วิทยานิพนธ์ศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระอดิศักดิ์ สารโท (เตือนสันเทียะ). (2556). *การบริหารงานบุคคลตามหลักพรหมวิหาร 4 โรงเรียนประถมศึกษา อำเภอลำดวน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา*. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระมหาบุญญวัชฌ์ ปญญาวุฑโฒ (อ่อนดี). (2554). *การศึกษากิจการงานบุคคลากรตามหลักพรหมวิหาร 4 โรงเรียนประถมศึกษา เขตบางกอกใหญ่กรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระมหาสมชาย สิริจินโท (ห่านนท์). (2548). *พุทธธรรมเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามแนวทางของพระพุทธคุณ (สมาน สุเมโธ)*. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

- พระมหาสมภาร สารทโร (วรณพราหมณ์). (2559). การส่งเสริมการบริหารสถานศึกษาตามหลักพรหมวิหาร 4 ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอวังสามหมอ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พรพิพัฒน์ ชื่อสัตย์. (2555). แนวทางการพัฒนาคุณภาพการปฏิบัติงานของครู กคน. ตำบล ในเขตภูมิภาคตะวันตก. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- มนทิพย์ ทรงกิติพิศาล. (2552). ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานระดับมัธยมศึกษาในพื้นที่ภาคใต้ของประเทศไทย. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- มาราณี สัสดีวงศ์. (2554). ปัญหาการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 1. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.
- ยุกตนันท์ หวานฉ่ำ. (2555). การบริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของโรงเรียน ในอำเภอคลองหลวง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานีเขต 1. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- รัชตา ธรรมเจริญ. (2554). องค์ประกอบและตัวบ่งชี้การเป็นโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามยอนนิยมเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจ จังหวัดชายแดนใต้. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต, มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล.
- วราพร พรหมแก้วพันธ์. (2557). การบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา อำเภอมายอ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานีเขต 2. การค้นคว้าอิสระครุศาสตรมหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.
- ศิริพร เมฆวิทยา. (2548). การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการศึกษาเขตพื้นที่การศึกษาลพบุรี เขต 1. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สมเดช สาวันดี. (2553). การนำเสนอรูปแบบการบริหารการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานต้นแบบ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษอุบลราชธานีเขต 5. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- สิงห์ ยิ้มแย้ม. (2550). ภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ช่วงชั้นที่ 1-2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาญจนบุรี. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี.

- สุนทร คชสิงห์. (2548). ปัญหาและแนวทางแก้ไขการบริหารงานของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานการศึกษาเขตพื้นที่การศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2. วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- อุบล เพียรพิทักษ์. (2548). การศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัด ฉะเชิงเทรา เขต 1. วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์.
- อุทิศ การเพียร. (2558). การบริหารบุคลากรตามหลักพรหมวิหาร 4 ในทัศนะของบุคลากรตำแหน่ง ปฏิบัติการวิชาชีพและบริหารทั่วไป. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

4) สื่ออิเล็กทรอนิกส์

- พระครูนิฐิธรรฐ. (2552). พรหมวิหารธรรม. สืบค้นเมื่อ 25 สิงหาคม 2562 จาก <https://www.gotoknow.org/posts/252165>.
- วชิรวัชร งามละม่อม. (2559). ทฤษฎีการมีส่วนร่วม. สืบค้นเมื่อ 13 ธันวาคม 2562. จาก <http://www.learningofpublic.blogspot.com/2016/01/>.

5) เอกสารอื่น ๆ ที่ไม่ได้ตีพิมพ์

- แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2562 ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย อำเภอปทุมราชวงศา จังหวัดอำนาจเจริญ.

2. ภาษาอังกฤษ

1) Book

- Donal. S Lopez. (2001). The Encyclopedia of Buddhism. Carifoornia U.S.A.: Mcmillan.
- Narada Mahathera. (2010). *Buddhism in a Nutshell*. Sri Lanka : Buddhist Publication Society.
- Nyanatiloka. (1988). *Buddhist Dictionary: Manual of Buddhist Terms and Doctrines* Fourth Revised Edition, (Sri Lanka: Buddhist Publication Society), 52–62.
- Peterson, K.D. (2003). Vision and problem finding in principals work: Values and cognition inadministration, *Journal of Education*, 63 (1), 105 A.
- Ven Dr.Sri K.Dhammanada. (2005) . *Buddhism as a Religions*. Kuala Lumpur Malaysia: Buddhist Mahavihara Pubhishing Ltd.
- Ven.Piyadassi thera.The Buddha His Life and His Teaching, Sri Lanka: Buddhist Publication. Society. 2001.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ

1) พระครูวิจิตรปัญญาภรณ์ ผศ.ดร,

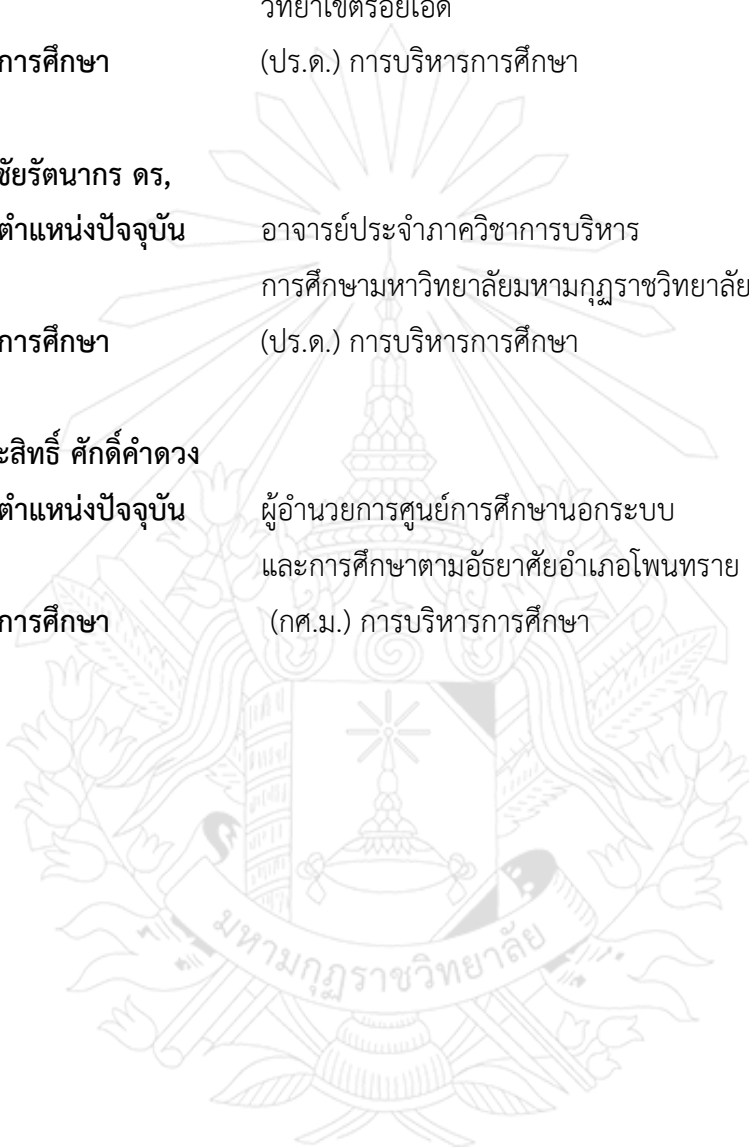
ตำแหน่งปัจจุบัน รองอธิการบดีมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตร้อยเอ็ด
การศึกษา (ปร.ด.) การบริหารการศึกษา

2) พระครูชัยรัตนากร ดร,

ตำแหน่งปัจจุบัน อาจารย์ประจำภาควิชาการบริหาร
การศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด
การศึกษา (ปร.ด.) การบริหารการศึกษา

3) นายประสิทธิ์ ศักดิ์คำดวง

ตำแหน่งปัจจุบัน ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกระบบ
และการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอโพนทราย
การศึกษา (กศ.ม.) การบริหารการศึกษา

ภาคผนวก ข

หนังสือขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน วิทยาเขตร้อยเอ็ด โทร. ๐-๔๓๕๑-๘๓๖๔ ต่อ ๑๒๔

ที่ อว ๗๔๑๗/ว ๐๐๕๖

วันที่ ๑๐ มีนาคม ๒๕๖๓

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือ

เรียน พระครูวิจิตรปัญญาภรณ์, ผศ.ดร. ประธานคณะกรรมการประจำหลักสูตร

ตามที่ นายไพฑูรย์ กมลเลิศ เลขทะเบียนนักศึกษา ๖๐๒๐๗๕๐๕๓๑๐๐๖ นักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา (EDUCATIONAL ADMINISTRATION) ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ได้รับอนุมัติหัวข้อวิทยานิพนธ์เรื่อง “การบริหารงานตามหลักพรหมวิหาร ๔ ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดร้อยเอ็ด (ADMINISTRATION BASED ON THE FOUR SUBLIME STATES OF MIND OF ADMINISTRATORS IN SCHOOLS UNDER ROI ET INFORMAL AND NON-FORMAL EDUCATION PROMOTION OFFICE)” มีความประสงค์ขอให้ท่านอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือวิจัย ในฐานะที่เป็นผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษา เพื่อเก็บข้อมูลเขียนวิทยานิพนธ์

ดังนั้น บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด จึงเรียนมายังท่าน ได้ให้ความอนุเคราะห์ในการดังกล่าว สำหรับวันและเวลานั้น นักศึกษาจะเป็นผู้ไปติดต่อกับท่านด้วยตนเอง

จึงเรียนมาเพื่อพิจารณาอนุเคราะห์

Handwritten signature in blue ink, likely of the recipient or a related official.

Handwritten signature in blue ink, likely of the sender, พระครูวิจิตรปัญญาภรณ์.

(พระครูวิจิตรปัญญาภรณ์, ผศ.ดร.)

รองอธิการบดี วิทยาเขตร้อยเอ็ด

Handwritten signature in blue ink, dated 18 March 2023.

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน วิทยาเขตร้อยเอ็ด โทร. ๐-๔๓๕๑-๘๓๖๔ ต่อ ๑๒๔

ที่ อว ๗๙๑๗/ว ๐๐๕๖

วันที่ ๑๐ มีนาคม ๒๕๖๓

เรื่อง ขอกความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือ

เรียน พระครูชัยรัตนกร, ดร.

ตามที่ นายไพฑูรย์ กมลเลิศ เลขทะเบียนนักศึกษา ๖๐๒๐๗๕๐๕๓๑๐๐๖ นักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา (EDUCATIONAL ADMINISTRATION) ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ได้รับอนุมัติหัวข้อวิทยานิพนธ์เรื่อง “การบริหารงานตามหลักพรหมวิหาร ๔ ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดร้อยเอ็ด (ADMINISTRATION BASED ON THE FOUR SUBLIME STATES OF MIND OF ADMINISTRATORS IN SCHOOLS UNDER ROI ET INFORMAL AND NON-FORMAL EDUCATION PROMOTION OFFICE)” มีความประสงค์ขอให้ท่านอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือวิจัย ในฐานะที่เป็นผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษา เพื่อเก็บข้อมูลเขียนวิทยานิพนธ์

ดังนั้น บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด จึงเรียนมายังท่าน ได้ให้ความอนุเคราะห์ในการดังกล่าว สำหรับวันและเวลานั้น นักศึกษาจะเป็นผู้ไปติดต่อกับท่านด้วยตนเอง

จึงเรียนมาเพื่อพิจารณาอนุเคราะห์

(พระครูวิจิตรปัญญาภรณ์, ผศ.ดร.)
รองอธิการบดี วิทยาเขตร้อยเอ็ด

วิมลเนตร เรืองเดช
(พระครูชัยรัตนกร)

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตร้อยเอ็ด

ถนนเลียงเมือง ตำบลดงลาน
อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด ๔๕๐๐๐
โทร. ๐-๔๓๕๑-๘๓๖๔ โทรสาร. ๐-๔๓๕๑-๔๖๑๘
www.rec.mbu.ac.th

ที่ อว ๗๔๑๗/ว ๐๐๖๕

๔ มีนาคม ๒๕๖๓

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือ
เจริญพร นายประสิทธิ์ ศักดิ์คำดวง ผู้อำนวยการ กศน. อำเภอโพธิ์ทราย
สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม จำนวน ๑ ชุด

ด้วย นายไพฑูรย์ กมลเลิศ เลขทะเบียนนักศึกษา ๖๐๒๐๗๕๐๕๓๓๑๐๖ นักศึกษาหลักสูตร
ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา (EDUCATIONAL ADMINISTRATION)
ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ได้รับอนุมัติหัวข้อวิทยานิพนธ์
เรื่อง “การบริหารงานตามหลักพรหมวิหาร ๔ ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอก
ระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดร้อยเอ็ด (ADMINISTRATION BASED ON THE FOUR SUBLIME STATES
OF MIND OF ADMINISTRATORS IN SCHOOLS UNDER ROET INFORMAL AND NON-FORMAL EDUCATION
PROMOTION OFFICE)” มีความประสงค์ขอให้ท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือวิจัยในฐานะที่เป็น
ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการศึกษา เพื่อเก็บข้อมูลในการเขียนงานวิทยานิพนธ์

ดังนั้น บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด จึงเจริญพรมายังท่าน ได้ให้ความอนุเคราะห์ตรวจเครื่องมือ
วิจัย เพื่อเก็บข้อมูลในการเขียนงานวิทยานิพนธ์ต่อไป สำหรับวันและเวลานั้น นักศึกษาจะเป็นผู้ไปติดต่อกับ
ท่านด้วยตนเอง

จึงเจริญพรมาเพื่อพิจารณาอนุเคราะห์

ขอเจริญพร

(พระครูวิจิตรปัญญาภรณ์, ผศ.ดร.)

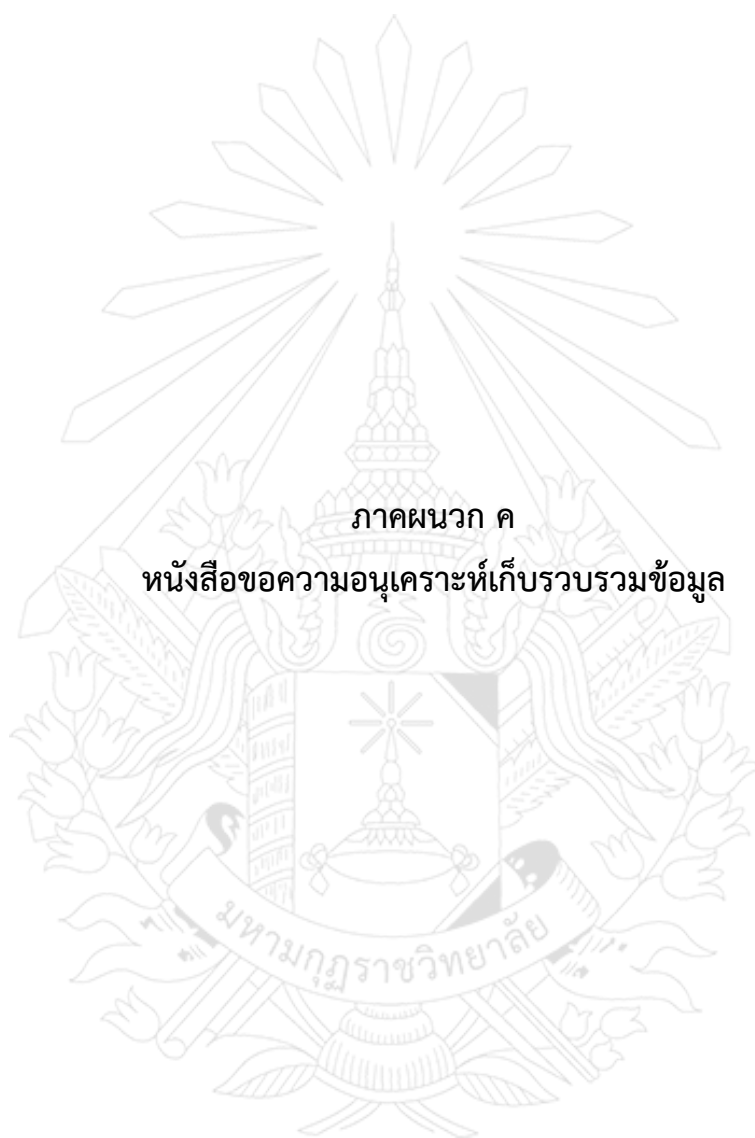
รองอธิการบดี

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

ปฏิบัติงานแทนอธิการบดี

บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด
โทร. ๐-๔๓๕๑-๘๓๖๔ ต่อ ๑๒๔, โทรสาร ๐-๔๓๕๑-๔๖๑๘
ผู้ประสานงาน นางรัชฌีย์ เจริญนนท์ โทร ๐๘-๑๐๔๗-๒๐๐๑

ขอ
ยินดีเป็นอย่างสูง
(นายประสิทธิ์ ศักดิ์คำดวง)
ผู้อำนวยการ กศน. อำเภอโพธิ์ทราย

ภาคผนวก ค

หนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูล

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตร้อยเอ็ด

ถนนเลียงเมือง ตำบลดงลาน
อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด ๔๕๐๐๐
โทร. ๐-๔๓๕๑-๘๓๖๔ โทรสาร. ๐-๔๓๕๑-๔๖๑๘
www.rec.mbu.ac.th

ที่ อว ๗๔๑๗/ว ๐๗๗

๑๕ มีนาคม ๒๕๖๓

เรื่อง ขอบขออนุเคราะห์แจกแบบสอบถามเก็บข้อมูล

เจริญพร **ผู้อำนวยการ กษ. เมืองร้อยเอ็ด**

ด้วย นายไพฑูรย์ กมลเลิศ เลขทะเบียนนักศึกษา ๖๐๒๐๗๕๐๕๓๑๐๐๖ นักศึกษาหลักสูตร
ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา (EDUCATIONAL ADMINISTRATION)
ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ได้รับอนุมัติหัวข้อวิทยานิพนธ์
เรื่อง “การบริหารงานตามหลักพรหมวิหาร ๔ ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษา
นอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดร้อยเอ็ด (ADMINISTRATION BASED ON THE FOUR SUBLIME
STATES OF MIND OF ADMINISTRATORS IN SCHOOLS UNDER RO ET INFORMAL AND NON-FORMAL
EDUCATION PROMOTION OFFICE)” มีความประสงค์ขอขออนุเคราะห์ท่าน ในการแจกแบบสอบถามเก็บ
ข้อมูล เพื่อเป็นข้อมูลเขียนงานวิทยานิพนธ์

ดังนั้น บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด จึงเจริญพร
มายังท่านเพื่อขอขออนุเคราะห์ในการแจกแบบสอบถามเก็บข้อมูลดังกล่าว ให้นักศึกษาเพื่อเก็บข้อมูลเขียน
งานวิทยานิพนธ์ต่อไป

จึงเจริญพรมาเพื่อพิจารณาอนุเคราะห์

ขอเจริญพร

(พระครูวิจิตรปัญญาภรณ์, ผศ.ดร.)

รองอธิการบดี

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

ปฏิบัติงานแทนอธิการบดี

บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด
โทร. ๐-๔๓๕๑-๘๓๖๔ ต่อ ๑๒๔, โทรสาร ๐-๔๓๕๑-๔๖๑๘
ผู้ประสานงาน นางรัชฌีย์ เจริญนนท์
โทร ๐๘-๑๐๔๗-๒๐๐๑

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตร้อยเอ็ด

ถนนเลียงเมือง ตำบลคงลาน
อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด ๔๕๐๐๐
โทร. ๐-๔๓๕๑-๘๓๖๔ โทรสาร. ๐-๔๓๕๑-๔๖๑๘
www.rec.mbu.ac.th

ที่ อว ๗๙๑๗/ว ๐๗๗

๑๕ มีนาคม ๒๕๖๓

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์แจกแบบสอบถามเก็บข้อมูล

เจริญพร ผู้อำนวยการ ๗๗. อำเภอ ศรีสมเด็จ

ด้วย นายไพฑูรย์ กมลเลิศ เลขทะเบียนนักศึกษา ๖๐๒๐๗๕๐๕๓๑๐๐๖ นักศึกษาหลักสูตร
ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา (EDUCATIONAL ADMINISTRATION)
ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ได้รับอนุมัติหัวข้อวิทยานิพนธ์
เรื่อง “การบริหารงานตามหลักพรหมวิหาร ๔ ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษา
นอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดร้อยเอ็ด (ADMINISTRATION BASED ON THE FOUR SUBLIME
STATES OF MIND OF ADMINISTRATORS IN SCHOOLS UNDER ROI ET INFORMAL AND NON-FORMAL
EDUCATION PROMOTION OFFICE)” มีความประสงค์ขอความอนุเคราะห์ท่าน ในการแจกแบบสอบถามเก็บ
ข้อมูล เพื่อเป็นข้อมูลเขียนงานวิทยานิพนธ์

ดังนั้น บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด จึงเจริญพร
มายังท่านเพื่อขอความอนุเคราะห์ในการแจกแบบสอบถามเก็บข้อมูลดังกล่าว ให้นักศึกษาเพื่อเก็บข้อมูลเขียน
งานวิทยานิพนธ์ต่อไป

จึงเจริญพรมาเพื่อพิจารณาอนุเคราะห์

ขอเจริญพร

(พระครูวิจิตรปัญญาภรณ์, ผศ.ดร.)

รองอธิการบดี

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

ปฏิบัติงานแทนอธิการบดี

บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

โทร. ๐-๔๓๕๑-๘๓๖๔ ต่อ ๑๒๔, โทรสาร ๐-๔๓๕๑-๔๖๑๘

ผู้ประสานงาน นางรัชฌีย์ เจริญนนท์

โทร ๐๘-๑๐๔๗-๒๐๐๑

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตร้อยเอ็ด

ถนนเลียงเมือง ตำบลคงลาน
อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด ๔๕๐๐๐
โทร. ๐-๔๓๕๑-๘๓๖๔ โทรสาร. ๐-๔๓๕๑-๔๖๑๘
www.rec.mbu.ac.th

ที่ อว ๗๔๑๗/ว ๐๗๗

๑๕ มีนาคม ๒๕๖๓

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์แจกแบบสอบถามเก็บข้อมูล

เจริญพร ผู้ข้าขอขการ กษณ. อำเภจ จั้วฬาร

ด้วย นายไพฑูรย์ กมลเลิศ เลขทะเบียนนักศึกษา ๖๐๒๐๗๕๐๕๓๑๐๐๖ นักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา (EDUCATIONAL ADMINISTRATION) ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ได้รับอนุมัติหัวข้อวิทยานิพนธ์เรื่อง “การบริหารงานตามหลักพรหมวิหาร ๔ ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดร้อยเอ็ด (ADMINISTRATION BASED ON THE FOUR SUBLIME STATES OF MIND OF ADMINISTRATORS IN SCHOOLS UNDER ROI ET INFORMAL AND NON-FORMAL EDUCATION PROMOTION OFFICE)” มีความประสงค์ขอความอนุเคราะห์ท่าน ในการแจกแบบสอบถามเก็บข้อมูล เพื่อเป็นข้อมูลเขียนงานวิทยานิพนธ์

ดังนั้น บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด จึงเจริญพรมายังท่านเพื่อขอความอนุเคราะห์ในการแจกแบบสอบถามเก็บข้อมูลดังกล่าว ให้นักศึกษาเพื่อเก็บข้อมูลเขียนงานวิทยานิพนธ์ต่อไป

จึงเจริญพรมาเพื่อพิจารณาอนุเคราะห์

ขอเจริญพร

(พระครูวิจิตรปัญญาภรณ์, ผศ.ดร.)

รองอธิการบดี

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

ปฏิบัติงานแทนอธิการบดี

บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

โทร. ๐-๔๓๕๑-๘๓๖๔ ต่อ ๑๒๔, โทรสาร ๐-๔๓๕๑-๔๖๑๘

ผู้ประสานงาน นางรัชฌีย์ เจริญนนท์

โทร ๐๘-๑๐๔๗-๒๐๐๑

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตร้อยเอ็ด

ถนนเลียงเมือง ตำบลคงลาน
อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด ๔๕๐๐๐
โทร. ๐-๔๓๕๑-๘๓๖๔ โทรสาร. ๐-๔๓๕๑-๔๖๑๘
www.rec.mbu.ac.th

ที่ อว ๗๔๑๗/ว ๐๗๗

๑๔ มีนาคม ๒๕๖๓

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์แจกแบบสอบถามเก็บข้อมูล

เจริญพร **ผู้อำนวยการ กศน. อำเภอศีขรบุรี**

ด้วย นายไพฑูรย์ กมลเลิศ เลขทะเบียนนักศึกษา ๖๐๒๐๗๕๐๕๓๑๐๐๖ นักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา (EDUCATIONAL ADMINISTRATION) ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ได้รับอนุมัติหัวข้อวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การบริหารงานตามหลักพรหมวิหาร ๔ ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดร้อยเอ็ด (ADMINISTRATION BASED ON THE FOUR SUBLIME STATES OF MIND OF ADMINISTRATORS IN SCHOOLS UNDER RO ET INFORMAL AND NON-FORMAL EDUCATION PROMOTION OFFICE)” มีความประสงค์ขอความอนุเคราะห์ท่าน ในการแจกแบบสอบถามเก็บข้อมูล เพื่อเป็นข้อมูลเขียนงานวิทยานิพนธ์

ดังนั้น บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด จึงเจริญพรมายังท่านเพื่อขอความอนุเคราะห์ในการแจกแบบสอบถามเก็บข้อมูลดังกล่าว ให้นักศึกษาเพื่อเก็บข้อมูลเขียนงานวิทยานิพนธ์ต่อไป

จึงเจริญพรมาเพื่อพิจารณาอนุเคราะห์

ขอเจริญพร

(พระครูวิจิตรปัญญากรณ์, ผศ.ดร.)

รองอธิการบดี

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

ปฏิบัติงานแทนอธิการบดี

บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

โทร. ๐-๔๓๕๑-๘๓๖๔ ต่อ ๑๒๔, โทรสาร ๐-๔๓๕๑-๔๖๑๘

ผู้ประสานงาน นางรัชฌีย์ เจริญนนท์

โทร ๐๘-๑๐๔๗-๒๐๐๓

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตร้อยเอ็ด

ถนนเลียงเมือง ตำบลคงลาน
อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด ๔๕๐๐๐
โทร. ๐-๔๓๕๑-๘๓๖๔ โทรสาร. ๐-๔๓๕๑-๔๖๑๘
www.rec.mbu.ac.th

ที่ อว ๗๔๑๓/ว ๐๗๗

๑๕ มีนาคม ๒๕๖๓

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์แจกแบบสอบถามเก็บข้อมูล

เจริญพร ผู้อำนวยการ กศน. อำเภอทุ่งเขาหลวง

ด้วย นายไพฑูรย์ กมลเลิศ เลขทะเบียนนักศึกษา ๖๐๒๐๗๕๐๕๓๑๐๐๖ นักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา (EDUCATIONAL ADMINISTRATION) ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ได้รับอนุมัติหัวข้อวิทยานิพนธ์เรื่อง “การบริหารงานตามหลักพรหมวิหาร ๔ ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดร้อยเอ็ด (ADMINISTRATION BASED ON THE FOUR SUBLIME STATES OF MIND OF ADMINISTRATORS IN SCHOOLS UNDER ROI ET INFORMAL AND NON-FORMAL EDUCATION PROMOTION OFFICE)” มีความประสงค์ขอความอนุเคราะห์ท่าน ในการแจกแบบสอบถามเก็บข้อมูล เพื่อเป็นข้อมูลเขียนงานวิทยานิพนธ์

ดังนั้น บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด จึงเจริญพรมายังท่านเพื่อขอความอนุเคราะห์ในการแจกแบบสอบถามเก็บข้อมูลดังกล่าว ให้นักศึกษาเพื่อเก็บข้อมูลเขียนงานวิทยานิพนธ์ต่อไป

จึงเจริญพรมาเพื่อพิจารณาอนุเคราะห์

ขอเจริญพร

(พระครูวิจิตรปัญญาภรณ์, ผศ.ดร.)

รองอธิการบดี

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

ปฏิบัติงานแทนอธิการบดี

บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

โทร. ๐-๔๓๕๑-๘๓๖๔ ต่อ ๑๒๔, โทรสาร ๐-๔๓๕๑-๔๖๑๘

ผู้ประสานงาน นางรัชฌีย์ เจริญนนท์

โทร ๐๘-๑๐๔๗-๒๐๐๑

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตร้อยเอ็ด

ถนนเลียงเมือง ตำบลคงลาน
อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด ๔๕๐๐๐
โทร. ๐-๔๓๕๑-๘๓๖๔ โทรสาร. ๐-๔๓๕๑-๔๖๑๘
www.rec.mbu.ac.th

ที่ อว ๗๔๑๗/ว๐๗๗

๑๕ มีนาคม ๒๕๖๓

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์แจกแบบสอบถามเก็บข้อมูล

เจริญพร ผู้อำนวยการ ภาศน. อำเภอ อ่างสำราญ

ด้วย นายไพฑูรย์ กมลเลิศ เลขทะเบียนนักศึกษา ๖๐๒๐๗๕๐๕๓๑๐๐๖ นักศึกษาหลักสูตร
ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา (EDUCATIONAL ADMINISTRATION)
ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ได้รับอนุมัติหัวข้อวิทยานิพนธ์
เรื่อง “การบริหารงานตามหลักพรหมวิหาร ๔ ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษา
นอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดร้อยเอ็ด (ADMINISTRATION BASED ON THE FOUR SUBLIME
STATES OF MIND OF ADMINISTRATORS IN SCHOOLS UNDER ROJ ET INFORMAL AND NON-FORMAL
EDUCATION PROMOTION OFFICE)” มีความประสงค์ขอความอนุเคราะห์ท่าน ในการแจกแบบสอบถามเก็บ
ข้อมูล เพื่อเป็นข้อมูลเขียนงานวิทยานิพนธ์

ดังนั้น บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด จึงเจริญพร
มายังท่านเพื่อขอความอนุเคราะห์ในการแจกแบบสอบถามเก็บข้อมูลดังกล่าว ให้นักศึกษาเพื่อเก็บข้อมูลเขียน
งานวิทยานิพนธ์ต่อไป

จึงเจริญพรมาเพื่อพิจารณาอนุเคราะห์

ขอเจริญพร

(พระครูวิจิตรปัญญาภรณ์, ผศ.ดร.)

รองอธิการบดี

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

ปฏิบัติงานแทนอธิการบดี

บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด
โทร. ๐-๔๓๕๑-๘๓๖๔ ต่อ ๑๒๔, โทรสาร ๐-๔๓๕๑-๔๖๑๘
ผู้ประสานงาน นางรัชฌีย์ เจริญนนท์
โทร ๐๘-๑๐๔๗-๒๐๐๑

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตร้อยเอ็ด

ถนนเลียงเมือง ตำบลดงลาน
อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด ๔๕๐๐๐
โทร. ๐-๔๓๕๑-๘๓๖๔ โทรสาร. ๐-๔๓๕๑-๔๖๑๘
www.rec.mbu.ac.th

ที่ อว ๗๔๑๗/ว ๐๗๗

๑๕ มีนาคม ๒๕๖๓

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์แจกแบบสอบถามเก็บข้อมูล

เจริญพร ผู้ผู้อำนวยการ ๗๗๗. อำเภอพนมไพร

ด้วย นายไพฑูริย์ กมลเลิศ เลขทะเบียนนักศึกษา ๖๐๒๐๗๕๐๕๓๑๐๐๖ นักศึกษาลัทธิสุตร
ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา (EDUCATIONAL ADMINISTRATION)
ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ได้รับอนุมัติหัวข้อวิทยานิพนธ์
เรื่อง "การบริหารงานตามหลักพรหมวิหาร ๔ ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษา
นอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดร้อยเอ็ด (ADMINISTRATION BASED ON THE FOUR SUBLIME
STATES OF MIND OF ADMINISTRATORS IN SCHOOLS UNDER ROI ET INFORMAL AND NON-FORMAL
EDUCATION PROMOTION OFFICE)" มีความประสงค์ขอความอนุเคราะห์ท่าน ในการแจกแบบสอบถามเก็บ
ข้อมูล เพื่อเป็นข้อมูลเขียนงานวิทยานิพนธ์

ดังนั้น บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด จึงเจริญพร
มายังท่านเพื่อขอความอนุเคราะห์ในการแจกแบบสอบถามเก็บข้อมูลดังกล่าว ให้นักศึกษาเพื่อเก็บข้อมูลเขียน
งานวิทยานิพนธ์ต่อไป

จึงเจริญพรมาเพื่อพิจารณาอนุเคราะห์

ขอเจริญพร

(พระครูวิจิตรปัญญาภรณ์, ผศ.ดร.)

รองอธิการบดี

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

ปฏิบัติงานแทนอธิการบดี

บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

โทร. ๐-๔๓๕๑-๘๓๖๔ ต่อ ๑๒๔, โทรสาร ๐-๔๓๕๑-๔๖๑๘

ผู้ประสานงาน นางรัชฌีย์ เจริญนนท์

โทร ๐๘-๑๐๔๗-๒๐๐๓

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตร้อยเอ็ด

ถนนเลียงเมือง ตำบลคางลาน
อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด ๔๕๐๐๐
โทร. ๐-๔๓๕๑-๘๓๖๔ โทรสาร. ๐-๔๓๕๑-๔๖๑๘
www.rec.mbu.ac.th

ที่ อว ๗๔๑๓๗/ว๐๗๗

๑๕ มีนาคม ๒๕๖๓

เรื่อง ขอบขออนุเคราะห์แจกแบบสอบถามเก็บข้อมูล

เจริญพร **ผู้อำนวยการ ๑๗๗. อำเภอหนองฮี**

ด้วย นายไพฑูรย์ กมลเลิศ เลขทะเบียนนักศึกษา ๖๐๒๐๗๕๐๕๓๑๐๐๖ นักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา (EDUCATIONAL ADMINISTRATION) ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ได้รับอนุมัติหัวข้อวิทยานิพนธ์เรื่อง “การบริหารงานตามหลักพรหมวิหาร ๔ ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดร้อยเอ็ด (ADMINISTRATION BASED ON THE FOUR SUBLIME STATES OF MIND OF ADMINISTRATORS IN SCHOOLS UNDER ROJ ET INFORMAL AND NON-FORMAL EDUCATION PROMOTION OFFICE)” มีความประสงค์ขอความอนุเคราะห์ท่าน ในการแจกแบบสอบถามเก็บข้อมูล เพื่อเป็นข้อมูลเขียนงานวิทยานิพนธ์

ดังนั้น บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด จึงเจริญพรมายังท่านเพื่อขอความอนุเคราะห์ในการแจกแบบสอบถามเก็บข้อมูลดังกล่าว ให้นักศึกษาเพื่อเก็บข้อมูลเขียนงานวิทยานิพนธ์ต่อไป

จึงเจริญพรมาเพื่อพิจารณาอนุเคราะห์

ขอเจริญพร

(พระครูวิจิตรปัญญาภรณ์, ผศ.ดร.)

รองอธิการบดี

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

ปฏิบัติงานแทนอธิการบดี

บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

โทร. ๐-๔๓๕๑-๘๓๖๔ ต่อ ๑๒๔, โทรสาร ๐-๔๓๕๑-๔๖๑๘

ผู้ประสานงาน นางรัชฌีย์ เจริญนนท์

โทร ๐๘-๑๐๔๗-๒๐๐๑

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตร้อยเอ็ด

ถนนเลียงเมือง ตำบลคงลาน
อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด ๔๕๐๐๐
โทร. ๐-๔๓๕๑-๘๓๖๔ โทรสาร. ๐-๔๓๕๑-๔๖๑๘
www.rec.mbu.ac.th

ที่ อว ๗๔๑๓๗/ว ๐๗๗

๑๕ มีนาคม ๒๕๖๓

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์แจกแบบสอบถามเก็บข้อมูล

เจริญพร **ผู้อำนวยการ สอ.น.อ.นอ โนนทราย**

ด้วย นายไพฑูรย์ กมลเลิศ เลขทะเบียนนักศึกษา ๖๐๒๐๗๕๐๕๓๑๐๐๖ นักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา (EDUCATIONAL ADMINISTRATION) ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ได้รับอนุมัติหัวข้อวิทยานิพนธ์เรื่อง “การบริหารงานตามหลักพรหมวิหาร ๔ ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดร้อยเอ็ด (ADMINISTRATION BASED ON THE FOUR SUBLIME STATES OF MIND OF ADMINISTRATORS IN SCHOOLS UNDER ROI ET INFORMAL AND NON-FORMAL EDUCATION PROMOTION OFFICE)” มีความประสงค์ขอความอนุเคราะห์ท่าน ในการแจกแบบสอบถามเก็บข้อมูล เพื่อเป็นข้อมูลเขียนงานวิทยานิพนธ์

ดังนั้น บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด จึงเจริญพรมายังท่านเพื่อขอความอนุเคราะห์ในการแจกแบบสอบถามเก็บข้อมูลดังกล่าวให้นักศึกษาเพื่อเก็บข้อมูลเขียนงานวิทยานิพนธ์ต่อไป

จึงเจริญพรมาเพื่อพิจารณาอนุเคราะห์

ขอเจริญพร

(พระครูวิจิตรปัญญาภรณ์, ผศ.ดร.)

รองอธิการบดี

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

ปฏิบัติงานแทนอธิการบดี

บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

โทร. ๐-๔๓๕๑-๘๓๖๔ ต่อ ๑๒๔, โทรสาร ๐-๔๓๕๑-๔๖๑๘

ผู้ประสานงาน นางรัชฌีย์ เจริญนนท์

โทร ๐๘-๑๐๔๗-๒๐๐๑

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตร้อยเอ็ด

ถนนเลียงเมือง ตำบลคงลาน
อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด ๔๕๐๐๐
โทร. ๐-๔๓๕๑-๘๓๖๔ โทรสาร. ๐-๔๓๕๑-๔๖๑๘
www.rec.mbu.ac.th

ที่ อว ๗๔๑๓/ว๐๗๗

๑๔ มีนาคม ๒๕๖๓

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์แจกแบบสอบถามเก็บข้อมูล

เจริญพร ผู้ชำนาญการพิเศษ อำเภอสุวรรณภูมิ

ด้วย นายไพฑูรย์ กมลเลิศ เลขทะเบียนนักศึกษา ๖๐๒๐๗๕๐๕๓๑๐๐๖ นักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา (EDUCATIONAL ADMINISTRATION) ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ได้รับอนุมัติหัวข้อวิทยานิพนธ์เรื่อง "การบริหารงานตามหลักพรหมวิหาร ๔ ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดร้อยเอ็ด (ADMINISTRATION BASED ON THE FOUR SUBLIME STATES OF MIND OF ADMINISTRATORS IN SCHOOLS UNDER ROE ET INFORMAL AND NON-FORMAL EDUCATION PROMOTION OFFICE)" มีความประสงค์ขอความอนุเคราะห์ท่าน ในการแจกแบบสอบถามเก็บข้อมูล เพื่อเป็นข้อมูลเขียนงานวิทยานิพนธ์

ดังนั้น บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด จึงเจริญพรมายังท่านเพื่อขอความอนุเคราะห์ในการแจกแบบสอบถามเก็บข้อมูลดังกล่าว ให้นักศึกษาเพื่อเก็บข้อมูลเขียนงานวิทยานิพนธ์ต่อไป

จึงเจริญพรมาเพื่อพิจารณาอนุเคราะห์

ขอเจริญพร

(พระครูวิจิตรปัญญาภรณ์, ผศ.ดร.)

รองอธิการบดี

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

ปฏิบัติงานแทนอธิการบดี

บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

โทร. ๐-๔๓๕๑-๘๓๖๔ ต่อ ๑๒๔, โทรสาร ๐-๔๓๕๑-๔๖๑๘

ผู้ประสานงาน นางรัชฌีย์ เจริญนทร์

โทร ๐๘-๑๐๔๗-๒๐๐๑

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตร้อยเอ็ด

ถนนเลียงเมือง ตำบลคงลาน
อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด ๔๕๐๐๐
โทร. ๐-๔๓๕๑-๘๓๖๔ โทรสาร. ๐-๔๓๕๑-๔๖๑๘
www.rec.mbu.ac.th

ที่ อว ๗๔๑๗/ว๐๗๗

๑๕ มีนาคม ๒๕๖๓

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์แจกแบบสอบถามเก็บข้อมูล

เจริญพร ผู้ชำนาญการ กศน. อำเภอ เกษตรวิเศษ

ด้วย นายไพฑูรย์ กมลเลิศ เลขทะเบียนนักศึกษา ๖๐๒๐๗๕๐๕๓๑๐๐๖ นักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา (EDUCATIONAL ADMINISTRATION) ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ได้รับอนุมัติหัวข้อวิทยานิพนธ์เรื่อง "การบริหารงานตามหลักพรหมวิหาร ๔ ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดร้อยเอ็ด (ADMINISTRATION BASED ON THE FOUR SUBLIME STATES OF MIND OF ADMINISTRATORS IN SCHOOLS UNDER ROI ET INFORMAL AND NON-FORMAL EDUCATION PROMOTION OFFICE)" มีความประสงค์ขอความอนุเคราะห์ท่าน ในการแจกแบบสอบถามเก็บข้อมูล เพื่อเป็นข้อมูลเขียนงานวิทยานิพนธ์

ดังนั้น บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด จึงเจริญพรมายังท่านเพื่อขอความอนุเคราะห์ในการแจกแบบสอบถามเก็บข้อมูลดังกล่าวให้นักศึกษาเพื่อเก็บข้อมูลเขียนงานวิทยานิพนธ์ต่อไป

จึงเจริญพรมาเพื่อพิจารณาอนุเคราะห์

ขอเจริญพร

(พระครูวิจิตรปัญญาภรณ์, ผศ.ดร.)

รองอธิการบดี

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

ปฏิบัติงานแทนอธิการบดี

บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด
โทร. ๐-๔๓๕๑-๘๓๖๔ ต่อ ๑๒๔, โทรสาร ๐-๔๓๕๑-๔๖๑๘
ผู้ประสานงาน นางรัชฌีย์ เจริญนนท์
โทร ๐๘-๑๐๔๗-๒๐๐๑

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตร้อยเอ็ด

ถนนเลียงเมือง ตำบลคงลาน
อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด ๔๕๐๐๐
โทร. ๐-๔๓๕๑-๘๓๖๔ โทรสาร. ๐-๔๓๕๑-๔๖๑๘
www.rec.mbu.ac.th

ที่ อว ๗๔๑๗/ว๐๗๗

๑๕ มีนาคม ๒๕๖๓

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์แจกแบบสอบถามเก็บข้อมูล
เจริญพร *ผู้ชำนาญการ กลุ่มงานวิจัยและพัฒนา*

ด้วย นายไพฑูรย์ กมลเลิศ เลขทะเบียนนักศึกษา ๖๐๒๐๗๕๐๕๓๓๐๐๖ นักศึกษาหลักสูตร
ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา (EDUCATIONAL ADMINISTRATION)
ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ได้รับอนุมัติหัวข้อวิทยานิพนธ์
เรื่อง “การบริหารงานตามหลักพรหมวิหาร ๔ ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดร้อยเอ็ด (ADMINISTRATION BASED ON THE FOUR SUBLIME STATES OF MIND OF ADMINISTRATORS IN SCHOOLS UNDER RO ET INFORMAL AND NON-FORMAL EDUCATION PROMOTION OFFICE)” มีความประสงค์ขอความอนุเคราะห์ท่าน ในการแจกแบบสอบถามเก็บข้อมูล เพื่อเป็นข้อมูลเขียนงานวิทยานิพนธ์

ดังนั้น บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด จึงเจริญพร
มายังท่านเพื่อขอความอนุเคราะห์ในการแจกแบบสอบถามเก็บข้อมูลดังกล่าว ให้นักศึกษาเพื่อเก็บข้อมูลเขียน
งานวิทยานิพนธ์ต่อไป

จึงเจริญพรมาเพื่อพิจารณาอนุเคราะห์

ขอเจริญพร

(พระครูวิจิตรปัญญาภรณ์, ผศ.ดร.)

รองอธิการบดี

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

ปฏิบัติงานแทนอธิการบดี

บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด
โทร. ๐-๔๓๕๑-๘๓๖๔ ต่อ ๑๒๔, โทรสาร ๐-๔๓๕๑-๔๖๑๘
ผู้ประสานงาน นางรัชฌีย์ เจริญนนท์
โทร ๐๘-๑๐๔๗-๒๐๐๑

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตร้อยเอ็ด

ถนนเลียงเมือง ตำบลคงลาน
อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด ๔๕๐๐๐
โทร. ๐-๔๓๕๑-๘๓๖๔ โทรสาร. ๐-๔๓๕๑-๔๖๑๘
www.rec.mbu.ac.th

ที่ อว ๗๔๑๗/ว๐๗๗

๑๕ มีนาคม ๒๕๖๓

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์แจกแบบสอบถามเก็บข้อมูล

เจริญพร **ผู้อำนวยการ กศน. อำเภอเข็ญชัย**

ด้วย นายไพฑูริย์ กมลเลิศ เลขทะเบียนนักศึกษา ๖๐๒๐๗๕๐๕๓๑๐๐๖ นักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา (EDUCATIONAL ADMINISTRATION) ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ได้รับอนุมัติหัวข้อวิทยานิพนธ์เรื่อง “การบริหารงานตามหลักพรหมวิหาร ๔ ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดร้อยเอ็ด (ADMINISTRATION BASED ON THE FOUR SUBLIME STATES OF MIND OF ADMINISTRATORS IN SCHOOLS UNDER ROET INFORMAL AND NON-FORMAL EDUCATION PROMOTION OFFICE)” มีความประสงค์ขอความอนุเคราะห์ท่าน ในการแจกแบบสอบถามเก็บข้อมูล เพื่อเป็นข้อมูลเขียนงานวิทยานิพนธ์

ดังนั้น บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด จึงเจริญพรมายังท่านเพื่อขอความอนุเคราะห์ในการแจกแบบสอบถามเก็บข้อมูลดังกล่าว ให้นักศึกษาเพื่อเก็บข้อมูลเขียนงานวิทยานิพนธ์ต่อไป

จึงเจริญพรมาเพื่อพิจารณาอนุเคราะห์

ขอเจริญพร

(พระครูวิจิตรปัญญาภรณ์, ผศ.ดร.)

รองอธิการบดี

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

ปฏิบัติงานแทนอธิการบดี

บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

โทร. ๐-๔๓๕๑-๘๓๖๔ ต่อ ๑๒๔, โทรสาร ๐-๔๓๕๑-๔๖๑๘

ผู้ประสานงาน นางรัชฌีย์ เจริญนนท์

โทร ๐๘-๑๐๔๗-๒๐๐๑

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตร้อยเอ็ด

ถนนเลียงเมือง ตำบลคงสถาน
อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด ๔๕๐๐๐
โทร. ๐-๔๓๕๑-๘๓๖๔ โทรสาร. ๐-๔๓๕๑-๔๖๑๘
www.rec.mbu.ac.th

ที่ อว ๗๔๑๗/ว ๐๗๗

๑๔ มีนาคม ๒๕๖๓

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์แจกแบบสอบถามเก็บข้อมูล

เจริญพร ผู้ดำรงบทบาท กอณ. อำเภอ โพนทอง

ด้วย นายไพฑูรย์ กมลเลิศ เลขทะเบียนนักศึกษา ๖๐๒๐๗๕๐๕๓๑๐๐๖ นักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา (EDUCATIONAL ADMINISTRATION) ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ได้รับอนุมัติหัวข้อวิทยานิพนธ์เรื่อง “การบริหารงานตามหลักพรหมวิหาร ๔ ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดร้อยเอ็ด (ADMINISTRATION BASED ON THE FOUR SUBLIME STATES OF MIND OF ADMINISTRATORS IN SCHOOLS UNDER RO ET INFORMAL AND NON-FORMAL EDUCATION PROMOTION OFFICE)” มีความประสงค์ขอความอนุเคราะห์ท่าน ในการแจกแบบสอบถามเก็บข้อมูล เพื่อเป็นข้อมูลเขียนงานวิทยานิพนธ์

ดังนั้น บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด จึงเจริญพรมายังท่านเพื่อขอความอนุเคราะห์ในการแจกแบบสอบถามเก็บข้อมูลดังกล่าว ให้นักศึกษาเพื่อเก็บข้อมูลเขียนงานวิทยานิพนธ์ต่อไป

จึงเจริญพรมาเพื่อพิจารณาอนุเคราะห์

ขอเจริญพร

(พระครูวิจิตรปัญญาภรณ์, ผศ.ดร.)

รองอธิการบดี

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

ปฏิบัติงานแทนอธิการบดี

บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

โทร. ๐-๔๓๕๑-๘๓๖๔ ต่อ ๑๒๔, โทรสาร ๐-๔๓๕๑-๔๖๑๘

ผู้ประสานงาน นางรัชสมัย เจริญนนท์

โทร ๐๘-๑๐๔๗-๒๐๐๑

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตร้อยเอ็ด

ถนนเลียงเมือง ตำบลดงลาน
อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด ๔๕๐๐๐
โทร. ๐-๔๓๕๑-๘๓๖๔ โทรสาร. ๐-๔๓๕๑-๔๖๑๘
www.rec.mbu.ac.th

ที่ อว ๗๔๓๗/ว๐๗๗

๑๕ มีนาคม ๒๕๖๓

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์แจกแบบสอบถามเก็บข้อมูล

เจริญพร **ผู้อำนวยการ กศน. อำเภอหนองพอก**

ด้วย นายไพฑูรย์ กมลเลิศ เลขทะเบียนนักศึกษา ๖๐๒๐๗๕๐๕๓๑๐๐๖ นักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา (EDUCATIONAL ADMINISTRATION) ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ได้รับอนุมัติหัวข้อวิทยานิพนธ์เรื่อง “การบริหารงานตามหลักพรหมวิหาร ๔ ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดร้อยเอ็ด (ADMINISTRATION BASED ON THE FOUR SUBLIME STATES OF MIND OF ADMINISTRATORS IN SCHOOLS UNDER ROI ET INFORMAL AND NON-FORMAL EDUCATION PROMOTION OFFICE)” มีความประสงค์ขอความอนุเคราะห์ท่าน ในการแจกแบบสอบถามเก็บข้อมูล เพื่อเป็นข้อมูลเขียนงานวิทยานิพนธ์

ดังนั้น บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด จึงเจริญพรมายังท่านเพื่อขอความอนุเคราะห์ในการแจกแบบสอบถามเก็บข้อมูลดังกล่าว ให้นักศึกษาเพื่อเก็บข้อมูลเขียนงานวิทยานิพนธ์ต่อไป

จึงเจริญพรมาเพื่อพิจารณาอนุเคราะห์

ขอเจริญพร

(พระครูวิจิตรปัญญาภรณ์, ผศ.ดร.)

รองอธิการบดี

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

ปฏิบัติงานแทนอธิการบดี

บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด
โทร. ๐-๔๓๕๑-๘๓๖๔ ต่อ ๑๒๔, โทรสาร ๐-๔๓๕๑-๔๖๑๘
ผู้ประสานงาน นางรัชฌีย์ เจริญนนท์
โทร ๐๘-๑๐๔๗-๒๐๐๑

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตร้อยเอ็ด

ถนนเลียงเมือง ตำบลดงลาน
อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด ๔๕๐๐๐
โทร. ๐-๔๓๕๑-๘๓๖๔ โทรสาร. ๐-๔๓๕๑-๔๖๑๘
www.rec.mbu.ac.th

ที่ อว ๗๔๑๗/ว ๐๗๗

๑๕ มีนาคม ๒๕๖๓

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์แจกแบบสอบถามเก็บข้อมูล
เจริญพร **ผู้อำนวยการ กศน. อำเภอ เมษวดี**

ด้วย นายไพฑูรย์ กมลเลิศ เลขทะเบียนนักศึกษา ๖๐๒๐๗๕๐๕๓๑๐๐๖ นักศึกษาหลักสูตร
ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา (EDUCATIONAL ADMINISTRATION)
ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ได้รับอนุมัติหัวข้อวิทยานิพนธ์
เรื่อง “การบริหารงานตามหลักพรหมวิหาร ๔ ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดร้อยเอ็ด (ADMINISTRATION BASED ON THE FOUR SUBLIME STATES OF MIND OF ADMINISTRATORS IN SCHOOLS UNDER ROI ET INFORMAL AND NON-FORMAL EDUCATION PROMOTION OFFICE)” มีความประสงค์ขอความอนุเคราะห์ท่าน ในการแจกแบบสอบถามเก็บข้อมูล เพื่อเป็นข้อมูลเขียนงานวิทยานิพนธ์

ดังนั้น บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด จึงเจริญพร
มายังท่านเพื่อขอความอนุเคราะห์ในการแจกแบบสอบถามเก็บข้อมูลดังกล่าว ให้นักศึกษาเพื่อเก็บข้อมูลเขียน
งานวิทยานิพนธ์ต่อไป

จึงเจริญพรมาเพื่อพิจารณาอนุเคราะห์

ขอเจริญพร

(พระครูวิจิตรปัญญาภรณ์, ผศ.ดร.)

รองอธิการบดี

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

ปฏิบัติงานแทนอธิการบดี

บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด
โทร. ๐-๔๓๕๑-๘๓๖๔ ต่อ ๑๒๔, โทรสาร ๐-๔๓๕๑-๔๖๑๘
ผู้ประสานงาน นางรัชฌีย์ เจริญนนท์
โทร ๐๘-๑๐๔๗-๒๐๐๑

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตร้อยเอ็ด

ถนนเลียงเมือง ตำบลดงลาน
อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด ๔๕๐๐๐
โทร. ๐-๔๓๕๑-๘๓๖๔ โทรสาร. ๐-๔๓๕๑-๔๖๑๘
www.rec.mbu.ac.th

ที่ อว ๗๔๑๗/ว ๐๗๗

๑๔ มีนาคม ๒๕๖๓

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์แจกแบบสอบถามเก็บข้อมูล

เจริญพร กศน. อำเภอ โพนทราย

ด้วย นายไพฑูรย์ กมลเลิศ เลขทะเบียนนักศึกษา ๖๐๒๐๗๕๐๕๓๑๐๐๖ นักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา (EDUCATIONAL ADMINISTRATION) ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ได้รับอนุมัติหัวข้อวิทยานิพนธ์เรื่อง “การบริหารงานตามหลักพรหมวิหาร ๔ ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดร้อยเอ็ด (ADMINISTRATION BASED ON THE FOUR SUBLIME STATES OF MIND OF ADMINISTRATORS IN SCHOOLS UNDER RO ET INFORMAL AND NON-FORMAL EDUCATION PROMOTION OFFICE)” มีความประสงค์ขอความอนุเคราะห์ท่าน ในการแจกแบบสอบถามเก็บข้อมูล เพื่อเป็นข้อมูลเขียนงานวิทยานิพนธ์

ดังนั้น บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด จึงเจริญพรมายังท่านเพื่อขอความอนุเคราะห์ในการแจกแบบสอบถามเก็บข้อมูลดังกล่าว ให้นักศึกษาเพื่อเก็บข้อมูลเขียนงานวิทยานิพนธ์ต่อไป

จึงเจริญพรมาเพื่อพิจารณาอนุเคราะห์

ขอเจริญพร

(พระครูวิจิตรปัญญาภรณ์, ผศ.ดร.)

รองอธิการบดี

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

ปฏิบัติงานแทนอธิการบดี

บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

โทร. ๐-๔๓๕๑-๘๓๖๔ ต่อ ๑๒๔, โทรสาร ๐-๔๓๕๑-๔๖๑๘

ผู้ประสานงาน นางรัชฌีย์ เจริญนนท์

โทร ๐๘-๑๐๔๗-๒๐๐๑

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตร้อยเอ็ด

ถนนเลียงเมือง ตำบลคงลาน
อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด ๔๕๐๐๐
โทร. ๐-๔๓๕๑-๘๓๖๔ โทรสาร. ๐-๔๓๕๑-๔๖๑๘
www.rec.mbu.ac.th

ที่ อว ๗๔๑๗/ว๐๗๗

๑๕ มีนาคม ๒๕๖๓

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์แจกแบบสอบถามเก็บข้อมูล

เจริญพร ผู้ชำนาญการ กศน. อำเภอเมืองสรวง

ด้วย นายไพฑูรย์ กมลเลิศ เลขทะเบียนนักศึกษา ๖๐๒๐๗๕๐๕๓๑๐๐๖ นักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา (EDUCATIONAL ADMINISTRATION) ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ได้รับอนุมัติหัวข้อวิทยานิพนธ์เรื่อง “การบริหารงานตามหลักพรหมวิหาร ๔ ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดร้อยเอ็ด (ADMINISTRATION BASED ON THE FOUR SUBLIME STATES OF MIND OF ADMINISTRATORS IN SCHOOLS UNDER RO ET INFORMAL AND NON-FORMAL EDUCATION PROMOTION OFFICE)” มีความประสงค์ขอความอนุเคราะห์ท่าน ในการแจกแบบสอบถามเก็บข้อมูล เพื่อเป็นข้อมูลเขียนงานวิทยานิพนธ์

ดังนั้น บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด จึงเจริญพรมายังท่านเพื่อขอความอนุเคราะห์ในการแจกแบบสอบถามเก็บข้อมูลดังกล่าว ให้นักศึกษาเพื่อเก็บข้อมูลเขียนงานวิทยานิพนธ์ต่อไป

จึงเจริญพรมาเพื่อพิจารณาอนุเคราะห์

ขอเจริญพร

(พระครูวิจิตรปัญญาภรณ์, ผศ.ดร.)

รองอธิการบดี

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

ปฏิบัติงานแทนอธิการบดี

บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

โทร. ๐-๔๓๕๑-๘๓๖๔ ต่อ ๑๒๔, โทรสาร ๐-๔๓๕๑-๔๖๑๘

ผู้ประสานงาน นางรัชฌีย์ เจริญนนท์

โทร ๐๘-๑๐๔๗-๒๐๐๑

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตร้อยเอ็ด

ถนนเลียงเมือง ตำบลคางลาน
อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด ๔๕๐๐๐
โทร. ๐-๔๓๕๑-๘๓๖๔ โทรสาร. ๐-๔๓๕๑-๔๖๑๘
www.rec.mbu.ac.th

ที่ อว ๗๔๑๗/ว๐๗๗

๑๕ มีนาคม ๒๕๖๓

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์แจกแบบสอบถามเก็บข้อมูล

เจริญพร **ผู้อำนวยการ กอ.น. อำเภอ เซลุดุม**

ด้วย นายไพฑูรย์ กมลเลิศ เลขทะเบียนนักศึกษา ๖๐๒๐๗๕๐๕๓๑๐๐๖ นักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา (EDUCATIONAL ADMINISTRATION) ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ได้รับอนุมัติหัวข้อวิทยานิพนธ์เรื่อง “การบริหารงานตามหลักพรหมวิหาร ๔ ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดร้อยเอ็ด (ADMINISTRATION BASED ON THE FOUR SUBLIME STATES OF MIND OF ADMINISTRATORS IN SCHOOLS UNDER ROI ET INFORMAL AND NON-FORMAL EDUCATION PROMOTION OFFICE)” มีความประสงค์ขอความอนุเคราะห์ท่าน ในการแจกแบบสอบถามเก็บข้อมูล เพื่อเป็นข้อมูลเขียนงานวิทยานิพนธ์

ดังนั้น บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด จึงเจริญพรมายังท่านเพื่อขอความอนุเคราะห์ในการแจกแบบสอบถามเก็บข้อมูลดังกล่าว ให้นักศึกษาเพื่อเก็บข้อมูลเขียนงานวิทยานิพนธ์ต่อไป

จึงเจริญพรมาเพื่อพิจารณาอนุเคราะห์

ขอเจริญพร

(พระครูวิจิตรปัญญาภรณ์, ผศ.ดร.)

รองอธิการบดี

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

ปฏิบัติงานแทนอธิการบดี

บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด
โทร. ๐-๔๓๕๑-๘๓๖๔ ต่อ ๑๒๔, โทรสาร ๐-๔๓๕๑-๔๖๑๘
ผู้ประสานงาน นางรัชฌีย์ เจริญนนท์
โทร ๐๘-๑๐๔๗-๒๐๐๑

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตร้อยเอ็ด

ถนนเลียงเมือง ตำบลดงลาน
อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด ๔๕๐๐๐
โทร. ๐-๔๓๕๑-๘๓๖๔ โทรสาร. ๐-๔๓๕๑-๔๖๑๘
www.rec.mbu.ac.th

ที่ อว ๗๔๑๗/ว๐๗๗

๑๔ มีนาคม ๒๕๖๓

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์แจกแบบสอบถามเก็บข้อมูล

เจริญพร ผู้อำนวยการ กศน. อำเภอ จตุรพักตรพิมาน

ด้วย นายไพฑูรย์ กมลเลิศ เลขทะเบียนนักศึกษา ๖๐๒๐๗๕๐๕๓๑๐๐๖ นักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา (EDUCATIONAL ADMINISTRATION) ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ได้รับอนุมัติหัวข้อวิทยานิพนธ์เรื่อง “การบริหารงานตามหลักพรหมวิหาร ๔ ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดร้อยเอ็ด (ADMINISTRATION BASED ON THE FOUR SUBLIME STATES OF MIND OF ADMINISTRATORS IN SCHOOLS UNDER ROI ET INFORMAL AND NON-FORMAL EDUCATION PROMOTION OFFICE)” มีความประสงค์ขอความอนุเคราะห์ท่าน ในการแจกแบบสอบถามเก็บข้อมูล เพื่อเป็นข้อมูลเขียนงานวิทยานิพนธ์

ดังนั้น บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด จึงเจริญพรมายังท่านเพื่อขอความอนุเคราะห์ในการแจกแบบสอบถามเก็บข้อมูลดังกล่าว ให้นักศึกษาเพื่อเก็บข้อมูลเขียนงานวิทยานิพนธ์ต่อไป

จึงเจริญพรมาเพื่อพิจารณาอนุเคราะห์

ขอเจริญพร

(พระครูวิจิตรปัญญาภรณ์, ผศ.ดร.)

รองอธิการบดี

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

ปฏิบัติงานแทนอธิการบดี

บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

โทร. ๐-๔๓๕๑-๘๓๖๔ ต่อ ๑๒๔, โทรสาร ๐-๔๓๕๑-๔๖๑๘

ผู้ประสานงาน นางรัชฉิณี เจริญนนท์

โทร ๐๘-๑๐๔๗-๒๐๐๑

ภาคผนวก ง
แบบสอบถาม

แบบสอบถาม

เรื่อง

การบริหารงานตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน
ส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดร้อยเอ็ด

.....

คำชี้แจง

แบบสอบถามชุดนี้เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารงานตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดร้อยเอ็ด แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารงานตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งสอบถามครูผู้สอน สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดร้อยเอ็ด โดยแบ่งออกเป็น 3 กลุ่มงาน ได้แก่

กลุ่มที่ 1 กลุ่มอำนวยการ

กลุ่มที่ 2 กลุ่มการจัดการศึกษานอกระบบและจัดการศึกษาตามอัธยาศัย

กลุ่มที่ 3 กลุ่มภาคีเครือข่ายและกิจการพิเศษ

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารงานตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งสอบถามครูผู้สอน สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 3 กลุ่มงาน แบบสอบถามแต่ละตอนจะมีคำชี้แจงของตอนนั้น ๆ เพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามจะได้ทราบว่าต้องทำอะไร อย่างไร เพื่อให้การตอบเป็นไปอย่างถูกต้องสมบูรณ์กรุณาอ่านคำชี้แจงก่อนแล้วจึงตอบแบบสอบถาม

ในการตอบแบบสอบถามขอได้โปรดตอบตามความจริงทุกตอนทุกข้อ เพื่อความสมบูรณ์ของการตอบแบบสอบถาม ข้อมูลของการตอบจะเก็บไว้เป็นความลับ และใช้เพื่อการวิจัยเท่านั้น ไม่มีส่วนใดที่เกี่ยวข้องหรือจะมีผลกระทบต่อตำแหน่งหน้าที่การงานของท่าน

ไพฑูริย์ กมลเลิศ

นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง [ ] ที่ตรงกับสภาพเป็นจริงของท่าน

1. เพศ

[ ] 1. ชาย

[ ] 2. หญิง

2. อายุ

[ ] 1. ต่ำกว่า 30 ปี

[ ] 2. 30 - 40 ปี

[ ] 3. 41 ปี ขึ้นไป

3. ระดับการศึกษา

[ ] 1. ปริญญาตรี

[ ] 2. สูงกว่าปริญญาตรี

4. ประสบการณ์ทำงาน

[ ] 1. ต่ำกว่า 5 ปี

[ ] 2. 5 - 9 ปี

[ ] 3. 10 ปี ขึ้นไป

ตอนที่ 2 การบริหารงานตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน
สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดร้อยเอ็ด

คำชี้แจง โปรดอ่านและพิจารณาข้อความแต่ละข้อซึ่งเป็นการแสดงออกหรือการกระทำของผู้บริหาร
สถานศึกษาที่ท่านปฏิบัติงานอยู่ในปัจจุบันแล้วทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องของตัวเลขที่
สอดคล้องตรงกับสภาพความเป็นจริงมากที่สุด โดยกำหนดตัวเลขและความหมายไว้ ดังนี้

5 หมายถึง มีระดับความคิดเห็น มากที่สุด

4 หมายถึง มีระดับความคิดเห็น มาก

3 หมายถึง มีระดับความคิดเห็น ปานกลาง

2 หมายถึง มีระดับความคิดเห็น น้อย

1 หมายถึง มีระดับความคิดเห็น น้อยที่สุด

การบริหารงานตามหลักพรหมวิหาร 4	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
กลุ่มอำนาจการ					
1. ผู้บริหารมีการวางแผนอัตรากำลังในสถานศึกษาอย่างเหมาะสมและเพียงพอ กับภาระงาน					
2. ผู้บริหารมีการพิจารณาเกี่ยวกับการเลื่อนเงินเดือนตามความรู้ความสามารถ โดยใช้หลักคุณธรรม					
3. ผู้บริหารมีการส่งเสริมวินัย คุณธรรมและจริยธรรมสำหรับข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา อาทิ จัดโครงการพัฒนาบุคลากรเพื่อเสริมสร้างวินัยคุณธรรมและจริยธรรม					
4. ผู้บริหารมีการจัดทำแผนงบประมาณโดยมุ่งผลสัมฤทธิ์ของงาน และประโยชน์ของสถานศึกษาและผู้เรียนเป็นสำคัญ					
5. ผู้บริหารมีการอนุมัติงบประมาณโดยคำนึงถึงเหตุผล ความจำเป็นและวัตถุประสงค์ของการใช้งบประมาณ					
6. ผู้บริหารมีการเบิกจ่ายงบประมาณอย่างถูกต้อง และชัดเจน ตามระเบียบการใช้จ่ายงบประมาณ					
7. ผู้บริหารมีการจัดทำระบบบัญชีให้เป็นปัจจุบัน ถูกต้องตามระเบียบและสามารถตรวจสอบได้					

การบริหารงานตามหลักพรหมวิหาร 4	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
8. ผู้บริหารมีการจัดระบบการเงิน ถูกต้องตามระเบียบ และสามารถตรวจสอบได้ อาทิ มีค่าแต่งตั้งเจ้าที่รับผิดชอบงานการเงิน เพื่อควบคุมการเบิกจ่ายทั้งเงินงบประมาณและเงินนอกงบประมาณ					
9. ผู้บริหารจัดให้มีระบบเกี่ยวกับพัสดุ ให้ถูกต้องตามระเบียบ เพื่อเอื้อต่อการบริหารและการเรียนการสอน อาทิ การมีค่าแต่งตั้งเจ้าที่รับผิดชอบงานพัสดุ มีสมุดทะเบียนคุมการรับ-จ่ายพัสดุ					
10. ผู้บริหารจัดให้มีฐานข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับพัสดุที่ถูกต้องเป็นปัจจุบันและสามารถตรวจสอบได้					
11. ผู้บริหารจัดให้มีการดำเนินงานธุรการที่ถูกต้องตามระเบียบและเป็นปัจจุบัน					
12. ผู้บริหารมอบหมายงานให้มีจัดทำกรลาทุกประเภทของครูและบุคลากรทางการศึกษา โดยมีหลักฐานการลาชัดเจน					
13. ผู้บริหารมีการเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการอย่างต่อเนื่อง					
14. ผู้บริหารมีการส่งเสริมและยกย่องเชิดชูเกียรติผู้ปฏิบัติหน้าที่และเกิดผลดีต่อสถานศึกษาและส่วนรวม					
15. ผู้บริหารจัดให้มีการเรียนรู้นอกสถานที่เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนอย่างมีคุณภาพ					
16. ผู้บริหารส่งเสริมให้มีงานกิจกรรมพัฒนาคุณภาพผู้เรียน แน่แนวเพื่อช่วยเหลือผู้เรียน ให้พัฒนาตนเองตามจุดมุ่งหมายของสถานศึกษา					
17. ผู้บริหารส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาด้านคุณธรรม จริยธรรม อาทิ การจัดโครงการพัฒนาผู้เรียนเพื่อส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม อันดีงาม					
18. ผู้บริหารมีการปรับปรุงพัฒนาและดูแลอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อมให้เหมาะสมเอื้อต่อการบริหารจัดการสถานศึกษา					
19. ผู้บริหารมีการจัดทำสำมะโนผู้เรียนอย่างถูกต้องเป็นปัจจุบัน และต่อเนื่องเพื่อพัฒนาสถานศึกษา					
20. ผู้บริหารมีการวัดและประเมินผลผู้เรียนด้วยความถูกต้อง ตามระเบียบและ เที่ยงธรรม					

การบริหารงานตามหลักพรหมวิหาร 4	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
21. ผู้บริหารมีการนิเทศ ติดตามการปฏิบัติการสอนครู เพื่อพัฒนาการเรียนการสอน ให้มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล					
กลุ่มการจัดการศึกษานอกระบบและจัดการศึกษาตามอัธยาศัย					
22. ผู้บริหารให้ความสำคัญกับการจัดการศึกษาอาชีพเพื่อการมีงานทำอย่างยั่งยืน					
23. ผู้บริหารส่งเสริมการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตให้กับทุกกลุ่มเป้าหมาย และมุ่งเน้นมีทักษะการดำรงชีวิตมีความรู้ความสามารถในการบริหารจัดการชีวิตของตนเอง					
24. ผู้บริหารส่งเสริมการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาสังคมและชุมชน โดยใช้หลักสูตรและการจัดกระบวนการเรียนรู้ แบบบูรณาการที่เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย และบริบทของชุมชนในแต่ละพื้นที่					
25. ผู้บริหารส่งเสริมการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงผ่านกระบวนการเรียนรู้ตลอดชีวิต อาทิ การจัดโครงการศึกษาดูงานการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงให้กับประชาชน เพื่อเสริมสร้างภูมิคุ้มกัน สามารถยืนหยัดอยู่ได้อย่างมั่นคง					
26. ผู้บริหารส่งเสริมและสนับสนุนโดยการแนะแนวสถานประกอบการ เพื่อให้ผู้จบหลักสูตรสามารถนำความรู้ไปประกอบอาชีพ มีงานทำ มีรายได้ ต่อยอดอาชีพเดิม					
27. ผู้บริหารส่งเสริมให้มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านและทักษะการเรียนรู้อย่างหลากหลาย เพื่อปลูกฝังนิสัยรักการอ่าน					
28. ผู้บริหารมีการนำสื่อและนวัตกรรมมาใช้ในการจัดกิจกรรมห้องสมุด					
29. ผู้บริหารส่งเสริมให้มีการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในระดับตำบล เพื่อถ่ายทอดองค์ความรู้ในชุมชนอย่างทั่วถึง					
30. ผู้บริหารจัดอบรม สัมมนา เพื่อส่งเสริมให้มีการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาตามความต้องการของผู้เรียน					
31. ผู้บริหารจัดอบรม สัมมนา เพื่อส่งเสริมและพัฒนาบุคลากรดำเนินงานวิจัย และพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา					

การบริหารงานตามหลักพรหมวิหาร 4	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
32. ผู้บริหารจัดอบรม สัมมนา เพื่อส่งเสริมให้มีการพัฒนา และจัดทำสื่อ วัตกรรมการ และเทคโนโลยีทางการศึกษา					
33. ผู้บริหารมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี ช่วยเหลือเกื้อกูล และมีความเมตตาอารี ต่อบุคลากรในสถานศึกษา					
กลุ่มภาคีเครือข่าย และกิจการพิเศษ					
34. ผู้บริหารมีการประสานงานและพัฒนาเครือข่ายการศึกษาทั้งภายใน องค์กร และหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง					
35. ผู้บริหารมีการสร้างเครือข่ายส่งเสริมการอ่าน และมีการจัดกิจกรรม เพื่อส่งเสริมการอ่านอย่างหลากหลาย					
36. ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริม สนับสนุนและประสานการจัดการ ศึกษาของบุคคล ชุมชน องค์กรหน่วยงานและสถาบันสังคมอื่นที่จัด การศึกษา					
37. ผู้บริหารมุ่งเน้นให้ชุมชนและภาคีเครือข่ายทุกภาคส่วน ร่วมส่งเสริม และสนับสนุนการดำเนินงานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตาม อัจฉริยะ รวมทั้งการขับเคลื่อนกิจกรรมการเรียนรู้ของชุมชน					
38. ผู้บริหารส่งเสริมให้คณะกรรมการสถานศึกษามีส่วนร่วมในการบริหาร การดำเนินงานตามบทบาทภารกิจของ กศน. อย่างมีประสิทธิภาพ					
39. ผู้บริหารส่งเสริมให้มีกิจกรรมร่วมกับภาคีเครือข่าย เพื่อเสริมสร้าง สัมพันธภาพและเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานร่วมกันในรูปแบบที่ หลากหลายอย่างต่อเนื่อง					
40. ผู้บริหารส่งเสริมงานด้านการจัดกิจกรรมประชาธิปไตยในชุมชนร่วมกับ ภาคีเครือข่าย					
41. ผู้บริหารส่งเสริมงานสร้างเสริมคุณธรรม จริยธรรม และวัฒนธรรมใน สถานศึกษา ร่วมกับภาคีเครือข่าย					
42. ผู้บริหารส่งเสริมงานตามโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ร่วม กับภาคีเครือข่าย					
43. ผู้บริหารส่งเสริมงานกิจกรรมลูกเสือและยุวกาชาด ร่วมกับภาคี เครือข่าย					

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารงานตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดร้อยเอ็ด

คำชี้แจง ขอความกรุณาท่านให้ข้อเสนอแนะเพื่อนำไปเป็นแนวทางส่งเสริมและพัฒนาการบริหารงานตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา โดยเขียนลงในช่องว่างแต่ละด้าน

1. ด้านการบริหารงานกลุ่มงานอำนวยการ ตามหลักพรหมวิหาร 4

.....

.....

.....

.....

.....

2. ด้านการบริหารงานกลุ่มงานจัดการศึกษานอกระบบและจัดการศึกษาตามอัธยาศัย ตามหลักพรหมวิหาร 4

.....

.....

.....

.....

.....

3. ด้านการบริหารงานกลุ่มงานภาคีเครือข่ายและกิจการพิเศษ ตามหลักพรหมวิหาร 4

.....

.....

.....

.....

.....

ขอขอบพระคุณทุกท่านเป็นอย่างยิ่ง ที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม

ภาคผนวก จ
ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของเครื่องมือ

ค่าความดัชนีความสอดคล้องของแบบสอบถาม (ค่า IOC)

เรื่อง

การบริหารงานตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานสำนักงาน
ส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย
จังหวัดร้อยเอ็ด

ข้อ ที่	ข้อความ	ผู้เชี่ยวชาญ				
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	ผล รวม	IOC
กลุ่มอำนาจการ						
1.	ผู้บริหารมีการวางแผนอัตรากำลังในสถานศึกษาอย่างเหมาะสมและเพียงพอกับภาระงาน	+1	+1	+1	3	1.00
2.	ผู้บริหารมีการพิจารณาเกี่ยวกับการเลื่อนเงินเดือนตามความรู้ความสามารถ โดยใช้หลักคุณธรรม	+1	+1	0	2	0.67
3.	ผู้บริหารมีการส่งเสริมวินัยคุณธรรมและจริยธรรมสำหรับข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา อาทิ จัดโครงการพัฒนาบุคลากรเพื่อเสริมสร้างวินัยคุณธรรมและจริยธรรม	0	+1	+1	2	0.67
4.	ผู้บริหารมีการจัดทำแผนงบประมาณโดยมุ่งผลสัมฤทธิ์ของงาน และประโยชน์ของสถานศึกษาและผู้เรียนเป็นสำคัญ	+1	+1	+1	3	1.00
5.	ผู้บริหารมีการอนุมัติงบประมาณโดยคำนึงถึงเหตุผลความจำเป็นและวัตถุประสงค์ของการใช้งบประมาณ	+1	+1	+1	3	1.00
6.	ผู้บริหารมีการเบิกจ่ายงบประมาณอย่างถูกต้องและชัดเจนตามระเบียบการใช้จ่ายงบประมาณ	+1	0	+1	2	0.67
7.	ผู้บริหารมีการจัดทำระบบบัญชีให้เป็นปัจจุบันถูกต้องตามระเบียบ และสามารถตรวจสอบได้	+1	+1	+1	3	1.00
8.	ผู้บริหารมีการจัดระบบการเงิน ถูกต้องตามระเบียบ และสามารถตรวจสอบได้ อาทิ มีค่าแต่งตั้งเจ้าที่รับผิดชอบงานการเงิน เพื่อควบคุมการเบิกจ่ายทั้งเงินงบประมาณและเงินนอกงบประมาณ	+1	+1	+1	3	1.00

ข้อ ที่	ข้อความ	ผู้เชี่ยวชาญ				
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	ผล รวม	IOC
9.	ผู้บริหารจัดให้มีระบบเกี่ยวกับพัสดุ ให้ถูกต้องตามระเบียบ เพื่อเอื้อต่อการบริหารและการเรียนการสอน อาทิ การมี ค่าแต่งตั้งเจ้าที่รับผิดชอบงานพัสดุ มีสมุดทะเบียนคุมการ รับ-จ่ายพัสดุ	+1	+1	+1	3	1.00
10.	ผู้บริหารจัดให้มีฐานข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับพัสดุที่ถูกต้อง เป็นปัจจุบันและสามารถตรวจสอบได้	0	+1	+1	2	0.67
11.	ผู้บริหารจัดให้มีการดำเนินงานธุรการที่ถูกต้องตาม ระเบียบและเป็นปัจจุบัน	+1	+1	+1	3	1.00
12.	ผู้บริหารมอบหมายงานให้มีจัดทำการลาทุกประเภทของ ครูและบุคลากรทางการศึกษา โดยมีหลักฐานการลา ชัดเจน	+1	+1	+1	3	1.00
13.	ผู้บริหารมีการเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติ ราชการอย่างต่อเนื่อง	+1	0	+1	2	0.67
14.	ผู้บริหารมีการส่งเสริมและยกย่องเชิดชูเกียรติผู้ปฏิบัติ หน้าที่และเกิดผลดีต่อสถานศึกษาและส่วนรวม	+1	+1	+1	3	1.00
15.	ผู้บริหารจัดให้มีการเรียนรู้นอกสถานที่เพื่อพัฒนาคุณภาพ ผู้เรียนอย่างมีคุณภาพ	+1	+1	+1	3	1.00
16.	ผู้บริหารส่งเสริมให้ม้งานกิจกรรมพัฒนาคุณภาพผู้เรียน แนะแนวเพื่อช่วยเหลือผู้เรียน ให้พัฒนาตนเองตามจุด มุ่งหมายของสถานศึกษา	+1	+1	0	2	0.67
17.	ผู้บริหารส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาด้านคุณธรรม จริยธรรม อาทิ การจัดโครงการพัฒนาผู้เรียนเพื่อส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม อันดีงาม	+1	+1	+1	3	1.00
18.	ผู้บริหารมีการปรับปรุงพัฒนาและดูแลอาคารสถานที่ และสภาพแวดล้อม ให้เหมาะสมเอื้อต่อการบริหารจัดการ การสถานศึกษา	+1	+1	+1	3	1.00
20.	ผู้บริหารมีการวัดและประเมินผลผู้เรียนด้วยความถูกต้อง ตามระเบียบและเที่ยงธรรม	0	+1	+1	2	0.67

ข้อ ที่	ข้อความ	ผู้เชี่ยวชาญ				
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	ผล รวม	IOC
21.	ผู้บริหารมีการนิเทศติดตามการปฏิบัติการสอนครู เพื่อพัฒนาการเรียนการสอน ให้มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล	+1	+1	+1	3	1.00
กลุ่มการจัดการศึกษาระบบและจัดการศึกษาตามอัธยาศัย						
22.	ผู้บริหารให้ความสำคัญกับการจัดการศึกษาอาชีพเพื่อการทำงานทำอย่างยั่งยืน	+1	+1	+1	3	1.00
23.	ผู้บริหารส่งเสริมการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตให้กับทุกกลุ่มเป้าหมาย และมุ่งเน้นมีทักษะการดำรงชีวิตมีความรู้ความสามารถในการบริหารจัดการชีวิตของตนเอง	+1	0	+1	2	0.67
24.	ผู้บริหารส่งเสริมการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาสังคมและชุมชน โดยใช้หลักสูตรและการจัดกระบวนการเรียนรู้ แบบบูรณาการที่เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย และบริบทของชุมชนในแต่ละพื้นที่	+1	+1	+1	3	1.00
25.	ผู้บริหารส่งเสริมการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงผ่านกระบวนการเรียนรู้ตลอดชีวิต อาทิ การจัดโครงการศึกษาดูงานการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ให้กับประชาชน เพื่อเสริมสร้างภูมิคุ้มกัน สามารถยืนหยัดอยู่ได้อย่างมั่นคง	+1	+1	+1	3	1.00
26.	ผู้บริหารส่งเสริมและสนับสนุนโดยการแนะแนวสถานประกอบการ เพื่อให้ผู้จบหลักสูตรสามารถนำความรู้ไปประกอบอาชีพ มีงานทำ มีรายได้ ต่อยอดอาชีพเดิม	+1	+1	+1	3	1.00
27.	ผู้บริหารส่งเสริมให้มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านและทักษะการเรียนรู้อย่างหลากหลาย เพื่อปลูกฝังนิสัยรักการอ่าน	+1	+1	+1	3	1.00
28.	ผู้บริหารมีการนำสื่อและนวัตกรรมมาใช้ในการจัดกิจกรรมห้องสมุด	+1	+1	+1	3	1.00
29.	ผู้บริหารส่งเสริมให้มีการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในระดับตำบล เพื่อถ่ายทอดองค์ความรู้ในชุมชนอย่างทั่วถึง	+1	+1	+1	3	1.00

ข้อ ที่	ข้อความ	ผู้เชี่ยวชาญ				
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	ผล รวม	IOC
30.	ผู้บริหารจัดอบรม สัมมนา เพื่อส่งเสริมให้มีการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาตามความต้องการของผู้เรียน	0	+1	+1	2	0.67
31.	ผู้บริหารจัดอบรม สัมมนา เพื่อส่งเสริมและพัฒนาบุคลากรด้านงานวิจัยและพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา	+1	+1	+1	3	1.00
32.	ผู้บริหารจัดอบรม สัมมนา เพื่อส่งเสริมให้มีการพัฒนาและจัดทำสื่อวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา	+1	+1	+1	3	1.00
33.	ผู้บริหารมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี ช่วยเหลือเกื้อกูล และมีความเมตตาอาารี ต่อบุคลากรในสถานศึกษา	+1	+1	+1	3	1.00
กลุ่มภาคีเครือข่าย และกิจการพิเศษ						
34.	ผู้บริหารมีการประสานงานและพัฒนาเครือข่ายการศึกษาทั้งภายในองค์กร และหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง	+1	+1	+1	3	1.00
35.	ผู้บริหารมีการสร้างเครือข่ายส่งเสริมการอ่าน และมีการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการอ่านอย่างหลากหลาย	+1	+1	0	2	0.67
36.	ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริม สนับสนุนและประสานการจัดการศึกษาของบุคคล ชุมชน องค์กรหน่วยงานและสถาบันสังคมอื่นที่จัดการศึกษา	+1	+1	+1	3	1.00
37.	ผู้บริหารมุ่งเน้นให้ชุมชนและภาคีเครือข่ายทุกภาคส่วนร่วมส่งเสริม และสนับสนุนการดำเนินงานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย รวมทั้งการขับเคลื่อนกิจกรรมการเรียนรู้ของชุมชน	+1	+1	0	2	0.67
38.	ผู้บริหารส่งเสริมให้คณะกรรมการสถานศึกษา มีส่วนร่วมในการบริหารการดำเนินงานตามบทบาทภารกิจของ กศน. อย่างมีประสิทธิภาพ	0	+1	+1	2	0.67
39.	ผู้บริหารส่งเสริมให้มีกิจกรรมร่วมกับภาคีเครือข่าย เพื่อเสริมสร้างสัมพันธภาพและเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานร่วมกันในรูปแบบที่หลากหลายอย่างต่อเนื่อง	+1	+1	+1	3	1.00
40.	ผู้บริหารส่งเสริมงานด้านการจัดกิจกรรมประจำปีไทยในชุมชนร่วมกับภาคีเครือข่าย	+1	0	+1	2	0.67

ข้อ ที่	ข้อความ	ผู้เชี่ยวชาญ				
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	ผล รวม	IOC
41.	ผู้บริหารส่งเสริมงานสร้างเสริมคุณธรรม จริยธรรม และ วัฒนธรรมในสถานศึกษา ร่วมกับภาคีเครือข่าย	+1	+1	+1	3	1.00
42.	ผู้บริหารส่งเสริมงานตามโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ร่วมกับภาคีเครือข่าย	+1	+1	+1	3	1.00
43.	ผู้บริหารส่งเสริมงานกิจกรรมลูกเสือ และยุวกาชาด ร่วม กับภาคีเครือข่าย	+1	+1	+1	3	1.00

จากการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสอบถามกับวัตถุประสงค์ ของการวิจัย พบว่า ค่า IOC ตั้งแต่ 0.67 ถึง 1.00 มีความสอดคล้องทุกข้อ

ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของเครื่องมือเพื่อการวิจัย ด้วยโปรแกรมวิเคราะห์จากคอมพิวเตอร์

Descriptive Statistics

	N	Mean	Std. Deviation
กลุ่มอำนาจการ ข้อ1	3	1.00	.000
กลุ่มอำนาจการ ข้อ2	3	.67	.577
กลุ่มอำนาจการ ข้อ3	3	.67	.577
กลุ่มอำนาจการ ข้อ4	3	1.00	.000
กลุ่มอำนาจการ ข้อ5	3	1.00	.000
กลุ่มอำนาจการ ข้อ6	3	.67	.577
กลุ่มอำนาจการ ข้อ7	3	1.00	.000
กลุ่มอำนาจการ ข้อ8	3	1.00	.000
กลุ่มอำนาจการ ข้อ9	3	1.00	.000
กลุ่มอำนาจการ ข้อ10	3	.67	.577
กลุ่มอำนาจการ ข้อ11	3	1.00	.000
กลุ่มอำนาจการ ข้อ12	3	1.00	.000
กลุ่มอำนาจการ ข้อ13	3	.67	.577
กลุ่มอำนาจการ ข้อ14	3	1.00	.000
กลุ่มอำนาจการ ข้อ15	3	1.00	.000
กลุ่มอำนาจการ ข้อ16	3	.67	.577
กลุ่มอำนาจการ ข้อ17	3	1.00	.000
กลุ่มอำนาจการ ข้อ18	3	1.00	.000
กลุ่มอำนาจการ ข้อ19	3	.67	.577
กลุ่มอำนาจการ ข้อ20	3	.67	.577
กลุ่มอำนาจการ ข้อ21	3	1.00	.000
กลุ่มการจัดการศึกษา ข้อ22	3	1.00	.000
กลุ่มการจัดการศึกษา ข้อ23	3	.67	.577
กลุ่มการจัดการศึกษา ข้อ24	3	1.00	.000
กลุ่มการจัดการศึกษา ข้อ25	3	1.00	.000
กลุ่มการจัดการศึกษา ข้อ26	3	1.00	.000
กลุ่มการจัดการศึกษา ข้อ27	3	1.00	.000
กลุ่มการจัดการศึกษา ข้อ28	3	1.00	.000
กลุ่มการจัดการศึกษา ข้อ29	3	1.00	.000

	N	Mean	Std. Deviation
กลุ่มการจัดการศึกษา ข้อ30	3	.67	.577
กลุ่มการจัดการศึกษา ข้อ31	3	1.00	.000
กลุ่มการจัดการศึกษา ข้อ32	3	1.00	.000
กลุ่มการจัดการศึกษา ข้อ33	3	1.00	.000
กลุ่มภาคีเครือข่าย ข้อ34	3	1.00	.000
กลุ่มภาคีเครือข่าย ข้อ35	3	.67	.577
กลุ่มภาคีเครือข่าย ข้อ36	3	1.00	.000
กลุ่มภาคีเครือข่าย ข้อ37	3	.67	.577
กลุ่มภาคีเครือข่าย ข้อ38	3	.67	.577
กลุ่มภาคีเครือข่าย ข้อ39	3	1.00	.000
กลุ่มภาคีเครือข่าย ข้อ40	3	.67	.577
กลุ่มภาคีเครือข่าย ข้อ41	3	1.00	.000
กลุ่มภาคีเครือข่าย ข้อ42	3	1.00	.000
กลุ่มภาคีเครือข่าย ข้อ43	3	1.00	.000
Valid N (listwise)			

ภาคผนวก ฉ

คำอำนาจจำแนก และค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือ

ค่าอำนาจจำแนกและค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม

ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนก	ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนก
1.	.280	23.	.803
2.	.356	24.	.735
3.	.249	25.	.393
4.	.263	26.	.592
5.	.355	27.	.589
6.	.335	28.	.577
7.	.221	29.	.503
8.	.233	30.	.509
9.	.385	31.	.726
10.	.496	32.	.703
11.	.604	33.	.494
12.	.548	34.	.624
13.	.553	35.	.662
14.	.210	36.	.669
15.	.484	37.	.503
16.	.425	38.	.631
17.	.607	39.	.661
18.	.512	40.	.618
19.	.706	41.	.404
20.	.652	42.	.709
21.	.475	43.	.480
22.	.692		

ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ 0.95

ผลการหาค่าอำนาจจำแนกและค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือเพื่อการวิจัยด้วย โปรแกรม
วิเคราะห์จากคอมพิวเตอร์

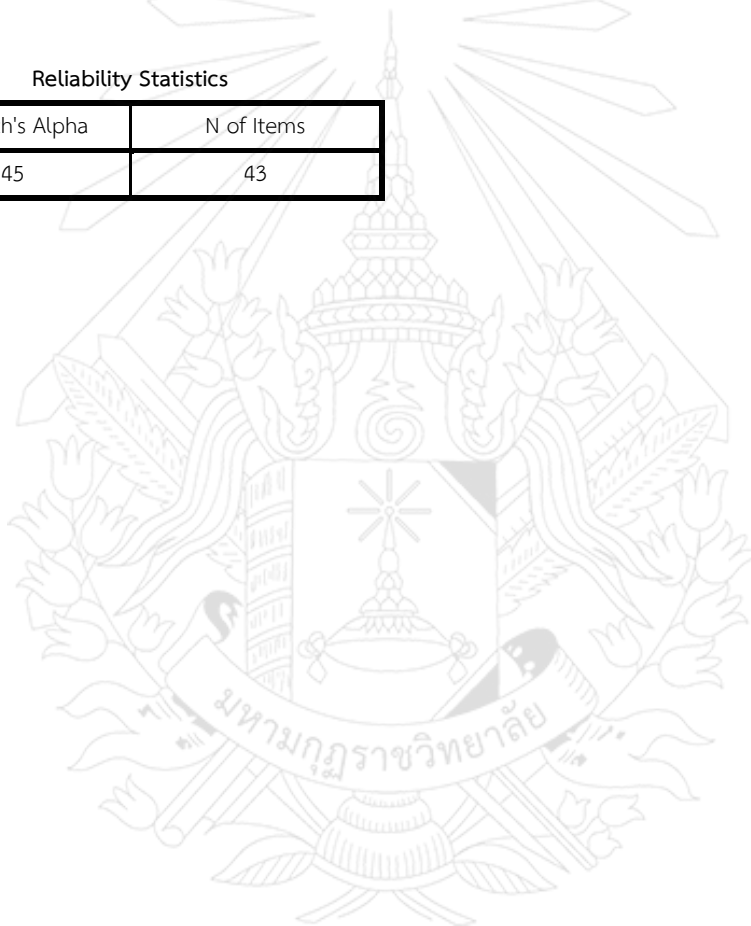
Case Processing Summary

		N	%
Cases	Valid	42	100.0
	Excluded ^a	0	.0
	Total	42	100.0

a. Listwise deletion based on all variables in the procedure.

Reliability Statistics

Cronbach's Alpha	N of Items
.945	43

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ นามสกุล : นายไพฑูรย์ กมลเลิศ
วัน เดือน ปีเกิด : วันอาทิตย์ที่ 4 ธันวาคม พ.ศ. 2520
ชาติภูมิ : จังหวัดร้อยเอ็ด
ที่อยู่ปัจจุบัน : 24 หมู่ที่ 2 ตำบลหนองฮี อำเภอนองฮี จังหวัดร้อยเอ็ด 45140
 E-mail kamonlertphaitoon@gmail.com
 Tel. Mobile 081-742-7451
 ID. Line P0817427451

การศึกษา

: ปริญญาตรีศึกษาศาสตร์บัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย
 มหาวิทยาลัยรามคำแหง

หน้าที่การงานปัจจุบัน

: ข้าราชการครู ตำแหน่ง ครู คศ.1 ศูนย์การศึกษานอกกระบบและ
 การศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอพนมไพร จังหวัดร้อยเอ็ด

